

Täysistunto

Keskiviikko 5.3.2025 klo 14.00—19.17

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.17.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—15.00), puhemies Jussi Halla-aho (15.00—17.30) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.30—19.17).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 8/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Meille esittelee asian ministeri Purra, ja sen jälkeen koko aika, 45 minuut-
tia, käytetään debattikeskusteluun, paitsi että ministerillä on siellä vielä sitten loppupu-
heenvuoro.

Keskustelu

14.00 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhe-
mies! Kansainvälispoliittinen tilanne on jännitteinen. Pelkästään viimeisen viikon aikana
on tapahtunut varsin dramaattisia asioita. Poliittinen ympäristö muuttuu juuri nyt kovaa
vauhtia Atlantin molemmin puolin, ja myös Eurooppa on liikkeellä. Geopoliittinen tilanne
on osin eskaloitunut nopeasti, ja eurooppalaisten valtioiden on jälleen kerran keskityttävä
valtion ydintehtävään eli turvallisuuteen. Seisomme voimakkaasti Ukrainan takana. Näis-
sä oloissa hallitus antaa eduskunnalle ehdotuksen ensimmäiseksi lisätalousarvioksi.

Arvoisa puhemies! Julkisessa keskustelussa puhutaan yhä enemmän puolustusinves-
toinneista ja puolustusmenojen kasvattamisesta. Keskustelua käydään muun muassa huo-
menna ylimääräisessä Eurooppa-neuvostossa. Geopolitiikka tarjoaa uhkakuvia mutta
myös mahdollisuuksia. Isossa kuvassa on niin, että aselevon sekä reilun ja kestäväen rauhan
Ukrainassa täytyy olla yhteisenä tavoitteenamme. Toisaalta maamme turvallisuus on sa-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

moin varmistettava kaikissa oloissa, julkisen talouden niukkuuden puristuksessaakin. Vasta rauhan jälkeen voimme alkaa puhua vakavissamme jälleenrakennuksesta ja esimerkiksi mahdollisesta Ukrainan EU-jäsenyydestä. Nyt tässä päivässä ja tässä hetkessä meidän on turvattava vapautta ja kansainvälistä järjestystä. Helsingin rooli oli 50 vuotta sitten keskeinen maailmanpolitiikassa, ja nyt elämme jälleen historiallisia aikoja. Meidän on pidettävä päämme kylmänä, ja meidän on oltava realistejä, jotka tekevät päätöksiä analyyttisesti. Pääministeri tulee antamaan turvallisuustilanteesta ilmoituksen tälle salille ensi viikolla, jolloin keskustelemme temasta lisää.

Haastavat ajat vaativat isoja päätöksiä julkisen talouden ollessa jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa. Meidän on toisaalta satsattava Ukrainan tukemisen ohella oman puolustuksemme vahvistamiseen. Hyvä puoli tässä kaikessa on, että suomalaisen puolustusteollisuuden kasvunäkymät ovat vahvat. Viimeksi kuulumme esimerkiksi TNT-räjähdetehdasinvestoinnista Poriin, kranaattituotantoa on ajettu ylös, ja niin edelleen. Tämä on aikamme kuva hyvässä ja pahassa. Puolustusteollisuudella menee varmasti hyvin tulevina vuosina. Suomalaista osaamista pitää viedä maailmalle, ja välttämättömyydestä kannattaa tehdä hyve. Puolustusteollisuuden investoinnit ovat merkittäviä aluetaloudellisesti, ja puolustusteollisuuspolitiikka on kokenut uudelleensyntymisen.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2025 lisätalousarvioesityksessä määräraharake kasvaa 113 miljoonaa euroa ja varsinaisten tulojen lisäys on 324 miljoonaa. Nämä yhdessä vähentävät valtion nettolainanoton tarvetta 211 miljoonaa. Nettolainanotoksi arvioidaan noin 12,3 miljardia euroa vuonna 2025.

Hallitusohjelmassa on sitouduttu Ukrainan tukemiseen. Viimeisen viikon tapahtumat tarkoittavat sitä, että Euroopan ja Suomen on pakko kasvattaa rooliaan edelleen ja ottaa vastuuta maanosastaan. Lisätalousarvion keskeisin ehdotus on Ukrainalle annettavan puolustusmateriaalituen lisääminen. Ukrainalle myönnettyjen tukipakettien 26 ja 27 puolustusmateriaalin korvaamiseksi ehdotetaan Puolustusvoimien Ukraina 2023 -tilausvaltuuden kasvattamista 222,2 miljoonaa euroa. Lisäksi puolustusmateriaalihankintoihin liittyvää Ukraina 2024 -tilausvaltuutta ehdotetaan korotettavan yhteensä 623,8 miljoonaa euroa. Jälkimmäisen valtuuden käytöstä aiheutuvista menoista 97 miljoonaa katetaan Euroopan rauhanrahastosta saatavalla tulolla. Muilta osin valtuuksista aiheutuu lisämenoja aikaisintaan vuonna 2028. Tämä kaikki tarkoittaa käytännössä sitä, että Ukraina saa lisää aseellista tukea Suomelta ja samalla kotimaisen puolustusteollisuuden tilauskirjat kasvavat.

Ehdotus mahdollistaa Ukrainan tukemisen jatkamisen ilman että joudumme lyhyellä aikavälillä kasvattamaan puolustusmateriaalihankintoihin budjetoitua määrärahaa. Valtuutusta hankintoihin voidaan lisätä ilman määrärahan korottamista, koska rahoitustarpeen kattamisessa voidaan hyödyntää materiaalihankintoihin liittyvää niin sanottua siirtyvää erää. Ilmiön taustalla on ollut määrärahojen käytön jääminen budjetoitua pienemmäksi, kun kovan kysynnän oloissa tuotteiden toimitusajat ovat pidentyneet aiemmin ennakoitua enemmän. Ehdotus mahdollistaa valtion sitoutumisen yhteensä 660 miljoonan euron suuruisiin tilauksiin kotimaiselta puolustusteollisuudelta. Lisäystä aiempaan, viime vuoden kolmannen lisätalousarvioon nähden on 527 miljoonaa jakautuen vuosille 2025—2027. On kuitenkin tärkeää, että samanaikaisesti seurataan huolellisesti puolustusteollisuuden kykyä vastata kysyntään.

Arvoisa puhemies! Puolustusrahoituksen osalta on selvää, että asiat liikkuvat nyt nopeasti. Toisaalta meidän omassa maassamme on tehtävä investointeja ja hankintoja Maa-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

voimien puolelle, kun Merivoimat on saanut korvettinsa. Ilmavoimien F-35:t saapuvat pian. Suomalainen kenttäarmeija on parhaassa iskussa sitten toisen maailmansodan. Olemme varautuneet, koska olemme aina olleet riittävän realisteja. Monessa maassa reserviarmeija ajettiin alas — onneksi ei Suomessa. Viime kädessä suomalaisten paras turva on suomalainen reserviläinen ja asevelvollinen. Nykyisin olemme vahvasti sitoutuneet Natoon ja Euroopan unioniin, mutta liittokunnan yhteisestä puolustuksesta ja kollektiivisesta turvallisuudesta huolimatta meidän on aina ensisijaisesti lähdettävä siitä, että pidämme omasta puolustuksestamme huolta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi aivan lyhyesti muista lisätalousarvioehdotuksen yksityiskohdista:

Hallitus on aiemmin antanut eduskunnalle esityksen laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta siten, että ajokorttitarkastukset rajattaisiin pois hyvinvointialueiden järjestämistä vastuun piiristä. Lakimuutos vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta 2,4 miljoonalla eurolla vuonna 2025, mikä sisältyy tähän lisätalousarvioesitykseen.

Myös aiemmin päätetty Kela-korvausten laajentaminen ja hedelmöityshoitojen säilyttäminen korvausten piirissä sisältyvät lisätalousarvioesitykseen 16,3 miljoonan euron määrärahalisäyksenä.

Tuloarviota ehdotetaan kasvatettavaksi 324 miljoonalla eurolla, josta verotulojen osuus on 227 miljoonaa. Yhteisöveron tuottoa ehdotetaan alennettavaksi 134 miljoonaa euroa. Toisaalta ajoitusmuutoksen takia tupakkaveron tuottoa ehdotetaan korotettavaksi 361 miljoonaa. Tämä ajoitusmuutos aiheutuu suurimmaksi osaksi verovelvollisten normaalia pienemmästä ennakkovarastoinnista ennen 1.11.24 tehtyä tupakkaveron korotusta, minkä vuoksi verotuoton siirtymä vuodelta 2025 vuodelle 2024 jäikin aiemmin arvioitua pienemmäksi. Sekalaisten tulojen arviota ehdotetaan korotettavaksi 97 miljoonaa euroa. Lisäys aiheutuu Euroopan rauhanrahastosta saatavasta tulosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt tosiaan käytämme tämän ajan debattipuheenvuoroihin, ja ministeri saa sitten vielä tuossa lopuksi. 45 minuuttia on aikaa, ja kun täällä on muutama jonottanut, he saavat myös debattipuheenvuoron sitten. Aloitetaan, ja painotan valtiovarainvaliokuntaa. — Edustaja Lohi, valiokunnan puheenjohtaja.

14.08 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra tuossa käytti esittelyssään aikaa erityisesti Ukrainan tukeen liittyvien valtuuksien korottamiseen, ja siinä haluan kyllä antaa hallitukselle tuen. Keskusta tukee näissä toimitissa. Meidän on oltava Ukrainan puolella, ja tämän pitää myös näkyä tuessa. Tämä on tärkeä asia. Tästä me kaikki olemme myös huolissamme.

Nostan tässä kuitenkin esille myös sen loppupuolella kertomanne viestin, että meidän yhteisöverotuloja ennustetaan nyt kertyvän tänä vuonna paljon vähemmän kuin mitä me vielä viime vuonna budjetoimme. Tämähän on huolestuttava uutinen. Sehän kertoo, että suomalaisilla yrityksillä menee huonommin kuin mitä me olemme ennustaneet. Me tarvitsemme tähän maahan ennen muuta talouskasvua. Meillä on nyt monenlaisia esityksiä pöydällä, ja toivotan hallitukselle rohkeutta puoliväliriiheen ottaa näitä esityksiä ja tehdä todellisia tekoja: tuplataan talouskasvu ja pelastetaan sitä kautta suomalaisten palvelut.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi varapuheenjohtaja Hyrkkö.

14.10 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmanpolitiikan mannerlaatat ovat todella nopeassa liikkeessä, ja on selvää, että Suomi seisoo Ukrainan tukena. Euroopalla on todellinen näytön paikka. Tarvitaan yhtenäisyyttä, mutta tarvitaan myös rohkeutta luoda jotakin uutta. Suomella voi olla tässä tärkeä rooli, ja se ei ole vain puolustuksen ulottuvuudessa. Yhdysvalloissa on käynnissä hyvin huolestuttava ja poikkeuksellinen kehitys, jossa tiedettä rajoitetaan, tutkimusrahoitusta jäädytetään. Moni maailman fiksuimmista ihmisistä, jotka siellä ovat rakentaneet elämäntyötään, näkee tulevaisuudennäkymiensä murenevan silmiensä edessä. Ajattelen, että Suomella voisi olla rooli vapaan tieteen turvasatamana, joka kutsuu ja houkuttelee luokseen näitä ihmisiä, jotka nyt miettivät omia tulevaisuudennäkymiään. Siellä on tutkijoita, kokonaisia tutkimusryhmiä, jotka tällä hetkellä miettivät, mihin ikään kuin lähtisivät seuraavaksi suuntautumaan. Toivoisin, että hallitus olisi aktiivinen [Puhemies koputtaa] tässä asiassa ja avaisi ovia näille ihmisille asettua seuraavaksi Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

14.11 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luonnollisesti nämä Ukrainan tukeen liittyvät valtuudet ja niiden lisääminen ovat erinomaisen hyvä asia ja tärkeä asia.

Mutta myös minä, puhemies, kiinnitän huomiota tähän veropuoleen. On huolestuttavaa, että yhteisöveron tuottoa alennetaan, sen arviota, ja on selvää, että meidän täytyy, kun kasvua haetaan, kiinnittää huomiota pienten yrittäjien asemaan. Ja ministeri, luulen kyllä niin, että esimerkiksi tämä arvonlisäveron alennettujen kantojen nosto tälle vuodelle ei yritysten tilannetta ollenkaan helpota.

Haluan myös ottaa esille kasvutoimena tuloveron. Nythän me olemme tulleet siihen tilanteeseen, että tämä hallitus verottaa tavallista suomalaista enemmän kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen. SDP on esittänyt toisin. SDP on esittänyt, että pieni- ja keskituloisia verotettaisiin kevyemmin kuin mitä hallitus tekee. Ministeri Purra, otatteko koppia tästä SDP:n esityksestä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

14.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä taloudessa näkyy jo joitain merkkejä. Helsingin Sanomat kertoi, kuinka talous kasvaa jo, tilauksia tulee ja investointeja tehdään, vienti on kääntynyt kasvuun, korkojen laskun vaikutukset vahvistuvat tänä vuonna ja kuluttajien ostovoima kasvaa jo. Myönteisiä merkkejä on ilmassa. Kiitos siitä ministerille ja kaikille, jotka tämän eteen olette työtä tehneet. Uskon, että nämä työt alkavat vaikuttaa tulevaisuudessa yhä enempi.

Ukrainan tuki on tässä lisätalousarviossa iso, 660 miljoonaa kotimaiselle puolustusteollisuudelle. Meillä ovat Nammo, Patria, C.P.E. Production ja Sako isoja toimijoita, joilta voidaan näitä tilauksia tehdä. Onko teillä, valtiovarainministeri Purra, arviota siitä, minkälaisella aikataululla me saamme näitä tilauksia liikkeelle? Esimerkiksi Sako tekee tällä het-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

kellä 100—300 rynnäkkökivääriä joka päivä, mutta ne kaikki menevät Ruotsiin. Olisi hyvä saada niitä kotimaahan [Puhemies koputtaa] mutta myös Ukrainan auttamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.13 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä panostukset turvallisuuteen ovat kyllä tämän lisätalousarvioesityksen parhaita antia, ja siitä aito kiitos hallitukselle. Mutta niin kuin tässäkin keskustelussa on tullut ilmi ja kun tuota lisätalousarvioesitystä lukee, niin ei voi olla välttymättä siltä johtopäätökseltä, että kyllähän meillä huutava pula todellisista ja vaikuttavista talouskasvua edistävästä toimenpiteistä Suomessa on. Näitähän nyt kissojen ja koirien kanssa on etsitty eri puolilla, ja hallituskin tämän asian päällä on jälleen muutaman päivän istunut, mutta nyt alkaa olla se aika, että vihdoinkin pitäisi saada jotain aikaiseksi.

Paninkin merkille eilen, että kun te kerroitte, valtiovarainministeri, että te perutte tämän Fazer-veron, niin teidän elinkeinoministerinne hehkutti tätä kasvutoimena. Onko todella niin, että hallituksen vaikuttavin kasvutoimenpide on ollut itse asiassa oman päätöksen peruminen? Voitaisiinko nyt kehysriihestä vihdoinkin saada myös oikeasti vaikuttavia kasvutoimenpiteitä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.14 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion yhteydessä nousee esiin kysymys kasvutoimista ja siitä, että kasvua ei tosiaan ole Suomessa viime vuosina näkynyt. Oli lupaava alku, että pääministeri Orpo kutsui oppositiopuolueet keskustelemaan kasvutoimista ennen kuin tämä Risto Murron kasvutoimipaperi julkaistiin, mutta valitettavasti tämä Murron työryhmän ensimmäinen ulostulo liittyi siten perintöveron poistoon. Sehän ei ole kasvutoimi. Se on veroetu kaikkein hyväosaisimmille. — Joku siellä sanoi, että kyse oli asiantuntijoista. Ainoa tutkija, joka oli mukana tässä työryhmässä, jätti eriävän mielipiteen tähän paperiin. Siinä on asiantuntijanäkemyks.

Vasemmistoliitto esitti kasvutoimina kolmea kokonaisuutta. Yksi näistä oli vahva teollisuuspolitiikka, pääpaino vihreissä investoinneissa, toinen pienyritysjäyyden vahvistaminen ja kolmas koulutuspanokset. Toivomme, että nämä huomioidaan aidosti, kun kasvutoimia haetaan, ja jatkossa veroetuksia kaikkein rikkaimmille ei esitetä kasvutoimina.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

14.15 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Edustaja Heinonen esitteli hyvin niitä kasvun ituja, mitä meillä on jo näkyvissä, ja teen myöskin itse kasvutoimenpide-ehdotuksen. Mutta ensiksi tähän lisäbudjettiin.

Tämä on suht niukka ensimmäiseksi lisäbudjetiksi — niin sen kuuluu ollakin. Puolustusvoimien tilausvaltuuksien kasvattaminen on tämä keskeinen asia, ja se tuo lisämenoja vuodelle 28 ja siitä eteenpäin.

Mutta se, mikä tuo meille kasvun siemenen mahdollisuuden, on se, että EU:n velkasääntöjä aiotaan poikkeuslausekkeella muuttaa puolustusmenojen osalta. Tämä aukaisee Suomellekin mahdollisuuden satsata kaksikäyttöteknologioihin, mitä kautta saadaan kasvua sekä yksityiselle puolelle että sitten sinne puolustukseen. Nämä teknologiat ovat akkutek-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

nologia, kevyet lennokit, autonomiset laitteet, bio- ja nanoteknologia, viestintäteknologia, 6G, tutkasatelliitit, kvanttilaskenta, kvanttisalaus sekä huipputeholaskenta. Suomi on kaikessa näissä huippua, ja nämä ovat myöskin sekä puolustukseen että julkiselle puolelle hyviä teknologioita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että näköala tulevaisuuteen on valoisampi kuin aikaisemmin, mutta kannattaa muistaa, kun juuri luin tuon Danske Bankin taloustiedotteen, arvion tulevista tapahtumista, että kyllähän tosiasia on se, kaikki ne talouden todelliset isot luvut, mitä meillä on edessämme — viittaen maailmankauppaan, sotatilanteeseen, sen laatimaan epävarmuuteen ja sitten tähän suomalaiseen energian hintaan. Onhan tämä aivan käsittämätöntä, että meillä alkaa olla sellainen tilanne tässä maassa, että mikään pieni yritys ei kannata. Yrityksiä kaatuu kuin heinää niittokoneen edessä, työttömiä tulee lisää, ja kaikki ne yritykset, jotka tähän asti ovat harkinneet investoivansa, ovat jättäneet investoimatta, kun kaikki on niin kallista niille yrityksille, jotka käyttävät energiaa. Vaikkapa maakunnastani tiedän muutamia yrityksiä, ja siellä ihan konkurssin partaalla eletään. Juttelin eilispäivänä yhden ison yrityksen johtajan kanssa, ja hän sanoi tämän saman viestin, että jos me emme näihin kotimaisiin energiamarkkinoihin ja tähän ilmastohumppaan rupea puuttumaan lähiaikoina, niin hyvät veljet, näitä täydennysbudjetteja joudumme, arvoisa ministeri ja arvoisat kollegat, tekemään kymmeniä, [Puhemies koputtaa] ja se on se kaikkein pahin tie, mitä minä voisin edustajana tälle maalle kuvitella. [Mauri Peltokangas: Voi kun edustaja Hoskonen puolue olisi ollut kahdeksan vuotta hallituksessa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.18 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tietenkin menopuolella tärkeintä ovat nämä puolustusmäärärahat ja tulopuolella on sitten tämä ajanjakson muutos tässä tupakan valmisteverossa, mutta täällä on myös erittäin tärkeä merkki senkaltaisesta terveystalouden käänteestä, jota Suomessa ei ole koskaan aikaisemmin nähty. Hallitus on leikannut 150 miljoonaa euroa hyvinvointialueilta, 120 miljoonaa hoitotakuusta, 120 miljoonaa vanhustenhuollosta, 150 miljoonaa maksuista, 30 miljoonaa sairaaloista, 15 miljoonaa lastensuojelusta — ja 2,5 miljoonaa eli yhden kymmenestuhannesosan näillä ajokorttitarkastuksilla, mikä onkin mukana tässä lisätalousarviossa. Samaan aikaan se on siirtämässä 200 miljoonaa euroa lisää per vuosi sinne sairausvakuutuksen puolelle — 60 miljoonaa jo viime vuonna, tässä budjetissa on 16, mutta se koko vuoden arvio ensi vuodelle on 41, sitten on kaavailuissa 80. Eli tällaista käännettä meillä ei terveystaloudessa ole Suomessa koskaan tapahtunut julkisesta rahoituksesta [Puhemies koputtaa] yksityisen palvelun tukemiseen. [Ben Zyskowitz: On ne hedelmöityshoidot niin väärin!] — Ei ole! Ei ole väärin, Zyskowitz.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Zyskowitz.

14.19 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Presidentti Donald Trump korostaa haluavansa rauhaa Ukrainaan, ja sehän olisi erinomainen asia. Ni-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

mittäin kukaan, mikään kansakunta, ei tuota rauhaa halua enemmän kuin Ukrainan kansa. Mutta miksi presidentti Trump painostaa vain Ukrainaa ja hyvin hankalin keinoin, muun muassa on keskeyttänyt aseavun Ukrainaan? Mitä presidentti Trump on tehnyt Venäjän painostamiseksi, Venäjän, joka hyökkäyksellään aloitti tämän sodan, joka on siellä syyllistynyt hirvittäviin sotarikoksiin? Mitä hän on tehnyt Venäjän painostamiseksi? Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan ei yhtään mitään — päinvastoin, huhutaan muun muassa talouspakotteiden lieventämisestä. Miksi Trump on asettunut Venäjän puolelle? Emme sitä tiedä, mutta hän näyttää ihailevan Putinia. Ehkä hän haluaisi olla samanlainen yksinvaltiass johtaja, joka panee poliittiset vastustajat vankilaan. [Eduskunnasta: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Östman.

14.20 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi asia yhdistää meitä kaikkia puolueita tässä salissa, ja se on Ukrainan asia. Haluamme seistä ukrainalaisten rinnalla ja ihan loppuun asti.

Mutta mitä tulee sitten tähän Suomen taloustilanteeseen, niin eikös meillä pitäisi siinäkin olla yhteiset tavoitteet, kun me tiedämme, että maa on ollut aika syvässä kuopassa jo 15 vuoden ajan ja hallitus yrittää vimmatusti etsiä ratkaisuja?

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Lohi piti erittäin hyvän puheenvuoron. Hänkin mainitsi Ukrainan ja sen, että keskustapuolue [Eduskunnasta: Suomen Keskusta!] — Suomen Keskusta — on vahvasti Ukrainan puolella, mutta samalla edustaja Lohi kannusti hallitusta etsimään kasvuelementejä tähän talouteen, ja ihan hyvin puhuitte, koska sitä hallitus tekee. Me yritämme yhdessä löytää sellaiset elementit, millä me saataisiin talous kasvamaan nopeimmin, ja uskon, että oppositioltakin voisi tulla joitain hyviä vaihtoehtoja, mutta pitää aina muistaa se, että pitää olla balanssi siinä, [Puhemies koputtaa] mitä tällaiset eri rakennemuutokset maksavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

14.22 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Yhdyn myös tähän porukkaan, joka alleviivaa tätä, miten tärkeää tämä tuki Ukrainalle on, ja se luontevasti tässäkin näkyy. On tärkeää, että me panostamme siihen kansallisesti ja nimenomaan varustamme Ukrainaa. Se on se tapa, jolla se kestävä rauha voidaan koskaan saavuttaa. Alleviivaan kuitenkin myös sitä, että tässä tarvitaan eurooppalaisia ratkaisuita, Euroopan ryhdistäytymistä, puolustusteollisuuden mobilisointia ja selvää viestiä, että Ukrainaa tuetaan. Toivon, että Suomen hallitus on näissä pöydissä EU:n ja laajemman yhteisön osalta viemässä tätä viestiä ja avoin erilaisille ratkaisuille, joilla sitä rahoitusta ja sitä vipua saadaan.

Sitten muuhun asiaan. Tosiaan yhteisöveron alennus oli kurja uutinen, siis sen putoaminen siellä, ja kertoo tilanteesta, johonhan itse asiassa pääministeri on pyytännyt erilaisia ratkaisuja. Mutta siinä missä Östman totesi, että hallitus etsii vimmaisesti ratkaisuja, niin tähän mennessä se on näyttänyt ehkä enemmän siltä, että torjutaan opposition ehdotuksia ja tuodaan pöytään paljon asioita, joilla on fiskaalisesti huono vaikutus. Toivoisin, että siitä Murron raportista kaivetaan [Puhemies koputtaa] niitä hyviä, tutkitusti toimivia keinoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

14.23 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on täysin epäonnistunut, eikä tämä lisätalousarvio anna mitään valoa tunnelin päähän. Työttömyys on räjähtänyt käsiin, rakennusala on syvässä ahdingossa, ja viennin varaan nojaaminen on tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa järjetöntä. [Sanna Antikaisen välihuuto] Lisätalousarvion johdanto sentään toteaa uhat, kuten Trumpin kauppasodat ja sen, että talous sakkaa. Hallitus itse kuihduttaa kotimaista kysyntää omalla leikkauspolitiikallaan, eikä sillä ole aavistustakaan, miten vauhdittaa kasvua. Paljon ladattiin odotuksia Murron kasvutyöryhmään, jonka keskeisin ehdotus on perintöveron poistaminen. Jos ignoretaan kaikki faktat, ettei perintöveron poisto tue talouskasvua vaan se lisää varallisuuseroja ja tekisi miljardin euron loven valtion kassaan, niin voisihan se siinä mielessä olla varmaan hyvä idea, että se jakaa tämän teidän hallituksenne talouspolitiikan linjan. Te rikastutatte itseänne ja kavereitanne samalla, kun Suomen talous kuihtuu. [Välihuutoja oikealta — Sanna Antikainen: Olipa sakeaa settiä jälleen kerran!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.24 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä puolustusvaltuuksien jatkaminen ja kasvattaminen on ihan oikea linja tässä lisäbudjetissa. Näitä työllisyys- ja muita puheenvuoroja varmaan pääsemme käyttämään, mutta kysyn tässä yhteydessä nyt näistä Kela-korvauksista, joita täällä erilaisiin hoitoihin nyt ollaan lisäämässä. Tätä rahoitusta on täällä 16 miljoonaa tämän budjetin kautta, ja puolet tulee sitten niistä myynneistä. Nyt rahoitetaan tätä Kela-korvausta sairausvakuutuksella, sairaanhoitokorvauksella. Sairaanhoitokorvaus nousi viime vuodesta 0,51:stä 1,06 prosenttiyksikköön, ja korotus tarkoittaa 550:tä miljoonaa euroa.

Minä kysyisin nyt sitä, kuinka... [Välihuuto oikealta] — Antakaa, kun minä kysyn. — Minä kysyn sitä, että kun 550 miljoonaa euroa on tämä korotus, niin paljonko siitä on sitä kanavointiratkaisua ja paljonko siitä on sitä Kela-korvauksiin käytettävää rahaa, [Puhemies koputtaa] jota nyt vielä ollaan tässä lisäämässä. Olisi hyvä tietää tämä. [Puhemies: Kiitoksia!] Rahoittamme me palkansaajat [Puhemies: Aika!] tämän Kela-korvauksen maksun kautta? [Ben Zyskowiec: On ne hedelmöityshoidot niin väärin!] — Ei ole.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutti. — Edustaja Eestilä.

14.25 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tässä salissa on sellaisia kysymyksiä, jotka yhdistävät hallituspuolueita ja oppositiopuolueita. Tämä tuki Ukrainalle varmaan on semmoinen, ja näillä näkymin näyttää siltä, että satsaukset puolustusvälineiteollisuuteen ovat vasta alussa. Niitä tarvitaan Suomessa ja Euroopassa merkittävällä tavalla lisää, ja totta kai, jostakinhan sitä rahaa täytyy sitten löytyä.

Arvoisa valtiovarainministeri! Käytän teollisuuspoliittisen puheenvuoron. Jos ja kun Suomessa ajetaan puolustusvälineiteollisuutta ylös, niin eikö olisi poliittisesti järkevää kohdentaa sitä mahdollisimman paljon seutukaupunkeihin, koska seutukaupungit edelleen tämän päivän Suomessa ovat teollisuuden perusta ja siellä on metalliteollisuutta ja siellä on toki muutakin osaamista? Ja kun me tiedetään, että seutukaupunkien kehitys ei välttämättä ole viime vuosikymmeninä ollut parasta mahdollista, niin nyt olisi mahdollisuus antaa toivoa nimenomaan seutukaupungeille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

14.27 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää hallitusta tästä lisätalousarviosta, koska tässä lisätalousarviossa nimenomaan kohdenneetaan rahoitusta kotimaiselle, suomalaiselle puolustusteollisuudelle, joka tuo Suomeen työpaikkoja, mikä myös sitten generoi valtiolle takaisin verotuloja, mutta pihvi on siinä, että samaan aikaan autetaan sitä, joka apua eniten tarvitsee tällä hetkellä Euroopassa, eli Ukrainaa. Eli tässä on kaksi voittajaa, sekä Suomi että Ukraina, ja tämä on järkevää toimintaa. Tällä tavalla saadaan myöskin ylösajettua suomalaista puolustusteollisuutta ja luotua sitä kautta myöskin vientimarkkinoita tässä kamalassa ajassa suomalaiselle puolustusteollisuudelle. Eli aivan erinomainen asia, ja siitä haluan kiittää.

Mutta on pakko ihan nopeasti puuttua tähän vasemmistoliiton edustajan puheenvuoroon, jossa te hyvin kärkevästi otitte kantaa, että nyt hallitus kavereilleen suunnittelee joi-tain perintöveroalennuksia.

Ensinnäkin, se oli Risto Murron asiantuntijaryhmän esitys näistä perintöveron muutok-sista. Me ei olla hallituksessa tätä työryhmää pyöritetty.

Toisekseen, ette ehkä tienneet sitä, mutta perintövero on yksi vihatuimmista veroista suomalaisten keskuudessa.

Ja kolmanneksi, ihmettelen sitä, minkä takia [Puhemies koputtaa] teillä on niin kova hinku ryöstää suomalaisilta kaikki heidän omat, tienaamansa rahat. [Timo Heinonen: Vasemmistoliitossa rakastetaan veroja!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

14.28 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos halli-tukselle näistä turvallisuuteen ja puolustukseen lisättävistä rahoista. Tässä on kuitenkin nyt menossa niin kovat muutokset, mitä erityisesti Yhdysvallat aiheuttaa, että se vaatii sitä, että Euroopan pitää reagoida. Haluaisinkin valtiovarainministeriltä nyt tiedustella, miten halli-tus on varautunut näihin satoihin ja satoihin miljardeihin euroihin, mitä komission puheen-johtaja on esittänyt, että meidän pitäisi saada investointeja liikkeelle. Nythän tämä puolus-tusrahoitusinstrumentti, joka on nyt Eurooppa-neuvostossa käsittelyssä, on nopea, mutta eilen julkisuudessa von der Leyen puhui jo 800 miljardista eurosta, ja sehän vääjäämättä tarkoittaa sitä, että nämä rahat pitää jostakin lainata tai jonkun pitää ne rahat myöskin taata. Miten hallitus nyt suhtautuu näihin esityksiin ja mahdolliseen yhteisvelkaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia — Edustaja Reijonen.

14.29 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään käsittelem-me hallituksen tuomaa esitystä lisätalousarvioksi. Olemme hallitusohjelmassa sitoutuneet tukemaan Ukrainaa, ja siinä lupauksessa, totta kai, pysymme. Nyt kai se Ukraina eniten tarvitsee meidän tukeamme ja myös Euroopan tukea. Ukrainan tukeminen on todella tär-keää.

Kotimainen puolustus on pidettävä kunnossa, ja myös se on hirveän tärkeää, että tämä kotimainen teollisuus puolustuspuolella pysyisi täällä kotimaassa ja saataisiin sitä lisää. Turvallisuus on tietysti yksi asia ja tärkeä asia, mitä eduskunta voi kansalleen turvata. Tur-vallisuus, turvallisuus ja turvallisuus — ne ovat oikeasti ne tärkeimmät asiat.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Valtiovarainministeri nosti esille tässä myös näiden Maavoimien ja reserviläisten tarpeet, ja se on hieno asia, että ministeri tätä arvostaa kovasti.

Edustaja Vähämäki nosti äsken esille kanssa hienoja asioita, tosi hienoja asioita, mitä voidaan kyllä viedä varmasti eteenpäin.

Talous näyttää hyviä merkkejä kuitenkin. Vaikka tämmöisen kurjuuden keskellä ollaan, niin talous näyttää kuitenkin toipumisen merkkejä, ja se on iso asia. Talouden toipuminen on tosi iso asia.

Ja kaiken lisäksi vielä [Puhemies koputtaa] tässä on hyvääkin, että sote-puolelle on tulossa lisää rahaa yli 16 miljoonaa euroa. Se on minusta erittäin tärkeä asia, että sinne tulee lisää rahaa. [Puhemies koputtaa] Nyt me korjaamme tätä sotea, ja kiitos siitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

14.30 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on sitoutunut Ukrainan tukemiseen, ja oman turvallisuutemme lisäksi puolustamme demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koko Euroopassa yhdessä muiden samanmielisten maiden kanssa.

Tämä lisätalousarvio osoittaa päättävaisytyttämme tässä epävarmassa tilanteessa. Ennustettavuus turvallisuuspoliittisesta tilanteesta on viimeisen viikon aikana heikentynyt entisestään. Joissakin maissa Euroopassa, jotka ovat kauempana Venäjän rajasta, voidaan tuntea edelleen suurempaa turvallisuudentunnetta kuin esimerkiksi Baltian maissa, Puolas-
sa tai Suomessa. Vuosien 2014—2022 jälkeen näissä maissa tuskin tämmöistä turvallisuuden illuusiota enää on ollut.

Ylipäätään sodan uhka on tunnettavissa iholla. Kylmä viima puhaltaa Siperiasta. Euroopan on noustava turvallisuudessa siihen rooliin, mikä sille kuuluu. Suomi kantaa vastuunsa, ja se näkyy myös tässä lisätalousarviossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen.

14.31 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun talous sakkaa ja työttömyysluvut paisuvat ja leipäjonot kasvavat, pitäisikö meitä tämän kaiken keskellä jotenkin lohduttaa se, että yksityisen Kela-korvauksia korotetaan myös hedelmöityshoitojen osalta? Se on valitettavan laiha lohtu, kun korvaus ei koske kaikkia yhdenvertaisesti. Sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen on selitellyt, ettei tällä aikataululla asiaa pysty toteuttamaan yhdenvertaisesti, kun taas arvokonservatiivit eivät ilmiselvästi halua lainkaan tukea sateenkaariperheiden lastensaantia. Me vasemmistossa olemme sitä mieltä, että asiat on parempi hoitaa hyvin kerralla eikä asettamalla ihmisiä eriarvoiseen asemaan. Ihmisten lapsitoiveiden toteutumista pitäisi tukea riippumatta siitä, ketä he rakastavat tai mitä sukupuolta heidän kumppaninsa ovat. Hallituksen oman linjauksen mukaan kaikki lapset ovat nykytilanteessamme toivottuja, mutta käytännön ratkaisut puhuvat valitettavasti aivan muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Savola.

14.32 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo tilausvaltuuden korottaminen, että voimme puolustusteollisuudelta tilata lisää tarvikkeita, on hyvä asia. Se, että voimme tukea Ukrainaa enemmän, on hyvä asia. Nämä hankinnat pitää

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

nyt vain saada nopeasti käyntiin. Tilausajat ovat pitkiä, ja teollisuus tarvitsee sitä varmuutta. Elikkä päätökset rahoista on tehty, ja nyt vain sitten toimeenpanoa — hyvä niin.

Kysyisin ministeriltä tästä Euroopan turvallisuuden vahvistamisesta, tästä von der Leyenin raportista: Sehän alkaa olla nyt mittaluokaltaan sitä, mitä tässä on toivottu ja haettu. 650 miljardia plus 150 miljardia puolustukseen seuraavan neljän vuoden aikana — nyt aletaan puhua niistä rahoista, mistä pitää. Tämä tuskin tulee riittämään, ja tarvitaan vielä enemmän. Kuinka, arvoisa ministeri, Suomi nyt vaikuttaa siihen, että kun näitä investointeja ruvetaan tekemään, nimenomaan tämä itäinen sivusta vahvistuu? Kuinka Suomi tulee saamaan sitä hyötyä tästä? Kyllähän me olemme etulinjan maana se, jossa pitää puolustusta vahvistaa, aivan kuten Baltian maat alaspäin ja Puola, ja tänne tarvitaan erityisesti vahvistusta. Kuinka Suomi toimii Euroopan unionissa niin, että nyt itäistä laitaa vahvistetaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.34 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin itsekkin nyt mennyt vielä tässä toisessa puheenvuorossa tähän meidän turvallisuuden vahvistamisen kokonaisuuteen ja nimenomaan tähän eurooppalaiseen viitekehykseen, niin kuin olemme kuulleet uusia esityksiä mittavista rahoitusratkaisuksista, joilla pyritään koko maanosan puolustusteollisuutta tukemaan, parantamaan meidän turvallisuuttamme, ja tämä on oikein hyvä. No, tietenkin varmaan Suomessa meillä aina tässä tilanteessa tulee se kysymys, että mitäs tämä kaikki maksetaan, ja siitähän myös komission puheenjohtaja on kertonut, millä tavalla tämä ruletti pyörisi. Sehän perustuu kuitenkin jäsenmaiden lainoitukseen, ja jokainen jäsenmaa sitten kyllä lainasta vastaa itse, mutta tästä kokonaisuudesta vastaamme yhteisellä takauksella. Ja kun tiedän, että keskustelu tästä yhteisvelasta on ollut Suomessa aina hivenen haastavaa ja emme ole perinteisesti siihen halunneet mennä, niin nyt olisin kysynyt valtiovarainministeriltä: Mikä on hallituksen kanta näihin uusiin rahoitusratkaisuihin? Onko Suomi valmis menemään eteenpäin tällä yhteisvastuun tiellä, [Puhemies koputtaa] kun olen ymmärtänyt, että aikaisemmin se on poissuljettu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

14.35 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Toisiaan tässä nyt pääasia tämän Ukrainan tukemisen lisäksi on se, että tämä lisätalousarvio auttaa vahvistamaan meidän kotimaista puolustusteollisuuttamme. Kiitän valtiovarainministeriä ja hallitusta tästä linjasta.

Kuten kaikki tiedämme, niin Ukrainalla on valtava tarve puolustusmateriaalille, kun Venäjä jatkaa tätä raakalaismaista hyökkäystään. Ja kuten sanoin, tärkeintä tässä on se, että tämä tilausvaltuuden kasvattaminen tukee meidän kotimaista puolustusteollisuuttamme, ja vahva ja kilpailukykyinen kotimainen puolustusteollisuus on ensiarvoisen tärkeää meidän turvallisuudellemme. Kun olen kuunnellut vasemmistoliiton puheita, niin kummastelen sitä, ettei vasemmistoliitto näytä kannattavan tätä. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Vasemmisto ei kannata mitään!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

14.36 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulimme tässä hetki sitten, kun vasemmistoliiton edustaja Minja Koskela sanoi ja väitti, ettei Suomen talous ole kasvanut ”muutamaa” vuoteen. Tämä ei tietenkään ole mikään yllätys, vasemmistollahan menevät helposti nämä luvut sekaisin, [Välihuutoja] mutta olisi tietenkin rehellistä sanoa, että Suomen talous ei ole reaalisesti kasvanut 17 vuoteen. Ei se kasvanut teidänkään hallituskaudellanne, mutta nyt käänne on tapahtunut, iloitkaamme siitä. Se on todella tapahtunut.

Mitä tulee Ukrainaan, niin tässä kansainvälisten jännitteiden ja epävakaaan turbulenssin silmässä on todella ensiarvoisen tärkeää, että Suomi seisoo jyrkästi Ukrainan takana. Tämä lisätalousarvio osoittaa sen, että me vahvistamme tukeamme entisestään. Kotimaiselta puolustusteollisuudelta Ukrainan tueksi tehtävien tilausten kokonaisrahoitus nousee 660 miljoonaan euroon. Tämä auttaa Ukrainaa puolustautumaan raakalaismaista Venäjää vastaan, mutta se myös vahvistaa Suomen omaa puolustusteollisuutta ja meidän huoltovarmuuttamme. Tämä osoittaa sen, että Suomi kantaa vastuunsa Euroopan turvallisuudesta. Nyt on ryhdistädyttävä koko Euroopan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten otetaan vielä neljä vastauspuheenvuoroa, Viitanen, Hyrkkö, Heinonen ja Lohi, valtiovarain varapuheenjohtaja ja puheenjohtaja ovat mukana vielä näissä loppupuheenvuoroissa, ja sitten ministerille. — Viitanen.

14.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän se tietenkin surullista on, että se hallituksen työllisyysaldo on tällä hetkellä miinus 70 000, ja tämäkin kertoo, että pikaisesti me tarvitsemme työllisyyttä ja kasvua. Täällä aiemmin edustaja Östman kyseli opposition kasvutoimien perään. Hienoa, että hän halusi niitä kuulla. Yksi sellainen, minkä haluan heti tähän kärkeen mainita, on puheenjohtaja Antti Lindtmanin ideoima kasvurahasto startup-yrityksille. Ministeri Purra, voisitteko esimerkiksi tästä ottaa koppia? Myös nuo mainitsemani tuloverokevennykset pieni- ja keskituloisille ovat meidän listallamme, samoin kuin esimerkiksi pienten yritysten auttaminen siten, että arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nostettaisiin nykyisestä. Tässä vain muutama esimerkki, mitä me olemme SDP:ssä esittäneet. Todellakin toivon nyt, kun hallitus keskittyy näihin kasvutoimiin, että ne olisivat aidosti kasvua tukevia ja oikeudenmukaisia ja otettaisiin koppia, niin kuin Östman mainitsi, tosiaankin myös täältä opposition puolelta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten valiokunnan varapuheenjohtaja Hyrkkö.

14.38 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tästä kasvusta on käyty tätä värikästäkin keskustelua, niin on varmaan hyvä muistuttaa tietyistä tosiasioista. Talouden vahvistamisessa on nimittäin aika harvoin tarjolla sellaisia yksinkertaisia pikavoittoja yhtään millekään puolueelle. Koulutukseen panostaminen, koulutustason nostaminen ja osaavan työvoiman saatavuudesta huolehtiminen ovat ehkä tylsiä mutta sitäkin tärkeämpiä keinoja pärjätä tässä muuttuvassa maailmassa ja kansainvälisessä kilpailussa.

Noin muutoin, kun eletään tällaista uutta aikaa, ei taloutta kannata vahvistaa menneisyyden lääkkeillä vaan käyttää tämä tilaisuus samalla hyväksi myöskin uudistumiseen, tietysti

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

ympäristön kannalta kestävästi ja oikeudenmukaisesti. Perintöveron poistolla ei tietysti ole mitään tekemistä oikeudenmukaisuuden eikä oikeastaan kasvunkaan kanssa, mutta luotan siihen, että valtiovarainministeri ymmärtää, että tällaisessa vakavassa taloustilanteessa meillä ei tällaisiin tehostomiin, laveisiin veroaleihin olekaan varaa. Sen sijaanhan kannattaisi suosia ja etsiä sellaisia täsmätoimia, joilla pystytään parantamaan meidän tuottavuutta, joka Suomessa laahaa, ja toisaalta ruokkimaan uusien elinkeinojen toimintaedellytyksiä, startupien, [Puhemies koputtaa] kasvuyritysten, toimintaedellytyksiä. Kysyisin valtiovarainministeriltä, löytyisikö tästä sellaista yhteistä säveltä [Puhemies: Aika!] hallituksen ja oppositionkin väliltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Heinonen.

14.40 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tuossa edellä kuvasin, puolueettomat asiantuntijat ovat todenneet, että meidän taloudessamme näkyy jo lukuisia hyviä signaaleja. Toivotaan, että ne vahvistuvat ja Murron työryhmän esitysten pohjalta saadaan niihin edelleen vauhtia.

Kun vihervasemmistosta on täällä väitetty, että soten rahoitus vähenisi, niin sehän ei pidä paikkaansa. Pääministeri Petteri Orpon hallitus lisää tänä vuonna 2,2 miljardia valtiovarainministeri Purran johdolla sote-menoja. [Pia Viitasen välihuuto] Eli soteen käytetään tänä vuonna enemmän rahaa kuin Marinin hallitus käytti kertaakaan yhtenä vuonna, enemmän, 2,2 miljardia.

Loppuun nämä hedelmöityshoidot. Hämmästelinkin sitä jo silloin, kun demarit keskustan tuella päättivät [Ben Zyskowitz: Ja vihreät!] poistaa hedelmöityshoitojen Kela-korvauksen, mutta tänään hämmästelen sitä vielä enempi, kun te haluatte vastustaa sitä, että tässä maassa edes joidenkin ihmisten pitkäaikaiset lapsitoiveet voisivat toteutua. [Puhemies koputtaa] Tämä on tärkeä askel siinä, ja toivotaan, että tätä työtä voidaan jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä valiokunnan puheenjohtaja Lohi, olkaa hyvä.

14.41 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on naljailtu hallituksen päätöstä luopua makeisten arvonlisäveron korotuksesta, mutta Fazerin tuotteiden suurena ystävänä, niin kuin ulospäinkin näkyy, minusta tämä on makea päätös, ehkä tässä ajassa viisaskin. Ja toivon muuten, että se Lahden investointi toteutuisi. Se olisi nytten todella tärkeä Suomelle.

Täällä on hehkutettu, että käänne on tapahtunut, mutta haluan muistuttaa, että kyllähän kaikkien ennusteiden mukaan Suomen julkisen velan käyrät edelleen osoittavat ylöspäin, ja meidän on yhdessä tehtävä nyt töitä, että me saadaan tämä julkinen talous ajettua terveelle uralle. Siinä Murron työryhmän paperissa on muitakin kuin se perintöveroesitys. Siellä itse asiassa on aika paljon semmoisia pienempiäkin esityksiä, jotka eivät maksa julkiselle taloudelle kovin paljoa ja jotka ovat nopeasti toteutettavissa, ja niihin kannattaa tarttua.

Jos ja kun nyt me emme pysty tekemään massiivisia veronalennuksia, niin haluaisin kertoa, että siellä keskustan yli 50 kasvutoimen listassa on muun muassa perintö- ja lahjaveron maksuaikaan liittyvä esitys — emme siis verotuotoista luopuisi — jolla ratkottaisiin monet sukupolvenvaihdosongelmatkin.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministerille, viisi minuuttia enintään.

14.42 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia eduskunnalle tästä keskustelusta.

No, ensinnä, kuten täällä moni on kertonut, tässä meidän suhdanteessa ja talouden kuvassa kyllä näkyy monia valonpilkahduksia niin vientiyritysten tilauskannoissa, ihan siinä talouskasvussa kuin tietenkin inflaation hidastumisessa ja korkojen alaspäin menossa — toivottavasti huomenna saamme muuten uuden korkopäätöksen — luottamusindikaattoreissa monelta sektorilta, kyllähän nämä oikeaan suuntaan menevät. Mutta samaan aikaan epävarmuudet ovat erittäin suuria. Niitä lisää tällä hetkellä geopolitiikka, turvallisuus, mahdollinen kauppasodan uhka ja niin edelleen, ja nämä sitten vaikuttavat tietenkin, mikäli aktualisoituvat.

Noin yleisesti suhdanteen osalta olemme menossa oikeaan suuntaan, mutta kun puhutaan kasvusta, josta täällä monet edustajat puheenvuoroja käyttävät, niin se ei riitä, että me pääsemme tästä heikosta suhdanteesta, vaan me haluamme tosiaan aikaansaada tähän maahan aitoa talouskasvua, jota 17 vuoteen ei käytännössä ole ollut.

Talouskasvu on vastaavasti parasta vastamyrkkyä niille alijäämille ja velalle, joiden kanssa joudumme aikamoisen tovin vielä tässä julkisessa taloudessa taistelemaan ja jotka eivät tule ratkaistuksi tällä vaalikaudella, mutta toivottavasti työtä jatketaan.

Hallitus on tosiaan kaksi päivää ollut seminaarissa käsittelemässä Risto Murron ryhmän raporttia. Emme ole käyneet varsinaisia poliittisia neuvotteluita mutta hyvin avoimesti käsitelleet näitä erilaisia esityksiä, joita tästä kokonaisuudesta yli 40 löytyy. Siellä tosiaan on startupien toimintaedellytyksiin muitakin esityksiä kuin pelkästään verotuksellisia. Toisaalta tki-vähennysten kasvattaminen, erilaiset muut elementit — näitä kaikkia me varmasti tulemme käsittelemään.

Mitä tulee ryhmän aikaansaannoksiin tai asiantuntijuuteen kohdistuvaan kritiikkiin täältä vasemmalta, niin katsoin taas tuossa, että mistäs nämä henkilöt tulivatkaan, ja tällaisista yhtiöistä kuin esimerkiksi Cargotec ja EQT, Kovanen Capital, Maki Ventures, Fortum. Kyllä sanoisin, että nämäkin henkilöt ovat niitä asiantuntijoita, lainkaan väheksymättä akateemisen osallistujan Mika Malirannan panosta, ja kyllä tätä nimenomaan asiantuntijaryhmänä voidaan pitää.

En muista, että varsinaisesta talouskasvusta tässä salissa myös täältä vasemmalta on ehkä koskaan niin paljon puhuttu kuin tällä hetkellä, ja se on tietenkin hyvä. Samaan aikaan tietynlainen lähdekriittisyys on tarpeen. Todellakaan kaikki toimet, joiden eteen liitetään sana kasvu, eivät ole kasvutoimia, ja tämä on ehdottomasti hyvä muistaa myös tässä keskustelussa.

Vielä, rouva puhemies, kiitän erityisesti edustajia puolustukseen, puolustusteollisuuden tukemiseen ja Ukrainaan liittyvästä keskustelusta, josta tässä salissa ei hirvittävän suuria riitasointuja onneksi olla löytämässä. Toisaalta myös tämä puolustusteollisuus on ehdottomasti kasvua hyvässä ja pahassa, kuten alkupuheenvuorossanikin kuvasin. Ja tämä puolustusteollisuuden vahvistaminenhan on myös tässä Murron ryhmässä nimenomaan yksi pilari.

Lyhyesti näihin EU:sta esitettyihin toimiin. Todella, huomenna Eurooppa-neuvostossa käsitellään ensisijaisesti paitsi tätä Ukrainan tukea, joka on täysin välttämätöntä saada, myös näitä Euroopan puolustuksen nostamiseksi tehtäviä toimia. Mitään varsinaista suo-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

raa ehdotusta ja yksityiskohtiahan meillä ei vielä ole, mutta von der Leyenin kirjeen pohjalta tulisi 150 miljardin instrumentti, joka ei siis lisäisi yhteisvastuiden määrää vaan joka voimassa olevan budjetin ja omien varojen päätöksen, joka on tehty silloin vuonna 21, alle kuuluu. Tällainen summa ei varmasti tule riittämään. Toisaalta finanssipoliittisten sääntöjen tietynlainen löysäminen, jota myös ehdotetaan, lähtee siitä, että valtiot itse omista talousarvioissaan kykenevät tekemään puolustuspanostuksia.

Suomen hallitus kannoissaan suhtautuu erilaisiin mahdollisuuksiin avoimesti. Meille tietenkin oleellista on se, että etulinjan maana me olemme siellä hyötyjien puolella. On päivänsevä, että itäinen osa Eurooppaa — ne, jotka Venäjän rajan tuntumassa ovat — tulee näistä kaikista toimista hyötymään. Se on täysin välttämätöntä.

Tämä lisätalousarvio — arvoisa puhemies, lopetan juuri — ei vahvista ainoastaan puolustusta ja suomalaista puolustusteollisuutta, vaan tämä vahvistaa myös julkista taloutta. Nimittäin, korostan vielä, tämä lisätalousarvio vähentää nettolainanottoa 211 miljoonaa euroa. Ja sellainenkin kuriositeetti, että tämä on meidän lisätalousarvio ennen vaaleja. Vertasin edellisen hallituksen ennen vaaleja tehtyä lisätalousarviota, jossa miinusta oli kaksi miljardia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.48.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.08.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohdan 2 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Hänninen.

19.08 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Näyttää, että politiikka on kestävyyslaji, kun paikalla on lisäksi naisia — kiitos teille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vou! Jes!]

Vastuullinen taloudenpito on turvallisuuden, terveyden ja tulevaisuuden perusta. Käsittelyssä oleva hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio tälle vuodelle on laadittu vastuullisuuden periaatteita kunnioittaen. Suomen velkataakkaa ei voida kasvattaa kestävämmällä tavalla, vaan taloutta on sopeutettava niin, että varmistamme elinvoimaisen ja turvallisen yhteiskunnan myös tuleville sukupolville. Tahdonkin korostaa, että tässä lisätalousarviossa esitetyt toimet ovat vastuullisia. Menoja ei lisätä edes tuloarvion kasvun verran, mikä vähentää riippuvuuttamme valtionvelasta.

Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarvion keskeisimmät muutokset liittyvät puolustukseen, sosiaali- ja terveystalouteen sekä julkisen talouden tasapainottamiseen. Puolustustamateriaalihankintoihin liittyviä tilausvaltuuksia kasvatetaan, jotta voimme tukea Ukrainaa entistä paremmin kotimaisella puolustusteollisuudella. Tämä on selkeä osoitus Suomen vahvasta sitoutumisesta Ukrainan tukemiseen ja oman puolustusteollisuutemme kehittämiseen. Tahtomme on varmistaa, että Suomen oma puolustuskyky säilyy korkealla tasolla muuttuvassa turvallisuustilanteessa.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! On meidän tehtävämme myös huolehtia, että hoitoon pääsee. Lisätalousarviossa hallitus esittää Kela-korvauksiin parannuksia. Hallitus varautuu laajentamaan korvauksia muun muassa hedelmöityshoitojen, mielenterveyspalveluiden ja hammashoitojen osalta. Fysioterapia tulee Kela-korvauksen piiriin tietyissä tilanteissa, jopa ilman lääkärin lähetystä, ja naistentautien sekä synnytysten erikoislääkärikäynneistä maksettavaa korvausta korotetaan, jotta yhä useampi nainen saisi tarvitsemansa hoidon ajoissa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oikein!] Tulevana viikonloppuna vietetään kansainvälistä naistenpäivää. Se muistuttaa meitä tasa-arvon merkityksestä. Siksi on erityisen tärkeää, että panostamme naisten terveyteen ja hyvinvointiin. Tämä uudistus on askel oikeaan suuntaan.

Kannatan hallituksen lisätalousarvioesitystä. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen poissa, edustaja Nurminen poissa. — Edustaja Strandman.

19.12 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Myönteisiä merkkejä talouskasvusta on nyt paljon. Hallituksen toimet alkavat tuottaa tulosta, ja tästä haluan kiittää erityisesti valtiovarainministeri Purraa.

Ukrainan tukeminen on edelleen tärkeää niin Suomen kuin Euroopankin vuoksi. Talousarviosta puolustusmateriaalihankintoihin liittyvää tilausvaltuutta korotetaan, jotta Ukrainan tarpeisiin voidaan toteuttaa 660 miljoonan euron tuki. Ukrainaa on tuettu aikaisemmin pääosin lähettämällä vanhaa kalustoa ja korvaamalla sitä uudella, mutta tällä tilausvaltuudella tuotteita tilataan suoraan kotimaisilta yrityksiltä.

Nyt siis tuetaan Ukrainaa tavalla, joka vahvistaa merkittävästi kotimaista puolustusteollisuutta. Tämä vahvistaa siten myös kotimaista työllisyyttä. Lähtökohtana materiaalihankinnoille ovat Ukrainan kriittiset tarpeet, tuotteen soveltuvuus luovutettavaksi sekä yritysten tuotanto- ja toimituskyky. Tuotteet tullaan luovuttamaan Ukrainalle osana tulevia materiaaliapupaketteja.

On vastuullista aina kertoa myös, mistä näitä rahoja otetaan. Tämän valtuuden käytöstä aiheutuvista menoista 97 miljoonaa katetaan Euroopan rauhanrahastosta saatavilla tuloilla. Loput maksetaan Puolustusvoimille jo myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen poissa, edustaja Jukkola poissa, edustaja Bergbom poissa. — Edustaja Seppänen.

19.13 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tähän pitkään pimeään, yli 17 vuoden Suomen talouden kitukasvuun olisi tarvetta saada pikaisesti lääkettä. Onneksi valoa kajastaa jo hieman horisontissa. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,6 prosenttia tulevana vuotena. Se ei ole todellakaan paljon, mutta se on kuitenkin pientä kasvua. On tärkeää, että saisimme kotimaisen kulutuksen ja investoinnit kasvuun. Kotimainen kulutus nimittäin auttaa erityisesti pienten yritysten tilannetta ja työllisyyden kasvua. Kauppalehti uutisoi aivan hiljattain, että kansantalouden tilastot ja konepajojen tilauskirjat sen jo paljastavat. Eli talouskasvu orastaa Suomessa. Olennaisin havainto on kuitenkin se, että Suomi ei ole ollut teknisesti taantumassa enää vuoteen.

Haluan kiittää ministeri Purraa siitä, että hän on valtiovarainministerinä oikeasti vuosiin ollut sellainen ministeri, joka pitää kiinni tavoitteista ja velkaantumisen taittami-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

sesta. Häntä edeltäneet ovat aika lailla murentuneet jokainen yksitellen sen taakan alle. Risto Murron työryhmän kasvutoimet julkaistiin — oliko se nyt eilen vai toissa päivänä — ja toivotaan, että sieltä nyt saisimme lisää eväitä sitten puoliväliriiheen ja kasvua Suomen talouteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Rintamäki.

19.15 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2025 lisätalousarvio sisältää valonpilkahduksia synkkiin taloudellisiin aikoihin. Bkt:n arvioidaan kasvavan 1,6 prosenttia tänä vuonna, ja korkojen lasku ja inflaation hidastaminen tukevat kulutusta ja investointeja — suunta on aivan oikea.

Tietysti on todettava, että tuuliset ajat maailmalla aiheuttavat edelleen epävarmuuksia emmekä tiedä, mitä kaikkea on vielä edessä. Lisätalousarviossa näkyy vahvasti varautuminen Ukrainan tukemiseen siitä huolimatta, mitä Amerikassa tai muualla maailmassa tällä hetkellä tapahtuu. Onkin aivan oikein, että Eurooppa ja me sen mukana otamme itse suuremman vastuun itsemme puolustamisesta. Suomessa on oltu kaukaa viisaita maanpuolustuksen suhteen, toisin kuin monessa muussa Euroopan maassa, ja tämä viisaus kantaa vieläkin. Ukrainaa on aiemmin tuettu pääosin lähettämällä vanhaa kalustoa ja korvaamalla sitä uudella, mutta talousarviossa mainitulla tilausvaltuudella tuotteita tilataan suoraan kotimaisilta yrityksiltä. Tämä siis vahvistaa myös omaa puolustusteollisuutta ja tuo työtä Suomeen.

Kiitos, valtiovarainministeri Purra, asian esittelystä ja vaativasta työstä maamme talouden saralla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain 22 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 171/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 4/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee puheenjohtaja Kiuru. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.48 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon 22 §:n yksityiskohtia. Esityksen mukaan hyvinvointialueella ei ole jatkossa enää lakisääteistä velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa ajokorttilaissa tarkoitetun lääkärinlausunnon perusterveyden-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

huollosta. Jatkossa ajokorttilausunto on lähtökohtaisesti hankittava yksityiseltä palveluntuottajalta. Tämä laki ei koske erikoissairaanhoidtoa.

Esityksen tavoitteena on vähentää hyvinvointialueiden lakisääteisten järjestämisvastuiden piiriin kuuluvia tehtäviä ja siten osaltaan edistää hoitoonpääsyä ja parantaa hyvinvointialueiden edellytyksiä selviytyä tehtävistä näillä henkilöstöresursseilla. Esityksen mukaan valtion rahoitusta hyvinvointialueille vähennetään poistuvan tehtävän myötä 3,2 miljoonaa. Kaiken kaikkiaan tämä nettokäyttökustannus jää siis 3,2 miljoonaan, ja tosiasiaassa tuo hyvinvointialueilta vähennetään sitten täysimääräisesti tämän tehtävämuutoksen jälkeen niin, että 3,2 miljoonaa otetaan hyvinvointialueiden rahoituksesta pois.

Arvoisa puhemies! Lähdetään liikkeelle valiokunnan keskeisistä havainnoista toteamalla ensinnäkin se, että sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna siten, että opiskelijat saavat edelleen opetuksen tai koulutuksen edellyttämän ajokorttilausunnon hyvinvointialueiden perusterveydenhuollosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyys ja saatavuus ovat heikentyneet voimakkaasti viime vuosina koko maassa. Lääkäreistä on vajetta koko Suomessa, ja erityisesti perusterveydenhuollon lääkärivaje on huomattava. Samaan aikaan julkinen talous on heikentynyt ja myöskin julkista palvelujärjestelmää on arvioitava. Valiokunta pitää perusteltuna uudistaa lainsäädäntöä siten, että erilaisten todistusten ja lausuntojen laatimiseen käytettävä työaika vähenee. Valiokunta pitää perusteltuna myös sitä, että autoiluun liittyvistä kustannuksista, kuten ajokorttitodistuksia aiheuttavista kustannuksista, vastaavat lähtökohtaisesti ajo-oikeuden haltijat.

Arvoisa puhemies! Kuten tuossa edellä todettiin, ajokorttilausuntojen vuosikustannusten on arvioitu olevan hyvinvointialueilla tällä hetkellä noin 10,4 miljoonaa euroa, ja niistä perittävistä asiakasmaksuista tulisi 7,2 miljoonaa euroa, joten erotukseksi jää netoltaan tuo 3,2 miljoonaa euroa. Useat valiokunnan kuulemisissa olleista asiantuntijoista kannattivat ajokorttilausuntojen rajaamista julkisen terveydenhuollon järjestämisvastuun piiristä, mutta valiokunnan asiantuntijakuulemisissa myöskin kannettiin huolta siitä, että ajoterveyden arviointivelvollisuuden siirtymästä huolimatta rahoituksen pieneneminen tulee heikentämään palveluiden saatavuutta ja aiheuttamaan entistä enemmän rahoitusvajetta perusterveydenhuoltoon, koska tämä leikkaus tulee tietysti siitä kokonaisrahoituksesta, joka muutoinkin on niukka.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa osa kuultavista arvioi muutoksen kokonaismerkityksen jäävän kuitenkin varsin vähäiseksi, sillä jo nykyisin merkittävä osa ajokorttilausuntoja hankitaan yksityisestä terveydenhuollosta. Osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista toikin esille, että esitys asettaa syrjäseudulla asuvat ja taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevat ihmiset eriarvoiseen asemaan. Harvaan asutetuilla alueilla yksityisen terveydenhuollon saatavuus vaihtelee paljon, ja ajokorttitarkastukseen päästäkseen voi joutua haakeutumaan pitkien matkojen päähän.

Tuotiin myös esille, ettei pienituloisilla ole välttämättä taloudellisia mahdollisuuksia hankkia lausuntoa yksityiseltä palveluntuottajalta korkeiden kustannusten vuoksi. Koska yksityisiä terveyspalveluita on saatavilla vähemmän harvaan asutuilla alueilla eikä kilpailua synny, arvioitiin ajokorttitodistusten ja -lausuntojen hintojen nousevan. Ajokorttiturvallisuuteen liittyen tuotiin esille, että jos ajokorttitodistuksista tulee kohtuuttoman kalliita tai vaikeasti saatavia, kasvaa riski siitä, että tarkastus jätetään tekemättä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ajokorttitarkastuksia on saatavilla jatkossakin kattavasti ja yhdenvertaisesti siten, että esityksen vaikutukset ajokorttioikeuden haltijoille ja ajokort-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

tia hakeville pysyvät kohtuullisina. Saadun selvityksen mukaan ajokortteihin liittyen yksityisten lausuntojen saatavuus ja käyttö on kuitenkin tällä hetkellä varsin laajamittaista, joten on perusteltu syy arvioida, etteikö yksityistä palvelutuotantoa olisi jatkossakin saatavilla. Lausuntojen saatavuus voi toisaalta myös laajentua niihin kohdistuvan kysynnän myötä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, ettei ole estettä myöskään sille, että hyvinvointialueet ottavat edelleen hoitaakseen perusterveydenhuollossa ajokorttitodistuksia esimerkiksi pitkäaikaissairauteen liittyvien käyntien yhteydessä, vaikkei tähän olisikaan jatkossa lakisääteistä velvollisuutta. Valiokunta toteaa, että myöskin esimerkiksi ajoterveyden seuranta erityisten sairausperusteiden vuoksi voi olla tietyssä tilanteessa perusteltua perusterveydenhuollossa. Valiokunta kuitenkin korostaa, että jos hyvinvointialue järjestää edellä todetulla tavalla perusterveydenhuollossa jatkossa ajokorttitodistuksia, on niitä tarjottava yhdenvertaisin perustein.

Arvoisa puhemies! Olemme myöskin tehneet tähän esitykseen muutoksia koskien sitä, millä tavalla toimitaan tässä opiskeluterveydenhuollossa, johon aikaisemmin jo viittasin. Eli voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan hyvinvointialue on velvollinen järjestämään alueellaan sijaitsevista oppilaitoksissa opiskelijoille koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, joka on opiskelijoille maksutonta. Tämän esityksen myötä hyvinvointialueelta poistuisi kuitenkin velvollisuus järjestää perusterveydenhuollossa ajokorttitarkastuksia ja antaa ajokorttilausuntoja, vaikka opetukseen ja koulutukseen osallistuminen edellyttäisi sitä, joten tämän huomioon ottaen valiokunta onkin pitänyt tarkoituksenmukaisempana, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulla koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa jatkossakin säilytettäisiin järjestämisvastuu opiskelijoiden ajokorttilausuntojen osalta, ja ehdotetaan siksi tämän esityksen tarkistamista 1 §:n osalta niin, että tämä ajokorttilausuntojen antamisen velvoite säilyisi tässä 1 §:ssä.

Arvoisa puhemies! Me olemme myöskin näitä esityksen vaikutustenarviointeja käyneet läpi taloudellisesti mutta myöskin toiminnallisesti ja monilta muilta osin. Sen takia valiokunta on edellyttänyt, että valtioneuvosto seuraa ajokorttitodistuksia ja -lausuntoja koskevan lainmuutoksen vaikutuksia erityisesti lausuntojen ja todistusten yhdenvertaiseen saatavuuteen, ajoturvallisuuteen sekä lausuntojen ja todistusten hintakehitykseen sekä ryhtyy mahdollisten epäkohtien ilmetessä tarvittaviin korjaustoimiin. Tämä esitys sisältää myös vastalauseita, vastustavan vastalauseen ja vastalauseen, jossa osittain tämä velvollisuus olisi säilynyt. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Nurminen.

14.56 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Valiokunnassa sosiaalidemokraatit päättivät jättää tähän vastalauseen 1 mukaisen esityksen, ja esitänkin tätä meidän vastalauseen mukaista esitystä tähän hallituksen esitykseen.

Tässä hallituksen esityksessä hyvinvointialueilta poistetaan velvollisuus järjestää nämä ajokorttilausunnot. Sinällään me ymmärretään, että tämä esitys liittyy kokonaisuuteen, jonka tavoitteena on kohdentaa työaika asiakastyöhön ja vähentää ammattihenkilöiltä vaadittavaa kirjallista työtä, mutta kuitenkin asiantuntijakuulemisen perusteella tässä on paljon vielä ongelmia, ja sinällään tämä esitys ei ehkä täysimääräisesti vastaa näihin tavoitteisiin. Esimerkiksi on arvioitu, että esitys lisäisi taloudellista ja alueellista eriarvoisuutta

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

sekä heikentäisi ajoterveyttä ja liikenneturvallisuutta. Lisäksi esityksellä pyritään myös parantamaan julkisen talouden kestävyyttä ja esitykselle on laskettu 3,2 miljoonan euron nettosäästö, mutta kuitenkin näihin laskelmiin liittyy sosiaali- ja terveysministeriön mukaan laajaa epävarmuutta. Tämä leikkaus kuitenkin toteutetaan.

No, sitten asiantuntijakuulemisessa ilmeni, että vaikka tämä velvollisuus poistetaan, hyvinvointialue voi kuitenkin tehdä tätä jatkossa, mutta tämä jäi kuitenkin tällaiselle toivotaan toivotaan -asteelle, koska hyvinvointialueet kärsivät isoista alijäämistä ja isoista heikennyksistä. Asiantuntijalausunnoissa tuotiin tähän pykälätasolle muutos, joka olisi parantanut tiettyjen ihmisten oikeutta saada edelleen terveyskeskuksista nämä ajokorttitodistukset.

Tässä vastalauseessa, jonka esitin, esitämme lisäystä tähän terveydenhuoltolain 22 §:ään siten, että näistä ajokorttilaissa tarkoitetuista lääkärinlausunnoista voidaan poiketa, ellei todistus tai lausunto liity kiinteästi potilaan hoitoon. Eli esitimme tätä virkkeen loppua ”ellei todistus tai lausunto liity kiinteästi potilaan hoitoon”, ja jos näin on, niin siinä tapauksessa hyvinvointialueen olisi jatkossakin annettava tämä lausunto. Me tiedetään, että ikääntyneiden kohdalla tai tiettyjen sairauksien kohdalla täytyy tehdä seurantaan hyvinkin tiheään tahtiin, ja voi olla kohtuuttomia tilanteita yksittäisten ihmisten kannalta hankkia näitä todistuksia oman terveydentilansa takia sitten yksityiseltä. Näin ollen olisimme halunneet vahvistaa edelleen näiden ihmisten asemaa, koska nämä taloudelliset vaikutukset olivat hyvin pieniä, mutta tämä ei hallitukselle tosiaan käynyt.

No, muita haasteita tässä oli liittyen tähän hintahaitariin, ja me pyydettiin selvitystä, minkälainen hintahaitari näissä on, jos yksityiseltä haet tämän todistuksen. Sehän oli hyvin suurta: alle satasesta useaan sataseen. Tässähän alueellinen ero on suuri, ja tietysti niillä alueilla, joilla on paljon kilpailua ja palvelutuotantoa, varmasti pystytään hintoja myös laskemaan, mutta sitten on oletettavaa, että alueilla, joilla ei ole markkinaehtoista kilpailua, hinnat saattavat nousta, ja monien ikääntyneiden ja muiden täytyy sen tietyn palveluntuottajan hintojen mukaan hakea tämä todistus, ja tähän liittyy selkeä riski. Me oltaisiin haluttu tähän vahvempaa säätelyä tai ainakin selvitystä sen puoleen, että saataisiin jotain hintakattoa, tai nyt kun hallitus tuo tätä Kela-korvausmallia, jossa lähdetään ratkomaan näitä, niin myös tämänkaltaiset todistuselementit olisi ollut hyvä ottaa tähän ja ajatella tätä siltäkin kantilta.

Tällä on myös kielteisiä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, mikä todettiin, ja ylipäänsä ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen, minkä totesin, ja tähän palvelujärjestelmään ylipäänsä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena: ymmärrystä on sille, että tiettyjä asioita pitää selkeyttää ja paperityötä vähentää, mutta ongelmaa on kuitenkin erityisesti monien pitkäaikaissairaiden kohdalla.

Sitten täytyy muistaa, että nyt puhutaan vain näistä ajokorttitodistuksista. Siinähan tulee muitakin kustannuksia, ajokokeen kustannukset ja niin edelleen. Eli kyllä siitä tulee aika iso kokonaisuus erityisesti ikääntyneelle, joka hakee tätä todistusta ja haluaisi säilyttää kuitenkin sen auton, erityisesti harvaan asutuilla seuduilla.

Kyllä pitää vähintään nyt seurata tämän kokeilun vaikutuksia erityisesti pienituloisten, ikääntyneiden ja harvaan asutuilla alueilla asuvien ihmisten näkökulmasta. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

15.02 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan käsitelimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ajokorttitodistusasiaa, ja tänään tosiaan käsittelemme sitten eduskunnassa terveydenhuoltolain muuttamista.

Kuulemme jatkuvasti hyvinvointialueilta palautetta, että hoitohenkilökunnalla ei ole riittävästi aikaa keskittyä siihen tärkeimpään elikkä siihen hoitotyöhön. Nyt hallituksen tekemä lakimuutos vastaa tähän avunpyyntöön. Lakimuutos on hallituksen hallitusohjelman mukainen ja antaa ammattihenkilöille heidän tarvitsemansa ajan siihen tärkeimpään elikkä asiakastyöhön. Samalla vähennämme ammattihenkilöiltä kirjallisen työn määrää. Esimerkiksi jatkossa hyvinvointialueilla ei olisi perusterveydenhuollossa enää velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa terveydentilaansa koskevan ajokorttilaissa tarkoitetun todistuksen tai lausunnon.

Arvoisa puhemies! Tämä on juuri sitä, mitä hyvinvointialueet ovat meiltä pyytäneet. Oppositioista kuullaan jatkuvasti, kuinka hallitus ei tee mitään, mutta näin me vaan teemme. Tämän esityksen tavoite on myös vähentää hyvinvointialueiden lakisäätelisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia tehtäviä ja siten osaltaan edistää hoitoonpääsyä sekä parantaa hyvinvointialueiden edellytyksiä tuottaa ne lakisääteliset palvelut käytettävissä olevilla henkilöstöresursseilla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.04 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan hyvinvointialueilla ei olisi enää velvollisuutta antaa perusterveydenhuollossa lääkärinlausuntoja ajokortteja varten. Erikoissairaanhoidossa laadittavien ajokorttilausuntojen osalta hyvinvointialueen järjestämisvelvollisuus säilyy esityksen mukaan entisellään.

Hallituksen esityksen tavoitteena on vähentää terveydenhuollon ammattilaisilta vaadittavan kirjallisen ja hallinnollisen työn määrää ja lisätä asiakastyöhön käytettävää aikaa. Tämä on erittäin hyvä asia ja korostaa perus- ja ydintehtäviin keskittymistä. Esitys liittyy myös julkisen talouden tasapainottamiseen. Muutos vähentää hyvinvointialueiden nettokustannuksia arviolta 3,2 miljoonalla eurolla.

Valiokunta on pitänyt perusteltuna ja tärkeänä myös sitä, että autoilun kustannuksista vastaisivat lähtökohtaisesti ajo-oikeuden haltijat.

Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Jatkossa ajokorttia varten tarvittavat lääkärinlausunnot täytyisi siis hankkia yleensä yksityiseltä palveluntuottajalta. Hyvinvointialueilla säilyy edelleen velvollisuus antaa opiskelijalle ajokorttilausunto perusterveydenhuollossa, jos koulutus edellyttää opiskelijalta ajokorttia. Ajokorttia edellytetään lähinnä osalta logistiikan, metsäalan tai rakennusalan perustutkintoa suorittavista opiskelijoista.

Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä muistuttaa yhteneväisistä kriteereistä arvioitaessa henkilön ajokykyä. Myöskin hintojen tulee olla samansuuruisia eri puolilla maamme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.06 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on jo pitkään ajettu sellaista linjaa, että yhteiskunnan tulee hoitaa ikään kuin aivan kaikki. Julkista hallintoa on paisutettu määrättömiin, ja tämä on tietysti lisännyt rahanmenoa, ja siksi olemme nyt tässä

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

tilanteessa, että rahat ovat lopussa. Myös se on huomionarvoista, että hoitohenkilökunnan työaika menee muualle kuin aivan kaikkein tärkeimpiin hoitotöihin. Perusterveydenhuollon lääkäreiden ajankäytöselvityksen mukaan huomattava osa lääkäreiden työajasta käytetään välilliseen työhön, kuten todistusten ja lausuntojen laatimiseen, mikä osaltaan pidentää hoitojonoja.

Nyt siis esitetään, että hyvinvointialueilla ei jatkossa olisi perusterveydenhuollossa enää velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveystieteiden potilas saa terveydentilaansa koskevan ajokorttilaissa tarkoitetun todistuksen tai lausunnon. Tämän esityksen tavoitteena on vähentää hyvinvointialueiden lakisääteisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia tehtäviä ja näin myöskin edistää hoitopääsyä.

Kiitän mietinnöstä sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaa. Valiokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä siten muutettuna, että opiskelijat saavat edelleen opetuksen tai koulutuksen edellyttämän ajokorttilausunnon hyvinvointialueen perusterveydenhuollosta. Tämä opiskelijoiden, käytännössä nuorten ihmisten, huomiointi on hyvä ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Jo tällä hetkellä näiden ajokorttilausuntojen saatavuus julkiselta sektorilta on melko heikkoa ja erot hyvinvointialueiden välillä ovat suuria, kuten valiokunta toteaa. Näin ollen vaikutuksien voidaan katsoa jäävän pieniksi, mutta on aivan hyvä tämä valiokunnan huomio, että uudistuksen vaikutuksia ajoterveystarkastusten yhdenvertaiseen saatavuuteen ja ajoturvallisuuteen tulee seurata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.08 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Nurminen hienosti kuvasikin äsken vastalauseen numero 1 mukaista esitystä, minkä SDP on valiokunnassa tehnyt.

Nimenomaan perusteluteksteissähän on tärkeää huomioda se, että jatkossa ajokorttilausunto olisi lähtökohtaisesti hankittava yksityiseltä palveluntuottajalta. Esitys liittyy kokonaisuuteen, jonka tavoitteena on kohdentaa työaika asiakastyöhön ja vähentää ammattihenkilöstöltä vaadittavan kirjallisen työn, kuten säädösperäisten lausuntojen ja erilaisten todistusten, määrää. Pidämme tätä sinänsä kannatettavana tavoitteena, mutta valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen perusteella esityksellä ei välttämättä saavuteta toivottua vaikutusta. Sen sijaan esitys saattaa heikentää ajoterveystodistusten laatua ja heikentää myös rahoituksen pienentymisen myötä palvelujen saatavuutta julkisessa perusterveydenhuollossa.

Esityksessä todetaan, että ajoterveystodistusten annettavien lääkärinlausuntojen hintahaitari on suuri. Nettihakujen perusteella vaikuttaa siltä, että hallituksen esityksessä halvimpiin esitetyt hinnat eivät ole valtavirtaa, vaan hinnat muun muassa maan suurimmilla yksityisillä palveluntuottajilla ovat selkeästi julkista palvelua kalliimmat. Mietinnössä korostetaan hintaseurannan merkitystä, mutta keinot hinnoitteluun puuttumiseen ovat vähäiset.

Arvoisa herra puhemies! Juuri tämän takia tästä on aito huoli. Nyt on esimerkkinä julkisuudessa ollut, että eläkkeellä olevalle henkilölle, joka autoilee päivittäin ja tarvitsee ajokortin uusimisen tehdä ja on sen tehnyt, se on jo nyt maksanut yksityisellä puolella jopa 330 euroa, ja kun se lupa on voimassa kaksi vuotta, niin sehän tulee aika kalliiksi. Tämä on se aito huoli, mikä tästä vastalauseestakin tulee esille. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.09 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia. Esitys liittyy hallitusohjelmaan, jonka mukaan edistetään ammattihenkilöstön mahdollisuuksia kohdentaa työaikaan asiakastyöhön ja vähennetään ammattihenkilöstöltä vaadittavan kirjallisen työn, kuten säädösperäisten lausuntojen ja erilaisten todistusten, määrää. Jatkossa hyvinvointialueella ei olisi siis perusterveydenhuollossa enää velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa ajokorttilaissa tarkoitetun terveystilaansa koskevan todistuksen tai lausunnon. On selvää, että tässä hallituksen esityksessä on kysymys hyvinvointialueiden taakan pienentämisestä. Samalla myös rahoitusta vähennetään tältä osin 3,2 miljoonaa euroa. Perusterveydenhuollossa lääkäreiden ajankäyttöselvityksistä on ilmennyt, että huomattava osa lääkäreiden työajasta kuluu todistusten ja lausuntojen laatimiseen, mikä osaltaan pidentää hoitojonoja.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on linjannut, ettei todistusten ja lausuntojen antamisessa ole kysymys perustuslaissa tarkoitetusta julkisesta hallintotehtävästä eikä lain säätämiseksi siten ole esteitä. Perustuslakivaliokunta korostaa, että muutoksen mahdollisia seurauksia tulee seurata tiiviisti, ja mikäli epäkohtia ilmenee, niihin täytyy puuttua. Valiokunnassa käytiin vilkasta keskustelua tästä aiheesta. Valiokunnan mietintöön on tullut kaksi vastalauseita, joissa molemmissa oltiin huolissaan muun muassa liikenneturvallisuudesta. Vastalauseista ilmenee, että potilastietojen hankalan saatavuuden vuoksi yksityisvastaanotoilla ei välttämättä kyetä perehtymään asiakkaan sairauksien merkitykseen ajokyvyn kannalta, jolloin todistusten laatu kärsii.

Itse haja-asutusalueen kasvattina olen hieman huolissani palvelun saatavuudesta maaseudulla. Harvaan asutuilla alueilla yksityisten terveysten palvelujen saatavuus vaihtelee paljon, minkä vuoksi saadakseen todistuksen ajokorttia varten voi joutua kulkemaan pitkän matkan. Lisäksi jos kunnassa on joku terveysjätin lokaali mutta ei kilpailua, on vaarana, että todistusten hinnat ovat epäedulliset verrattuna kasvukeskuksiin, missä esiintyy kuitenkin eri palveluntarjoajien välistä kilpailua.

Arvoisa puhemies! Todistuksen hankkiminen ei saa johtaa kohtuuttomiin kustannuksiin kenenkään kohdalla. Tästä huolesta valiokunnan mietintöön kirjattiin lausuma, jossa painotettiin yhdenvertaisuutta kansalaisten kesken. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.12 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa siirtää ajokorttitodistukset pois julkisesta terveydenhuollosta ja täten käytännössä pakottaa ihmiset hakemaan ne jatkossa yksityiseltä lääkäriltä omalla kustannuksella. Perusteluna sanotaan, että näin helpotetaan hoitoonpääsyä, mutta mitä tämä oikeasti tarkoittaa?

Ensinnäkin, tämä esitys lisää eriarvoisuutta. Ajokortti on varsinkin haja-asutusalueilla monelle välttämätön, jotta pääsee töihin, ruokakauppaan, opiskelemaan tai vaikkapa lääkäriin. Nyt hallitus tekee siitä entistä kalliimpaa ja vaikeampaa etenkin niille, jotka asuvat alueilla, joilla ei ole yksityisiä lääkäripalveluita lähellä.

Toiseksi, terveyden kannalta tämä on myös riski. Julkisella puolella lääkäri tuntee potilaan ja osaa arvioida ajokyvyn osana laajempaa hoitoa. Jos todistus pitää hakea yksityiseltä, lääkäri tapaa asiakkaan usein vain kerran eikä välttämättä huomaa kaikkia terveysriske-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

jä. Tämä ei ole kenenkään etu, ei kuskin eikä muiden tielläliikkujien. Lisäksi ajokorttito-distuksen hankkiminen maksaa jatkossa enemmän. Hallitus sanoo, että uudistuksella sääs-tetään 3,2 miljoonaa euroa. Mutta mitä se oikeasti tarkoittaa? No, se tarkoittaa sitä, että tuo summa siirretään suoraan ihmisten maksettavaksi. Yksityisellä sektorilla nämä lausunnot voivat olla paljon kalliimpia kuin julkisella, jopa 300 euroa, ja hinnat voivat vielä nousta, kun kysyntä tämän esityksen myötä kasvaa. Lisäksi hyvin monen terveyspalveluyrityksen hinnastosta ei käy selkeästi ilmi, mitä ajokorttito-distuksen hankkiminen kokonaisuudes-saan tulee maksamaan, vaan lääkärintodistuksen lisäksi saattaa tulla myös muita, ilmoitta-mattomia piilokuluja asiakkaan maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että valiokunnassa saimme edes opiskelijoille turvattua oi-keuden saada ajokorttito-distus julkisesta terveydenhuollosta, mutta tämä ei korjaa esityk-sen laajempaa ongelmaa. SDP esittääkin, että jos todistus liittyy osaksi potilaan hoitoa, se pitää voida saada jatkossakin julkiselta puolelta. Se on reilua ja järkevää. Tässä on taas yksi esimerkki hallituksen politiikasta, jossa säästöt haetaan ihmisten kukkaroista ja palvelui-den heikennyksistä. SDP ei voi tätä linjaa hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Nurmisen vastalauseen 1 mukaista esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.15 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialueilla ei olisi jatkossa velvollisuutta huolehtia näistä ajokorttitarkastuksista ja -lausunnoista. Esitys on kannatettava, sillä saatujen selvitysten mukaan perusterveyden-huollon lääkäreiden ajankäyttö kuluu huomattavasti erilaisten todistusten ja lausuntojen laatimiseen, ja se pidentää hoitojonoja.

Tässä edustaja Rintamäki toi esille hyvin näitä epäkohtia, mitä lakiesitys mahdollisesti voi tuottaa tällaisilla syrjäisemmillä seuduilla, mikäli siellä ei ole yksityisiä palveluntarjo-ajia saatavilla, ja näitä toki täytyy seurata huolellisesti. Kuitenkin tällä hetkellä tilanne on, että jo nyt näitä lausuntoja haetaan huomattavissa määrin yksityisiltä terveydenhuollon palveluiden tuottajilta, ja ajolupaani liittyvien lääkärintodistusten kustannukset ovat sitten taas hyvin pieniä suhteessa niihin autoilun kokonaiskustannuksiin. Liikenne- ja viestintä-virasto otti lausunnossaan kantaa siihen, että potilastietoihin ja Kanta-arkiston kautta saa-taviin tietoihin tulisi perehtyä huolellisesti ja sitä kautta sitten selvittää potilaan terveyden-tilaa ja siinä yhteydessä varmistua ajokorttiluvan jatkamisen perusteista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.17 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssä on esitys, joka koskee ter-veydenhuoltolain 22 §:n muutosta, eli niin kutsuttu ajokorttilausuntoihin liittyvä lakimuu-tos. Tämän lakimuutoksen myötä hyvinvointialueilla ei olisi enää jatkossa lakiin perustu-vaa velvollisuutta tarjota perusterveydenhuollon kautta lääkärinlausuntoa, joka tulisi ajo-korttia varten. Lääkärinlausunto tulisi pääsääntöisesti hakea yksityiseltä palveluntuottajal-ta.

Muutoksen tavoite on hyvin yksinkertainen: hallituksella on tahtotila vähentää hyvin-vointialueiden hallinnollista taakkaa ja vapauttaa jo nyt tiukilla olevia terveydenhuollon resursseja tärkeämpiin tehtäviin. Tämä esitys on osa hallituksen laajempaa linjaa, jossa ta-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

voitteena on vähentää sote-alan ammattilaisten tekemää paperityötä, jotta työaikaa voidaan keskittää suoraan asiakastyöhön.

Arvoisa puhemies! Olemme kaikki hyvin tietoisia julkisen terveydenhuollon henkilöstöpulasta ja perusterveydenhuollon palveluiden kuormituksesta. Alueet ovat taistelleet henkilöstön saatavuuden kanssa, ja olemassa olevalla henkilöstöllä huomattava osa työajasta on mennyt erilaisten todistusten ja lausuntojen kirjoittamiseen. Tämä on osaltaan hidastanut ihmisten varsinaista hoitopääsyä. Tämän vuoksi esitys tähtää siihen, että nämä hallinnolliset, aikaa vievät paperityöt siirtyisivät yksityisten toimijoiden hoidettaviksi. Näin ollen hyvinvointialueet voivat keskittyä entistä paremmin varsinaisiin terveyspalveluihin ja ihmisten hoitamiseen. Meidän onkin tärkeää palauttaa mieliimme se, mitä ja keitä varten meidän olemassa olevat sote-palvelut ovat, mitkä ovat niiden tärkeimmät tehtävät ja millä resursseilla niitä pyöritetään.

Esityksen mukaan ajokorttilausuntojen antaminen ei enää kuuluisi perusterveydenhuollon lakisääteisiin tehtäviin, koska ajokorttilausunnon ei katsota olevan suoraan yhteydessä terveyden ylläpitämiseen tai sairauksien hoitoon. Perustuslakivaliokunta onkin katsonut, että tämän muutoksen käsittely voidaan toteuttaa tavallisessa lainsäätämisyjärestyksessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kannattanut esitystä, mutta se on ehdottanut, että opiskelijat saavat edelleen tarvitsemansa ajokorttilausunnon hyvinvointialueen perusterveydenhuollosta, mikäli se on edellytys opiskelun tai koulutuksen suorittamiselle. Tämä on järkevä kompromissi, joka ottaa huomioon opiskelijoiden tarpeet ja varmistaa sen, etteivät he joudu hankkimaan lausuntoa yksityiseltä palveluntuottajalta silloin, kun siihen ei ole välttämätöntä syytä.

On myös tärkeää huomioida esitykseen liittyvä huoli, joka nousi esille valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Se on huoli palvelujen saatavuuden heikkenemisestä erityisesti niillä alueilla, joilla yksityisiä palveluntarjoajia ei ole riittävästi. Onkin olennaista, että seuraamme tarkasti tämän muutoksen vaikutuksia ja puutumme mahdollisiin ongelmiin tarvittaessa.

Arvoisa puhemies! Tämän lakimuutoksen myötä hyvinvointialueet saavat mahdollisuuden kohdentaa rajallisia resurssejaan tehokkaammin ja yksinkertaisesti parantaa ihmisten hoitopääsyä. Käytetään siis hoitohenkilöstön työaika tehokkaasti juuri siihen, mihin heidät on koulutettu ja palkattu, eli ihmisten hoitamiseen. Tämä on yksi muutos osana suurempaa muutoksen kokonaisuutta, jolla pyritään parantamaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon toimivuutta. Tällä esityksellä haluamme varmistaa, että olemassa olevat resurssit käytetään oikeisiin asioihin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

15.20 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on normien purku ja tietyllä tavalla myös säästölaki, eli hyvinvointialueilta poistetaan velvollisuus toimittaa näitä ajokorttitodistuksia lakisääteisenä pakkona. Tämä lakihan ei kiellä hyvinvointialueiden perusterveydenhuoltoa antamasta todistusta, jos se esimerkiksi liittyy potilaan hoitoon, ja siellä on maininta tästä, että erikoissairaanhoidossa tämä velvollisuus kirjoittaa näitä todistuksia, jotka sinne kuuluvat, edelleen säilyy.

Sinällänsä en näe, että tämä mitenkään eriarvoisuutta lisäisi. Eli vaikka sinä asuisit alueella, jossa nyt ei samassa pitäjässä ole yksityislääkäriä, jolta sen pystyt hakemaan, niin edelleen tilanteen salliessa saat sen sieltä julkisen puolen perusterveydenhuollosta. Ja kos-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

kaan ajokorttitodistuksen tarve ei tule yllätyksenä, siitä Traficom lähestyy useita kuukausia aikaisemmin, ja todennäköisesti sinulla on tarve käydä jossain kunnassa tai paikassa, missä myös yksityisiä palveluita on olemassa.

Tämä varmasti tulee myös yksityisen terveydenhuollon puolella selkeyttämään ja lisäämään kilpailua ja myös sitä hinnoittelua, että asiakkaat tietävät, paljonko se ajokorttitodistus tulee maksamaan, tai ainakin asiakkaiden tulee se vaatia.

Mutta sinällänsä hyvä lakiesitys, ja hyvä, että se menee nyt eteenpäin ja pystymme omalta osaltamme hieman helpottamaan julkisen terveydenhuollon painetta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle kyberturvallisuudirektiivin (NIS 2 -direktiivi) täytäntöönpanoa koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 57/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 1/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Esittelypuheenvuoron pitää valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Furuholm. Olkaa hyvä.

Keskustelu

15.23 Timo Furuholm vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta kannattaa kyberturvallisuuslain säätämistä. Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta sai torstaina 27.2. valmiiksi mietintönsä hallituksen esityksestä 57/2024. Esityksellä pannaan täytäntöön EU:n kyberturvallisuudirektiivi eli niin sanotusti NIS 2 -direktiivi säätämällä uusi kyberturvallisuuslaki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan direktiivin edellyttämiä muutoksia lähes 20 nykyiseen lakiin. Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö on yksimielinen.

Ehdotetuilla laeilla pantaisiin täytäntöön EU:n kyberturvallisuudirektiivi. Direktiivin tavoitteena on vahvistaa EU:n yhteistä ja jäsenvaltioiden kansallista kyberturvallisuuden tasoa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiksi katsottujen sektoreiden ja toimijoiden osalta. Jäsenvaltiot veloitetaan asettamaan direktiivin soveltamisalaan kuuluville toimijoille velvoittavia riskienhallintatoimia kyberturvallisuushäiriöiden varalta. Uudessa laissa säädetään myös muun muassa kansallisesta kyberturvallisuusstrategiasta sekä tietoturvaloukkauksiin keskittyvästä yksiköstä, joka sijaitisi Liikenne- ja viestintävirastossa. Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää direktiivin toimeenpanoa hyvänä asiana. Valiokunnan mukaan kyberturvallisuuden vahvistaminen on välttämätöntä, koska digitalisaation kehityksen myötä kyberturvallisuus on yhä keskeisempi tekijä yhteiskunnan kriittisten toimintojen turvaamisessa ja kokonaisturvallisuuden takaamisessa.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan sama poikkeama voi laukaista useamman yhtäaikaisen ilmoitusveloitteen, ja nykyisellään ilmoitusten tekemisen käytännöt ja menetelmät poikkeavat toisistaan. Hallintovaliokunta nosti lausunnossaan esiin, että erilaisiin uu-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

siin teknologioihin, turvallisuuteen sekä tietosuojaan liittyvien ilmoitusten laatiminen voitaisiin keskittää yhteen tietoturvalaiseen ilmoituskanavaan, joka vähentäisi ilmoitusvelvoitteen toimijoiden hallinnollista taakkaa sekä useiden rinnakkaisten tietoturvalaisten ilmoituskanavien ylläpitokustannuksia. Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää saadun selvityksen mukaan tavoitetta yhteisestä tietoturvalaisesta ilmoituskanavasta kannatettavana, mutta yhteisen ilmoituskanavan kehittäminen tulevaisuudessa on ennen kaikkea resurssikysymys, koska kehittäminen ja ylläpito aiheuttavat tietojärjestelmäkustannuksia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että esitykseen ei sisälly erityissäännöksiä henkilötietojen tietosuojaa koskevan lainsäädännön soveltamisesta tai soveltamatta jättämisestä käsiteltäessä tietojen antamista verkkotunnusrekisteristä esimerkiksi tekijänoikeuksien osalta. Liikenne- ja viestintäministeriö on todennut, että esitykseen ei ole tarkoitettu sisältyvän ehdotuksia, joiden tarkoituksena olisi henkilötietojen tietosuojaa koskevaan sääntelyyn perustuen estää pääsy verkkotunnusrekisterin tietoihin NIS 2 -direktiivin 28(5) artiklan edellyttämästä poiketen. Lisäksi asianmukaista henkilötietojen käsittelyperustetta teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamiseksi koskevat kysymykset määräytyvät muun lainsäädännön kuin nyt käsiteltävänä olevan esityksen perusteella. Valiokunta kantaa erityisesti huolta resurssien riittävydestä viranomaisille tulevien uusien tehtävien johdosta.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy kaksi lausumaehdotusta. Lausumaehdotusten mukaan valtioneuvoston on seurattava lain soveltamista ja sen tavoitteiden toteutumista. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriöltä edellytetään selvitystä muutoksen vaikutuksista.

Ensimmäinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin lain tavoitteiden toteutumista ja sen soveltamista sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin havaitsemiensa epäkohtien korjaamiseksi.”

Toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että liikenne- ja viestintäministeriö antaa selvityksen lain tavoitteiden toteuttamisesta ja sen soveltamisesta liikenne- ja viestintävaliokunnalle 31. päivään elokuuta 2026 mennessä.”

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt, että kyseistä lakiehdotusta on muutettava siten, että tiedonhallintalain 4 a lukua ei sovelleta eduskunnan virastoihin. Tällainen muutos on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Valiokunta on tämän vuoksi tehnyt perustuslakivaliokunnan edellyttämän muutoksen. Tämän lisäksi valiokunta on tehnyt lakiteknisii ja muita vähemmän periaatteellisia muutoksia lakiehdotuksiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.28 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Kiitän liikenne- ja viestintävaliokunnan varapuheenjohtajaa tämän mietinnön esittelystä. — Jos tietoverkot ja sähköiset järjestelmät ja niiden kautta toteutettavat palvelut ja toiminnot romahtavat tai menevät jollakin tavalla jumiin, olemme monessa mielessä pulassa. Niin ruuantuotanto, sähkö, lämpö, pankkipalvelut, sosiaali- ja terveydenhuolto, maanpuolustus kuin koulutus, kaikki, ovat näistä sähköisistä toiminnoista monella tavalla hyvin riippuvaisia.

Näillä ehdotetuilla laeilla laitetaan täytäntöön EU:n kyberturvallisuudirektiivi, jonka tavoitteena on vahvistaa Euroopan unionin yhteistä ja jäsenvaltioiden kansallista kyberturvallisuutta. Hallitusohjelmassakin todetaan, että kyberturvallisuutta ja sitä koskevaa lainsäädäntöä tullaan kehittämään. Digitalisaation kehityksen myötä kyberturvallisuus on ala-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

ti keskeisempi tekijä yhteiskunnan kriittisten toimintojen turvaamisessa ja kokonaisturvallisuuden takaamisessa.

Valiokunta tosiaan pitää hyvänä tässä esityksessä omaksuttua lähestymistapaa, jossa kansallista liikkumavaraa on käytetty siten, että direktiivin täytäntöönpano ehdotetaan tehtäväksi sen vähimmäistason edellyttämällä tavalla. On hyvä, että tässä yhteydessä keskitytään direktiivin toimeenpanon edellyttämiin vaatimuksiin, kansalliseen kokonaisturvallisuuteen ja viranomaisten yhteistyön toimivuuteen. Turvallisuutta tulee vahvistaa mutta siten, että vältetään turhaa sääntelyä ja tehdään ne toimet, jotka kansallisesti ovat merkittäviä ja tärkeitä.

Resurssien riittävyys huolestuttaa valiokuntaa. Valiokunta toteaa, että viestintävirastolle on lainsäädännössä osoitettu monia uusia lakisääteisiä tehtäviä, ja virasto on tämän johdosta joutunut virtaviivaistamaan toimintaansa ja priorisoimaan tehtäviään.

Valiokunta toteaa, että on tärkeää, että yrityksillä on riittävät resurssit pitää huolta riittävästä kyberturvallisuudesta.

Tästä valiokunnan linjasta, että nykytilanteessa viranomaistoimintojen priorisointi on tärkeää, puhuimme itse asiassa tuossa edellisessäkin esityksessä, kun puhuttiin näistä ajokorttiin liittyvistä asioista, siitä, että on tärkeää keskittyä välttämättömiin, kaikkein tärkeimpiin toimintoihin, perusasioihin.

Lain keskeisen merkityksen vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että liikenne- ja viestintäministeriö seuraa tarkoin lain tavoitteiden toteutumista, ja esittää lausumaa. Valiokunta esittää tosiaan myös lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että ministeriö antaa selvityksen lain tavoitteiden toteutumisesta.

Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietintö on tosiaan yksimielinen — hyvä näin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.31 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kyberturvallisuuslaki, jolla pantaisiin täytäntöön EU:n kyberturvallisuusdirektiivi. On hyvä, että liikenne- ja viestintävaliokunta on nopeasti käsitellyt asian ja saanut siitä myös yksimielisen mietinnön tehtyä. Jos katsoo niitä turvallisuusuhkia, joita ei kohtaa pelkästään Suomi valtiona vaan myös suomalainen elinkeinoelämä, niin siinä mielessä tämän kyberturvallisuusstrategian implementointi Suomen lainsäädäntöön on ensiarvoisen tärkeää kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi, koska ne uudet uhat, joihin joudumme vastaamaan, eivät pelkästään sotilaalliset vaan myös kyberympäristössä liikkuvat uhat, ovat aivan ilmeisiä. Kun meille koko ajan tulee uutisia siitä, minkälaisia haavoittuvuuksia on esimerkiksi maksuliikenteessä, Suomen pankkijärjestelmässä, voivatko kansalaiset luottaa siihen, että silloin kun mahdollinen poikkeusolo tulee tai kriisitilanne puhkeaa, se normiarki pyörii mahdollisimman hyvin?

On myös tietysti hyvä, nyt kun EU-tasolla tilannetta katsotaan, että nimenomaan jäsenvaltioiden resurssit pyritään vahvasti harmonisoimaan ja ottamaan ne entistä tehokkaampaan käyttöön, koska ehkä viimeaikaiset viestit, mitä Atlantin takaa on tullut hallinnon vaihduttua, osoittavat sen, että nyt on syytä myös tässä asiassa Euroopan ryhdistäytyä ja kyetä seisomaan myös tässä kyberturvallisuudessa, siihen liittyvässä sääntelyssä, teknologiassa, turvallisuuskysymyksissä, omilla jaloillaan ilman välttämättä tukeutumista Yhdysvaltoihin.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Kuten edeltävä puhujakin hyvin nosti esille, myös itse kannan huolta siitä, miten hyvin meillä viranomaisten resurssit riittävät jälleen uuden lainsäädännön hoitamisessa. Siinä mielessä kyllä jaan käsityksen siitä, että toivottavasti hallitus tulee turvaamaan muun muassa viestintäviraston riittävät resurssit tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.33 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Kaikki hallituksen esitykset, jotka parantavat meidän turvallisuuttamme ja torjuvat näitä kyberuhkia, ovat tervetulleita.

Tässä esityksessä ehdotetaan tosiaan säädettäväksi kyberturvallisuuslaki, jolla pantaisiin täytäntöön EU:n kyberturvallisuudirektiivi. Tämän direktiivin tavoitteena on nimenomaan se, että vahvistamme jäsenvaltioiden kansallista kyberturvallisuuden tasoa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiksi katsottujen sektoreiden ja toimijoiden osalta velvoittamalla jäsenvaltioita asettamaan tähän direktiivin soveltamisalaan kuuluville toimijoille tällaisia velvoittavia riskienhallintatoimia kyberturvallisuushäiriöiden varalta. Me näemme jo nyt, että tilanne on koko ajan kiristymään päin, ja on hyvä, että tässä laissa säädettäisiin myös näistä tietoturvaloukkauksista tutkivista ja niihin reagoivista yksiköistä, jotka sijaitsisivat Liikenne- ja viestintävirastossa, sekä tästä kansallisesta kyberturvallisuusstrategiasta ja kyberkriisin hallintakehyksestä.

On välttämätöntä, että vahvistamme tätä EU:n yhteisten jäsenvaltioiden kansallista kyberturvallisuuden tasoa tämän direktiivin tavoitteiden toteuttamiseksi. Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti nyt säädettävällä kyberturvallisuuslailla on yhteyksiä tähän hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja siihen liittyvistä laeista. Eli erittäin tervetullut esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.35 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Ajattelin nyt käyttää vielä oman puheenvuoron tuon esittelypuheenvuoron lisäksi. — Kuten tässä tuli ilmi, niin tämä esityshän parantaa kyberturvallisuutta ja vahvistaa monien organisaatioiden kyberturvallisuuskäytäntöjä, joten siinä mielessä tärkeä laki, ja samalla myös alleviivaa sitä, kuinka monet yksityiset toimijat tässä yhteiskunnassa kantavat huolta meidän turvallisuudestamme, joten siinäkin mielessä on hyvä, että luomme yhteiset selkeät pelisäännöt.

Haluan nostaa tämän resurssikysymyksen vielä esille, joka nousi jo edustaja Aittakummun ja edustaja Kokon puheenvuoroissa. Kuten kävi ilmi, jatkuvasti tulee uusia velvollisuuksia ja vastuita meidän virastoille, ja se tietenkin aiheuttaa painetta siellä. Yksi asia, josta liikenne- ja viestintävaliokunnassa on paljon kannettu huolta, on Kyberturvallisuuskeskuksen tulevaisuus ja toiminnan laatu. On selvä, että kun tulee velvollisuuksia ja tulee vastuita, silloin välttämättömyys priorisoinnista tulee eteen. En pidä sitäkään aina kauhean terveellisenä ja hyvänä tapana, että tavallaan esimerkiksi Trafin toiminta kyberturvallisuusasioissa muuttuu ennakoivasta reaktiiviseksi ja samalla kehittäminen jää vähän vähälle, kun kaikki resurssit menevät niitten pakollisten asioiden hoitamiseen. Tämä on sellainen huoli, mikä toivottavasti tässä salissa ja muutenkin pysyy keskustelussa yllä.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä totean, että käsittelyn aikana asiantuntijalausunnoista nousi huoli liittyen tekijänoikeuksiin, ja kun asiaa sitten valiokunnassa käsitelimme, kävi

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

myös ilmi, että näihin tekijänoikeuksiin liittyy monitahoisesti eri lakeja ja asiat ovat tietyllä tapaa hieman siiloutuneet eri hallinnonaloille. Eli tähän liittyen oma toivomukseni on, että tähänkin asiaan saataisiin sellaista selkeyttä tulevaisuudessa, varsinkin kun maailma kovaa vauhtia digitalisoituu ja tulee uusia palveluita ja toimintatapoja netin syövereihin ja nämä tekijänoikeusasiat nousevat entistä enemmän esille. Niin että toivon, että tähänkin asiaan tässä talossa perehdytään jatkossa entistä tarkemmin. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 57/2024 vp sisältyvien 1.—17. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomus vuodelta 2023

Kertomus K 14/2024 vp

Valiokunnan mietintö TiVM 2/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on tiedusteluvalvontavaliokunnan mietintö TiVM 2/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin perjantaina 28.2.2025 pidetyssä täysistunnossa. — Edustaja Kari on poissa. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.39 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nykyinen globaali tilanne on nostanut turvallisuus- ja tiedustelupalvelut entistä suurempaan rooliin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Tiedustelutiedon yhä kasvava merkitys on tunnistettu myös valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa. Valtiojohdon on tärkeää tietää, mitä vastapuoli suunnittelee, ja ymmärtää turvallisuusympäristön kehitys. Tiedustelupalvelut ovatkin kansallisvaltioille korvaamattomia työkaluja.

Selvää on, että erityisesti Venäjä on muuttanut merkittävällä tavalla meidän koko turvallisuusympäristöä. Kehitystä ei valitettavasti parempaan ole näköpiirissä. Venäjä on aggressiivinen, laajentumishaluinen valtio, joka on valmis käyttämään kaikkia keinoja tavoitteidensa saavuttamiseksi. Venäjän imperialistisen luonteen korostuminen, tosiasioihin perustumattomat historiatulkinnat ja jo vuosikymmeniä jatkunut kansakunnan manipulointi uskomaan Venäjän historiallinen missio edellyttävät Suomessa osaavaa ja vahvaa tiedustelua, joka pystyy antamaan ensivaroituksen mahdollisista maahamme kohdistuvista toimita, olipa kyse myös terrorismista tai sitten tästä Venäjän aiheuttamasta uhasta. Voidaankin sanoa, että tiedustelu on kansallisvaltion henkivakuutus.

Arvoisa puhemies! Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtäviin kuuluu siviili- ja sotilastiedustelun laillisuusvalvonta. Tiedusteluvalvontavaliokunta on saanut tiedusteluvalvontavaltuutetulta myös tätä vuosikertomusta täydentävän kirjallisen selvityksen. Julkisen vuosikertomuksen salassa pidettävä täydennys on ollut valiokunnalle hyödyllinen. Valiokunta nosti esille, kuinka tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnolla tulee olla riittävät resurssit.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Toiminnolla pitää olla tiedusteluviranomaisista riippumaton oikeudellinen ja tekninen asiantuntemus tiedustelutoiminnan valvomiseksi.

Mietinnössään valiokunta kehottaa valtioneuvostoa seuraamaan ja arvioimaan tiedusteluvilvontaan osoitettujen resurssien riittävyyttä nykyisiin ja nähtävissä oleviin tuleviin tarpeisiin sekä tarvittaessa ryhtymään toimenpiteisiin toiminnan resurssien pitämiseksi valvontatoiminnan tehokkuuden ja kattavuuden turvaamisen vaatimalla tasolla. Huomautan tämän lisäksi, että samaan aikaan on myös ensiarvoisen tärkeää, että Suomi huolehtii myös siviili- ja sotilastiedustelun resursseista.

Puheeni alussa kuvasin lyhyesti tiedustelua kansallisvaltion henkivakuutukseksi. Se on näin, ja varsinkin näin aikoina henkivakuutuksen on oltava sen edellyttämällä tasolla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.43 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Kuvitelkaapa tilannetta, että tällä hetkellä Suomi joutuisi toimimaan ilman tiedustelulainsäädäntöä, koski se sitten sotilas- tai siviiliviranomaisia. Kun Venäjä, naapurimaamme, on osoittanut aggressiivisuutta oikeastaan kaikkia naapurimaita vastaan, Ukrainaa ja Georgiaa kohtaan ihan avoimella sodalla, häiritsemällä kyberhyökkäyksillä, tiedustelutoiminnalla Suomea ja Baltian maita, on siksi hyvä, että meillä on aikanaan löytynyt se poliittinen yhteisymmärrys, että on kyetty maahan saamaan kunnollinen tiedustelulainsäädäntö ja sitä pystytään nyt käyttämään.

Mutta oikeastaan vielä tärkeämpää on se, että meillä on kunnollinen laillisuusvalvoja, hänellä on riittävät resurssit sen työn tekemiseen, jotta kansalaisilla voi olla vahva luottamus siihen, että meidän sotilas- ja siviilitiedusteluviranomaiset hoitavat työnsä nimenomaan lakien mukaisesti. On ymmärrettävää, että tiedusteluun liittyy monella ihmisellä epäluuloja siitä, miten käy kansalaisen yksityisyyden, tutkitaanko mahdollisesti sähköposti- tai puheluliikennettä, riittääkö joku tietty sana, joka laukaisee selvityksen, joten on siinä mielessä hyvä, että meillä on tiedusteluvilvontavaltuutettu, joka hoitaa nimenomaisesti sitä laillisuusvilvontaa tässä tilanteessa. Kuten tämä tiedusteluvilvontavaltuutetun kertomuskin osoittaa, meillä kyllä tämä vilvonta ja sen resurssit on varsin hyvin järjestetty ja hänellä on riittävä kyky toimia, selvittää asioita ja vastata niihin kansalaisten mahdollisesti esittämiin huoliin siitä, mitenkä sitä tiedustelutietoa on kerätty, käytetty ja sitten lopulta hyödynnetty kansallisen turvallisuuden vahvistamisessa.

Tietysti on hyvä, että tulevaisuudessa kiinnitetään entistä enemmän huomiota siihen, että resurssit tulevat myös tulevaisuudessa riittämään, ja myös siihen, että meidän tiedustelupalveluillamme, ennen kaikkea ehkä suojelupoliisilla, on riittävät resurssit työnsä hoitamiseksi, sillä tällä hetkellä keskustelu kansallisen turvallisuuden vahvistamisesta nimenomaan tiedustelukeinoin on ehkä ensiarvoisen tärkeää, kun luodaan sitä pidäkettä Venäjän vaikuttamistoimille ja sitä kautta sitten vahvistetaan maamme kansallista turvallisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.46 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Tiedustelu on tosiaan kansalliselle turvallisuudelle todella tärkeää, ja sen merkitys yhä vain korostuu. Niin suojelupoliisin kuin sotilastiedustelun merkitys on kasvanut esimerkiksi kansainvälistymisen ja Venäjän toiminnan takia.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Tässähän meillä tosiaan on käsiteltävänä tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomus vuodelta 23, ja kyseessä on järjestyksessään viides valtuutetun vuosikertomus. Valtuutetun tehtävänä on valvoa tiedustelumenetelmien ja tiedustelutiedon käytön sekä muun tiedustelutoiminnan laillisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa. Valtuutettu myös seuraa ja arvioi toimialallaan lainsäädännön toimivuutta ja edistää oikeusturvan toteutumista ja tekee tarpeelliseksi katsomiaan kehittämisehdotuksia. Lisäksi valtuutettu valvoo suojelupoliisin muuta toimintaa.

Valiokunta toteaa, että tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminto teki kertomusvuonna tiedusteluviranomaisiin 171 sellaista valvontakäyntiä, jotka liittyivät tiedustelumenetelmien käyttöä koskeneisiin lupavaatimuksiin ja päätöksiin sekä tiedustelun suojaamista koskeneisiin päätöksiin, kun taas vuonna 2019 näitä valvontakäyntejä oli 50, vuonna 2020 172 ja esimerkiksi vuonna 22 niitä oli 154. Lisäksi tiedusteluviranomaisiin tehtiin yleisempiä perehdytyskäyntejä sekä valvontakäyntejä tiedustelumenetelmien käytöstä laadittujen pöytäkirjojen tarkastamiseksi. Näiden käyntien yhteydessä on tarkastettu kaikki suojelupoliisin ja sotilastiedusteluviranomaisten tekemät päätökset tiedustelumenetelmien käytöstä ja tiedustelun suojaamisesta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että valtuutetun toiminnon resurssien riittävyys on arvioitava valvonnan kohteena olevan toiminnan määrän kasvaessa. Erityistä huomiota valiokunnan mukaan on kiinnitettävä siihen, että Suomen asema Naton jäsenenä lisää Suomen tiedusteluviranomaisten yhteistyötä Naton ja sen jäsenmaiden viranomaisten kanssa. Valiokunta kehottaa valtioneuvostoa seuraamaan ja arvioimaan tiedusteluvalvontaan osoitettujen resurssien riittävyttä. On tärkeää, että pidämme sekä tiedustelun että sen laillisuusvalvonnan mahdollisimman hyvässä kunnossa ja ajanmukaisena.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.49 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti, ja siihen vastaaminen edellyttää tiedustelutoiminnan ajantasaista ja tehokasta valvontaa. Tiedusteluvalvontavaliokunnan mietinnössä on nostettu esiin, kuinka tiedusteluvalvontavaltuutetun työ on keskeisessä roolissa varmistamassa, että tiedustelu tapahtuu lainmukaisesti ja perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnön mukaan on olennaista, että Suomen tiedustelutoiminta kykenee tehokkaasti havaitsemaan ja estämään kansallista turvallisuutta uhkaavat toimet. Erityisesti Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset ja muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne ovat lisänneet tiedustelun merkitystä. Tiedustelumenetelmien käyttö on kohdistettava vain vakaviin uhkiin, ja valvonnan on oltava jatkuvaa ja huolellista. Tiedustelumenetelmien tehokas käyttö edellyttää, että niiden valvonta on riittävän tiivistä ja läpinäkyvää ilman, että se vaarantaa operatiivista tehokkuutta.

Arvoisa herra puhemies! Tiedusteluvalvontavaliokunta on myös painottanut laillisuusvalvonnan merkitystä. Tiedusteluvalvontavaltuutetun valvonta on ollut intensiivistä, ja sen vaikutus näkyy myös siinä, että Suomi pystyy vastaamaan nykypäivän turvallisuusuhkiin oikeudenmukaisesti ja tehokkaasti. On tärkeää, että parlamentaarinen valvonta pysyy vahvana ja lainsäätäjät seuraavat jatkuvasti tiedustelutoiminnan kehitystä. Tiedustelu on turvallisuutemme kannalta kriittinen elementti, ja sen tulee jatkossakin olla vahvasti laillisuusvalvonnan alaisuudessa. Kansallinen turvallisuus ensin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.51 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kaksi asiaa lyhyesti:

Toinen on se, että meillä on tiedustelulainsäädäntö, pitkän valmistelun ja erinomaisen yhteistyön puitteissa tehty laki, joka mahdollistaa sen, että Suomen viranomaisilla on ne työvälineet, joita he joka hetki tarvitsevat Suomen turvallisuutta vaalivassa hyvässä tiedustelussa. Se työ on tuottanut hedelmää ja on meille yksi halpa henkivakuutus siitä, että Suomeen tulevat uhkat ovat hallinnassa.

Toinen taso saavutettiin liittymällä Naton jäseneksi. Nyt meillä on tämän sotilaallisen puolen kaikki tiedustelutieto käytettävissämme Suomen armeijalla sekä Suomen poliittisella johdolla tarvittavia päätöksiä valmisteltaessa.

Elikkä nämä puitteet ovat kunnossa, ja meillä on hyvä maanpuolustustahto, joka on ekstrapia vielä tähän asiaan. Näillä lähtökohdilla pystymme omat hommamme hoitamaan ja pitämään Suomen alueen koskemattomana ja ennen kaikkea ihmisten elämän turvallisena Suomessa. Se on selvä asia, että uhkakuvat tuolla Suomen rajojen ulkopuolella ovat todella vakavat. Venäjä, itänaapuri, on käyttäytynyt viime vuosina kovin aggressiivisesti, ja voi sanoa, että myös toinen suurvalta on herättänyt meissä huolta. Toivon mukaan sekin rauhoittuu ja saadaan tämä Ukrainan sota loppumaan ja normaali rauha palaamaan taas Eurooppaan.

Joka tapauksessa Suomen asiat tiedustelun kannalta ovat kunnossa, ja eduskunnan on tehtävä omat osuutensa niin, että pidämme Suomen kunnossa, koska kunnossa oleva maan talous on se lähtökohta, mistä kaikki ponnistetaan sitten eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

15.52 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten on täällä tuotu jo aiemmin esille, uhkakuvat ovat erittäin vakavia: kansainvälinen terrorismi, Venäjä, Iran, Kiina ynnä muita. Sen lisäksi, että siviili- ja sotilastiedustelun resursseista täytyy pitää kiinni ja niitä täytyy yhä nostaa, samaan aikaan on myös huomattava, että tiettyjä lakimuutoksia on tehtävä esimerkiksi heidän toimivaltuuksiinsa, ja sanottava on, että hallitus on tekemässä koko ajan tätä työtä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 14/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Valtioneuvoston puolustusselonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 9/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Nyt jatketaan torstaina 27.2.2025 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.54 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä puolustuselonteko, joka tuli nyt eduskunnan käsittelyyn, tuli varmasti parhaaseen mahdolliseen aikaan nykyisessä maailmantilanteessa. Juuri tuoreiden, hyvin ikävien tapahtumien satuttua maailmalla meillä on täällä käsittelyssä puolustuselonteko, joka antaa vahvan pohjan sekä meidän valtiojohdolle mutta myös Suomen eduskunnalle suunnitella omaa puolustusta niin, että pystymme pärjäämään tässä hyvinkin vaaralliseksi muuttuvassa maailmassa. Kannattaa muistaa se, että uusi aika alkoi silloin, kun Natoon liityimme 4.4.2023. Emme ole kuitenkaan unohtaneet menneinä vuosina ja vuosikymmeninä pitää oman armeijamme ja oman puolustuskykymme hyvällä tasolla. Muu Eurooppahan tulee ikävä kyllä tässä asiassa meitä paljon jäljessä. Toivon mukaan he pääsevät kyytiin mukaan ja laittavat omat asiansa kuntoon.

Olen julkisesti ihmetellyt monta kertaa, kun heti esitettiin yleistä eurooppalaista yhteisvastuullista rahaa tähän puolustuksen kuntoon laittoon. Onhan se kyllä aivan käsittämätöntä, että laiminlyömällä omat asiansa voi sitten saada yhteisestä potista rahaa jopa ilmaiseksi oman puolustuksen kuntoon laittoon. En mitenkään pysty hyväksymään sitä, että näin asiat ovat. Näiden Euroopan suurvaltioiden, kuten Saksan, Ranskan, Italian, Espanjan ja Puolan, kansantalous kestää erittäin suuret puolustusmenojen lisäykset. Se tavoiteltu kaksi prosenttia bkt:stä ei varmasti ole mikään ongelma, ja jos vaikka se nostetaan kolmeenkin prosenttiin, sekään ei ole ongelma. Katsomalla vaikka bruttokansantuotetilastot tuolta netistä, miten näiden valtioiden bkt:t ovat kehittyneet, ymmärtää helposti sen, että taloudellisia mahdollisuuksia oman puolustuksen kuntoon laittoon on näillä mailla paljon, paljon meitä enemmän. Elikkä minä pidän yhteisvastuullisuutta tässä asiassa vastuuttomana, että maksatetaan omat laiminlyönnit esimerkiksi vaikka suomalaisella veronmaksajalla.

Suomen yleiseen asevelvollisuuteen perustuva järjestelmä on erittäin hyvä. Meillä on alueellinen puolustus, joka toteutuu jokaisessa Suomen nurkassa, ja se perustuu hyvin koulutettuun reserviin sekä hyvin varusteltuun armeijaan. Ja meillä on nyt tiedossa, että Ilmavoimien ensimmäiset uudet F-35-hävittäjät tulevat jo tänä vuonna Suomeen korvaamaan Horneteja, jotka ovat jo käyttöikänsä loppupäässä. Sitten tietysti meillä on Merivoimia vahvistettu paljon, ja sama työ alkaa Maavoimissa yhä määrätietoisemmin, elikkä olemme kaikki puolustusalat käyneet läpi ja käymme edelleen. Tämä on hyvä asia, ja suomalaista aseteollisuutta on vahvistettu. Esimerkiksi Patria olkoon tästä hyvä esimerkki.

Kaksi asiaa vielä nostan tähän lopuksi, arvoisa puhemies.

Itä-Suomen tilanne. Meille itäsuomalaisille, kun asun itse tuolla Ilomantsissa Suomen itäisimpänä kansanedustajana, aina annetaan valtavasti sympatiaa, että kyllä nyt asiat laitetaan kuntoon. Nato-kenraalitkin ovat varoittaneet meitä siitä, että pitääkö tuo itäinen Suomi asuttuna ja hyvinvoivana. Sellaisen alueen puolustaminen tulevaisuudessa vaarallisessa tilanteessa on paljon helpompaa, kun rajan pinnassa on elävät, vahvat maakunnat. Niihän meillä ei nyt valitettavasti ole. Toivon, että hallitus ottaa vakavasti sen Itä-Suomi-ohjelman, mikä juuri julkistettiin. Siinä on muistaakseni noin 140 sivua kauniita sanakäänteitä, mutta ei ole yhtään minkäänäköistä toivonpilkahdusta siitä, mikä on se viisaus ja mikä on se rahamäärä taikka se valtion toimenpide, jolla tuetaan itäisen Suomen kehitystä. Sitä minä olen odottanut kuin hepo hellettä kesää, mutta ei sitä ole kuulunut. Pelkkiä sanoja ja

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

puolivillaisia lupauksia, että kyllä teitä tuetaan ja kyllä teitä ymmärretään. Kyllä ne ovat pieniä silakat joulukaloiksi, sanoi muuan isäntä aikoinaan. Toivon, että tässä asiassa hallituspuolueiden edustajat ottavat tämän vakavasti. Itä-Suomen tilanne on todella vakava.

Toinen asia on sitten tämä Suomen taloudellinen tilanne. Suomen talous on mennyt viimeiset 17 vuotta alamäkeen, työn tuottavuus on laskenut 17—18 vuotta. Valtiontalous on kohta 200 miljardia euroa miinuksella, ja tällekin vuodelle sovitussa valtion tulo- ja menoarviossa on 12,4 miljardia velanottomäärä. Näiden lukujen pitäisi herättää viimeistään jopa Suomen eduskunta siihen, että tälle on tapahduttava muutos.

Tämä suomalainen ilmastopolitiikka, joka on maksanut aivan älyttömästi ja perustuu aivan väärin lukuihin: Tällä hetkellä suomalaisia yrityksiä kaatuu konkurssiin yhä kiihtyvällä vauhdilla, työttömiä tulee lisää, ja eilen juteltuani kahden ison yrittäjän kanssa heidänkin tilanteensa tuntuu olevan erittäin tukala Suomen nykyisessä taloustilanteessa. Elikä todellinen uhka Suomen puolustuksen hyvälle hoitamiselle ja kansalaisten turvallisen elämän jatkamiselle on meidän taloudellinen tilanteemme. Näin ei kerta kaikkiaan voi jatkaa, että tätä ilmastohumppaa tanssitaan, vääriä lukuja pidetään yllä ja vain sen takia, että saadaan muka Suomeen lisää suojelualueita. Tällä menolla Suomi on kohta kokonaan suojeltu, kun mitään ei pystytä tekemään.

Jos meillä alkaa mennä energian hinta sille tasolle kuin se nyt on mennyt... Ihan varmasti on mennyt aivan sietämättömälle tasolle. Katsokaapa lopuksi, arvoisa puhemies, vaikka yksi lyhyt esimerkki. Kun katsomme esimerkiksi kevään päiviä, niin kun oli tuulisia päiviä, sähkö maksoi silloin melkein nollan tietenkin, kun tuulimyllyt jauhoivat, mutta kun oli pienikin pakkaspäivä, tyyni pakkaspäivä, 30—40 senttiä oli sähkön hinta. Tällä hetkellä Suomeen tulee näitä datakeskuksia, jotka sopivat tasaisesta, varmasta virran tuotosta laitoksiinsa, joiden yhteenlaskettu tehontarve lähentelee varmaan jo tuhatta megaa tällä hetkellä. Ne ottavat halvalla sähkön, ovat ulkomaisia yrittäjiä, vievät kaikki voitot Suomesta pois, ja suomalainen tavallinen veronmaksaja, sähkön käyttäjä, maksaa valtavaa sähkölaskua. Miten meni noin niin kuin omasta mielestä tämä kuvio? Ihan sairasta touhuahan tämä on.

Eihän näin asioita voi hoitaa, että ajamme oman kansakunnan ihmiset suurin piirtein konkurssin partaalle ja ulkomaiset yhtiöt keräävät täältä rahat ja vievät ne pois nauttien halvasta sähköstä ja hyvistä lupauksista, joita kunnat antavat näille, ja myös valtio tekee kaikkensa, että näin kävisi. Tähän pitää tulla muutos. Jos tätä asiaa ei uskota eikä ruveta toimimaan sen parantamiseksi, niin silloin olemme vielä suuremmissa vaikeuksissa. Joku kysyi minulta, onko minulla todistajia näille puheilleni. Ei tässä todistajia tarvita. Eletään ja voimme palata asiaan, vaikka kun kesän istuntotauolta palaamme töihin, ja katsomme silloin asiaa, mikä on tilanne. Luulen, että ehkä joku on kanssani samaa mieltä silloin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

16.01 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Kiitän eduskuntaa nyt, niin kuin edellisiäkin eduskuntia niillä kausilla, kun sotilaallisesta maanpuolustuksesta on huolehdittu. Kritisoin edellistä hallitusta kuitenkin siitä, että kokonaisturvallisuuden erittäin tärkeä kulma eli taloudellinen turvallisuus on laiminlyöty. Velkaantumista eivät edelliset hallitukset katkaisseet, tarvittavia toimia ei ole tehty.

Käsittelyssä oleva puolustusselonteko korostaa, että Suomi on nyt Naton ulkorajavaltio ja etulinjan maa. Tämä tarkoittaa, että sotilaallinen liikkuvuus ei ole vain kansallinen ky-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

symys vaan koko Euroopan puolustuksen keskeinen haaste. Meillä on etulinjan maakuntia, joiden liikenneinfrastruktuuri on kriittinen niin Suomen kuin koko liittokunnan puolustukselle.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristön pysyvästi. Liittolaisten nopea joukkojen ja kaluston siirtokyky on nyt keskeinen osa Naton puolustussuunnittelua. Tähän liittyy erityisesti Norjan satamien saavutettavuus koko Suomen alueelta, mukaan lukien Itä- ja Pohjois-Suomi. Norjan rannikon syväsatamat ovat strategisesti kriittisiä, sillä ne tarjoavat pääsyn Pohjois-Atlantille ja mahdollistavat joukkojen ja raskaiden sotatarvikkeiden nopean kuljetuksen Suomeen. Näiden satamien saavutettavuus on varmistettava vahvistamalla itä-länsi-suunnan liikenneväyliä. Yhtä ehdottoman tärkeää on satamista yhteys viimeisiin Itä- ja Pohjois-Suomen puolustamisen kannalta kriittisiin sijainteihin.

Puolustuslonteossa todetaan, että liittolaisjoukkojen vastaanoton ja keskittämisen tulee olla nopeaa ja tehokasta. On varmistettava, että tie- ja rautatieyhteydet pohjoisesta etelään ja lännestä itään ovat esteettömiä kriisitilanteessa. Erityisesti Rovaniemen ja Kajaanin kautta kulkevien reittien kehittäminen on tärkeää, jotta myös Itä-Suomeen saadaan tehokas logistinen yhteys.

EU:n ohjelmakauden vaihtuessa Suomen on edistettävä EU:n erillistä sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta, joka kattaa koko Suomen saavutettavuuden kehittämisen osana koko Euroopan puolustusjärjestelyä. Tämä ei voi jäädä vain TEN-T-liikenneverkon rahoituksen varaan, vaan nyt tarvitaan uusi Euroopan laajuinen rahoitusmekanismi, jolla vastataan muuttuneeseen geopoliittiseen tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Suomi ei voi olla puolustuksellisesti saari. Meidän on varmistettava, että olemme täysin integroituneet Naton sotilaalliseen liikkuvuuteen. Tämä tarkoittaa, että Norjan satamat ja Suomen itä-länsi-liikenneyhteydet ovat ja tulevat olemaan koko maamme puolustuslogistiikkaa. Puolustuslogistiikkaa on kehitettävä vastaamaan uuden turvallisuusympäristön vaatimuksia. Meidän on nyt ajettava Euroopan tasolla uutta sotilaallisen liikkuvuuden erillisrahoitusta, jolla varmistetaan, että Norjan satamat ovat saumattomasti yhteydessä.

Haluan tehdä siis selväksi asian, että jos tämä geopoliittinen tilanne ei herätä Eurooppaa rakentamaan kymmenien miljardien eurojen erillisrahoitusta Pohjoismaiden ja Baltian EU:n etulinjamaiden turvallisuustilanteen parantamiseksi, niin silloin tämä koko EU-puulaaki on viimeistään karvansa näyttänyt meille suomalaisille. Kun Etelä-Eurooppa on tarvinnut tukipaketteja, niin tässä salissa ovat paperit viuhuneet kohti Brysseliä ”rahaa on” -mentaliteetilla, perussuomalaisten vastustuksesta huolimatta. Nyt ikkunaremontteja tehdään Italiassa nykyisellä RRF- eli Euroopan yhteisellä elpymis- ja palautumisvälineellä. Sen paketin kokonaisarvo on 723,8 miljardia euroa. Se on muuten 723,8 tuhatta miljoonaa euroa — ei ollut niin pitkää riviä siinä laskukoneessa, missä markat aikanaan muutettiin euroiksi. Suomi hyväksyi huhtikuussa vuonna 2021 tässä salissa tämän elpymis- ja palautumissuunnitelman jakaa Suomen veronmaksajien rahoja 2,1 miljardia euroa, siis yli 2 000 miljoonaa euroa. Ei se sama laskuri riittänyt tällaiseenkaan.

Vaikka Venäjän täysmittainen hyökkäys Ukrainaan on ollut voimassa ja päällä jo yli kolme vuotta, niin tuo yli 700 miljardin rahapotti valuu yhä sinne 2021 päätettyyn etelän Molokin kitaan. Nämä kolme raakaa sotavuotta eivät ole opettaneet Eurooppaa muuttamaan pakettia, joka muuten on osa sen nimistä kuin, Amerikan kielellä hienosti sanottuna, Next Generation EU -elpymisväline. Tämän seuraavan sukupolven rahoitus on säällittävä

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

esitys Euroopan kyvystä reagoida muuttuvaan turvallisuusympäristöön, joten olkoon niin, että seuraava Euroopan monivuotinen rahoituskehys 2028—2034 saa osoittaa koko Euroopan ymmärryksen vallitsevasta turvallisuustilanteesta, tai muuten tässä voi taloudellisen turvallisuuden — siis keskeisen osan kokonaisturvallisuutta — varmistamiseksi harkita irtautumista muistakin sopimuksista kuin maamiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom poissa, edustaja Löfström poissa, edustaja Vikman poissa, edustaja Kopra poissa. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

16.07 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston puolustusselonteossa todetun mukaisesti Suomen puolustuksen toimintaympäristö on epävakaa ja vaikeasti ennakoitavissa. Turvallisuustilanne voi heikentyä nopeastikin. Siksi meidän täytyy olla valmiita kaikkiin tilanteisiin. Tätä korostaa entisestään Yhdysvaltain politiikan viimeaikainen kehitys. Suomella on historiallisesti pitkät perinteet kokonaisvarautumisen osalta, ja meidän kokonaisturvallisuutemme timanttiseen malliin tullaan tutustumaan kauempeinkin.

Puolustusmenojen korotuspaineet ovat julkiselle taloudelle valtava haaste, johon meidän tulee parlamentaarisesti etsiä ratkaisut. Suomi on sitoutunut toteuttamaan Natossa yhteisesti sovitut tavoitteet. Samalla tulee voida edellyttää, että myös muut eurooppalaiset liittolaiset pääsevät näihin tavoitteisiin. Viime aikoina on käynyt kuitenkin entistä selvemmäksi, että Euroopan tulee kantaa vahvemmin huolta omasta turvallisuudestaan ja puolustuksestaan. Tähän todellisuuteen on EU-maiden vihdoin herättävä. EU:n yhteistä puolustusteollisuutta on saatava ripeästi vahvistettua. Vahva ja yhtenäinen Eurooppa on meidän kaikkien etu ja turvallisuutemme tae.

Arvoisa puhemies! Ukrainan tukemista on kaikin tavoin jatkettava. Se on myös Suomelle ja koko Euroopalle keskeinen turvallisuuskysymys. Suomi on sitoutunut tukemaan Ukrainan itsenäisyyttä, täysivaltaisuutta ja alueellista koskemattomuutta sen vuonna 1991 kansainvälisesti tunnustettujen rajojen mukaisesti. Kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamiseksi Ukrainan ja Euroopan tulee olla Ukrainan rauhanprosessissa mukana.

Ukrainan sodan jälkeen Euroopan turvallisuusympäristö säilyy pitkään epävakana. Rauhan tavoittelu on aina tärkeää, mutta vähintään yhtä tärkeää on se, että se rakentuu kestäväälle pohjalle. Huonosti rakennettu rauha on uuden sodan siemen. Kestävää ja oikeudenmukaista rauhaa ei voi syntyä ilman Ukrainaa ja ilman Eurooppaa.

Yhtenäisyyden, keskinäisen luottamuksen ja jokaisen mukana pitämisen merkitystä arjen ja yhteiskunnan turvallisuudelle ei voi liikaa korostaa. Tällä on myös maanpuolustustahdon kannalta tärkeä vaikutus, samoin laadukkaalla vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella. Sisäisesti yhtenäinen valtio on vahva myös ulkoisesti.

Loppuun vielä muistutus, että asuttu raja on itärajan paras turva. 1 300 kilometriä ei vain Suomen, vaan EU:n ja Naton itärajaa on nykyään myös demokratian, vapauden ja sivistyksen raja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston puolustusselonteko on tärkeä ja ajankohtainen asiakirja, joka vastaa muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

seen. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja sen laajemmat kansainväliset vaikutukset ovat muuttaneet Euroopan turvallisuustilannetta perusteellisesti. Venäjä muodostaa pitkäkestoisen turvallisuusuhkan Euroopalle ja Suomelle myös tulevaisuudessa, minkä vuoksi Suomen on varmistettava, että liittokunnan pelote ja puolustus vastaavat uhkaympäristön vaatimuksia. Näihin muutoksiin on vastattava pitkäjänteisellä ja johdonmukaisella puolustus suunnittelulla, johon tämä selonteko antaa suuntaviivat.

Arvoisa herra puhemies! Selonteossa on nostettu esiin Suomen puolustuksen keskeisiä kehittämiskohteita. Erityisesti Nato-jäsenyyden myötä on välttämätöntä varmistaa, että Suomen puolustusjärjestelmä nivoutuu osaksi liittokunnan yhteistä puolustusta. Suomi on sitoutunut tukemaan liittolaisiaan ja edistämään yhteisiä puolustus suunnitelmia, joiden tavoitteena on vahvistaa koko liittokunnan sotilaallista suorituskykyä. Tämä tarkoittaa lisääntynyttä yhteistoimintaa liittolaisten kanssa mutta myös oman kansallisen puolustuskykymme vahvistamista. Suomen on pystyttävä puolustamaan itseään kaikissa tilanteissa, ja selonteon linjaukset tukevat tätä tavoitetta.

Puolustuksen kannalta pohjoinen Suomi on yhä keskeisemmässä asemassa. Pohjoisen kulkuyhteyksiin ja perusrakenteisiin, sotilaalliseen huoltovarmuuteen ja Puolustusvoimien resursseihin panostaminen on tärkeää, jotta kykenemme toimimaan tehokkaasti yhteistyössä Ruotsin, Norjan ja muiden liittolaisten kanssa. Harjoittelualueiden ja kulkuyhteyksien kehittäminen tukee puolustuskykymme vahvistamista ja tekee Suomesta entistä merkittävämmän toimijan pohjoisessa Euroopassa.

Arvoisa herra puhemies! Suomi on sitoutunut puolustusmenojen kasvattamiseen ja Nato-tavoitteiden täyttämiseen. Suomen turvallisuuden varmistaminen edellyttää pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista puolustus suunnittelua, jossa resurssit kohdennetaan tehokkaasti ja päätökset perustuvat ajantasaiseen tilannekuvaan. Tämän selonteon myötä meillä on selkeät tavoitteet puolustuksemme kehittämiseksi, ja on meidän tehtävämme varmistaa, että ne myös toteutuvat. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.13 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Viime torstaina käsittelimme tätä selontekoa ensi kerran täällä, ja esiin nousi — omasta puheestani mutta myös muutamasta muusta puheesta — mielestäni se tosiasia, että joltain osin tämä selonteko on vanhentunut. Ja olin kovin yllättynyt siitä, että se reaktio, mikä esimerkiksi salin toiselta puolelta tuli, oli kovin vahva, koska eihän täällä nyt keneltäkään vaadita ennustajan kykyä tai mitään muuta. Mielestäni siinä meni kaksi eri asiaa sekaisin. Ensinnä on tämä, että kyllä, on ollut tiedossa, minkä selontekokin hyvin ymmärtää, että Euroopan on aika ottaa vastuuta enemmän. Mielestäni siinä ei ole mitään debatoitavaa ja se on itsestään selvä asia.

Mutta se, mikä nyt tässä on mielestäni sekoittanut tätä pakettia ja joltain osin tätä selontekoa tavallaan vanhentanut, on se vauhti, millä nämä asiat nyt tapahtuvat. Trumpin toimet liittyen aseapuun, viimeisin tieto tiedusteluavusta, äänestyskäyttäytyminen — on niin monta samanaikaista asiaa, mitkä tietyllä tapaa pelaavat sinne itänaapurimme suuntaan, että itse koen, että puolustus- ja turvallisuuspolitiikassa ei kannata kauheasti jättää arvailujen varaan asioita, joten siksikin koen, että puolustusvaliokunnan on mietinnössään otettava kantaa juuri siihen, miltä osin tässä selonteossa on aukkoja ja vastaako se tähän nopeaan muutokseen, joka nyt Trumpin toimesta on laitettu käyntiin.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Arvoisa puhemies! Vaikka Eurooppa on tietyllä tapaa menettämässä sitä olkapäätä, mihin on tässä nojailtu jo vuosikymmeniä, niin en haluaisi nähdä asiaa myöskään niin negatiivisena. Meillä Euroopassa on esimerkiksi nyt Venäjään nähden tiettyä taloudellista mautia ja kykyä, joten nyt kysymys on lähinnä siitä, teemmekö me täällä Euroopassa, Pohjoismaissa sun muualla, julistusten lisäksi töitä sen eteen, että meillä on kykyä kantaa isompi tai oikeastaan nyt tässä tapauksessa suurin osa meidän oman turvallisuutemme puolustamisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

16.16 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Furuholmille sanoisin näin, että kerran oli semmoinen prinsessa, joka etsi virheetöntä prinssiä, ja hän ei koskaan sitä löytänyt. Tässä on vähän samanlainen asia, että jos etsii sitä sen hetken viimeistä tietoa, mikä on päivän päästä jo vanhentunutta, ja kirjoittaa sen paperille, niin jossain kohtaa se tilannekuva täytyy kirjata ylös, ja kirjata sitten ne muuttuneet olosuhteet uudelleen ylös, kun on sen ajan tarve.

Kun maailmassa tapahtuu tällä hetkellä tunneissa enemmän kuin ennen päivissä, päivissä enemmän kuin viikoissa ja viikoissa enemmän kuin vuosissa, niin on selvää, että tällaisen selonteon siirtäminen eteenpäin vain siksi, että voitaisiin olla oikeassa kaikista asioista ja tilannekuva kerrottuna juuri niin kuin se on, on täysin mahdotonta. Sen takia minun mielestäni tämän selonteon tuominen tänne tässä muodossa on selvää, ja on järkevää, että tästä voidaan nyt täällä keskustella ja kommentoida sitä, mitä ajassa nyt on jo muuttunut, ja puolustusvaliokunta voi ottaa kuuleviin korviinsa ne asiat, mitkä tässä salissa on tuotu meille kaikille tietoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.17 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Koen, että edustaja Polvinen ei ehkä ymmärtänyt sitä, mitä yritin tuoda esiin. Nimenomaan selontekoon itsessään ei tarvitse kenenkään enää koskea, mutta se aikasykli — kun ennen tapahtui vuodessa tietyn verran, 10 vuodessa jonkun verran — on lyhentynyt Trumpin hallinnon myötä hyvin pieneksi tässä vallitsevassa tilanteessa. Ja toinen seikka on se, että on tapahtunut valtavasti sen jälkeen lyhyessä ajassa, kun selonteko saatiin valmiiksi. Juuri tähän liittyen on siis tärkeää, että emme lähde avaamaan selontekoa, mutta puolustusvaliokunta rauhallisesti asiaa käsitellen tuo mietinnössään esille niitä seikkoja, mitkä siitä selonteosta ehkä puuttuvat tai ovat jo vanhentuneet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

16.19 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies, hyvät Suomen kansan edustajat! Sinisilmäisyyden aikakausi on päättynyt. Euroopan täytyy ottaa vastuu puolustuksestaan, ja täällä Suomessakin asioita täytyy tarkastella jopa entistäkin enemmän sinivalkoisin silmin ja arvoin. Maailmanpoliittinen tilanne on tällä hetkellä poikkeuksellisen jännittynyt. Uutisten perusteella asetelmat tuntuvat heilahtelevan lähes päivittäin. Erityisesti Yhdysvaltain

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

presidentin toiminta on herättänyt meissä monissa kysymyksiä ja epävarmuutta. On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että me suomalaiset pidämme yhdessä päämme kylmänä. Emme saa antaa jokaisen uutisotsikon tai somerasahduksen lietsoa tarpeetonta pelkoa tai epävarmuutta. Voikin sanoa, että kun tilanteet kuumenevat, silloin päätöksenteon täytyy olla entistäkin viileämpää. Meidän jokaisen velvollisuus on osallistua valtiomme henkisen puolustuskyvyn ylläpitoon. Se tapahtuu parhaiten olemalla levollisia, luottamalla omiin vahvuuksiimme ja välttämällä paniikin lietsomista. Tätä viileän harkitsevaa toimintaa odotetaan varsinkin meiltä parlamentin jäseniltä.

Liittolaisuudessa on voimaa, ja Suomi on nyt historiallisen vahvasti liittoutunut. Suomen turvallisuusympäristö on kiistatta muuttunut pitkäaikaisesti, mutta katsokaamme eteenpäin. Suomi on selvinnyt monista koettelemuksista, ja olemme edellisistä sodista lähtien tehneet johdonmukaisesti kaukonäköisiä ja pääosin viisaita päätöksiä puolustuksemme eteen. Meidän on syytä olla tyytyväisiä tähän perintöön ja tuntea ylpeyttä siitä, mitä olemme saavuttaneet. Monet muut maat ovat valinneet toisenlaisen polun ja kamppailevat nyt vakavien ongelmien kanssa puolustuskäytönsä kehittämisessä.

Kuten puolustusselonteossakin selkeästi todetaan, Venäjä on valinnut yhä avoimemman ja röyhkeämmän vastakkainasettelun tien länttä vastaan. Suomen näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että meidän on varauduttava jatkossakin laajaan hybridihaikuttamiseen. Meidän on oltava valmiita kestämaan tätä painostusta pitkäaikaisesti, sillä toistaiseksi tämä on uusi normaali. Jokainen kuitenkin tietää, että muut vaihtoehdot olisivat huonompia.

Tässä tilanteessa maanpuolustuksellisesta näkökulmasta tarkasteltuna panostukset Itä-Suomeen, sen elinvoimaisuuteen ja asuttuna pitämiseen nousevat entistäkin tärkeämmiksi. Mikäli Itä-Suomi näivettyä ja tyhjenee, se heikentää suoraan kykyämme valvoa ja puolustaa itärajamme ja sen läheisiä alueita. Raja-alueella asuva väestö edistää kokonaisturvallisuuttamme. Väestön harventuminen itärajan tuntumassa helpottaa hybridioperaatioita, hidastaa reagointikykyä ja joukkojen liikkuvuutta sekä heikentää paikallispuolustusta. Meidän on syytä muistaa Ukrainan traaginen esimerkki heidän itärajojensa epäselvästä tilanteesta ennen täysimittaisen sotatoimien alkua. Tämän estämiseksi Suomen on voimakkaasti vahvistettava maan itäosaa kokonaismaanpuolustus — ei pelkästään sotilaallinen näkökulma — mielessä.

Haluan palata vielä aikaisempaan puheeni kohtaan, kun totesin Suomen tehneen pääosin järkeviä päätöksiä puolustuksensa suhteen. On kuitenkin yksi asia, joka edelleen hirttaa minua ja monia muitakin. Se on Suomen liittyminen Ottawan sopimukseen ja jalkaväkimiinoista luopuminen. On selvää, että naapurimaamme Venäjä ei ole koskaan ollut aikeissa liittyä tähän sopimukseen. Mielestäni oli merkittävä virhe tuhota halpoja ja helppokäyttöisiä jalkaväkimiinoja maassa, jossa on vähän väestöä mutta valtavat alueet. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on karulla tavalla osoittanut, että uusista innovaatioista huolimatta sodankäynti nojaa edelleen perinteiseen jalkaväen käyttöön. Tällöin myös jalkaväen liikettä hidastava ja ohjaava miinoitus olisi edelleen erittäin hyödyllistä. Siksi katson edelleenkin tarpeelliseksi nostaa esille tarpeen irtautua Ottawan sopimuksesta. Suomen ja suomalaisten ihmisten turvallisuuden on oltava etusijalla kaikessa päätöksenteossa.

Tähän puheeni lopuksi toivon Suomen viranomaisten tiedustelukyvyyden jatkuvaa kehittämistä niin sotilas- kuin siviilisektorilla. Luotettava ja oikea-aikainen tiedustelutieto on yksi edellytys ja vaatimus valtiotason oikeasuuntaiselle päätöksenteolle, ja tätä luotettavaa tiedustelutietoa me tarvitsemme päivittäin valtionjohdon ja eri turvallisuusviranomaisten taholla. Näen, että tiedustelukyvyyden kehittäminen ja tiedonhankinta on sel-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

lainen asia, mihin meidän tulee jatkossa satsata nykyistä enemmän. Se on yhteiskuntamme edun mukainen kehityssuunta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä.

16.25 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa herra puhemies! Ukrainan sodan loppuratkaisulla on mitä suurimmassa määrin merkitystä puolustuspoliittisen ympäristömme lyhyen, keskipitkän ja pitkän tähtäimen kehitykselle. Aloittaessaan laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaan 24. helmikuuta 2022 Venäjä tiesi, kuinka heikko Eurooppa on. Hetken jo näytti siltä, että yhteenlasketuilla bruttokansantuotteilla ja ennen sotaa myös puolustusbudjeteilla mitaten täysin ylivoimainen EU kykenisi laittamaan Venäjän suurvaltapolitiikalle kamppoihin. Itsekin hairahduin uskomaan tuohon illuusioon. Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi näytti Euroopan johtajille suunnan kieltäytymällä kyydistä ja tilaamalla sen sijaan ammuk- sia, mutta siitäkin on jo kolme vuotta aikaa — kolme vuotta, jotka Euroopan unioni ja Na- ton eurooppalaiset jäsenmaat ovat antaneet valua hiekkaan. Oma puolustusteollisuutta ei ole kyetty nostamaan vaadittavalle tasolle, ei tukemaan Ukrainaa riittävästi ja oikea-aikai- sesti, ei edes laatimaan minkäänlaista strategiaa Ukrainan suhteen. On vain odotettu — vie- lä sen jälkeenkin, kun näytti todennäköiseltä, että Yhdysvaltain presidentti vaihtuu. On ku- lunut noin seitsemän kuukautta siitä, kun Joe Biden ilmoitti vetäytyvänsä USA:n presi- denttikisasta. Siinä vaiheessa EU:n olisi kannattanut alkaa varautua erilaisiin skenaarioi- hin, tai viimeistään silloin, kun Donald Trumpin valinta Yhdysvaltojen presidentiksi var- mistui. Siitäkin lähtien on istuttu tumput suorina käsien päällä ja odotettu, mitä Trump tu- lee tekemään Ukrainan sodan lopettamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lienee kiistatonta, että Euroopassa ei ole vaivauduttu tekemään min- käänlaisia vaihtoehtotarkasteluja ja niihin perustuvia toimintasuunnitelmia Trumpin johta- man rauhanneuvotteluprosessin ja pöydälle nostettavien ehtojen varalle. Pari viikkoa sit- ten herättiin tukka pörrössä ja silmät rähmässä kasakan nauruun. Euroopan näyttävimpänä kontribuutiona olivat odotetun prosessin lähtölaukauksen jälkeen joidenkin maaryhmien julkilausumat, kunkin vahvuuksillaan. Tässä ajassa julistukset ovat paperia, jos ne siis yli- päättään on vaivauduttu tulostamaan X:stä.

Onneksi Eurooppa näyttää heräilevän ruususenunestaan. Toivottavasti vielä ei ole liian myöhäistä kömpiä pystyyn suurvaltojen jaloista. Tällä hetkellä näyttää siltä, että Yhdys- vallat neuvottelee Venäjän kanssa Ukrainan ja EU:n pään yli tulitauon ja rauhan. Jos teko- jen tahti ei muutu, EU:sta on tulossa se, jolle muut naureskelevat hyvän- tai pahantahtoi- sesti, riippuen siitä, kuka ilkkuja kulloinkin sattuu olemaan.

Kritisoin noin vuosi sitten länsimaiden päämäärättömyyttä muun muassa näin: ”Puhu- minen Ukrainan tukemisesta sodan voittoon asti asettaisi länsimaille selvän tavoitteen ja olisi yksiselitteinen viesti myös Venäjälle: periksi ei anneta. Demokraattisissa maissa kai- kille olisi selvää, että mitä nopeammin voitto saavutetaan, sitä parempi. Se päättäisi epä- röinnin ratkaisuvoiman tarjoavan sotilaallisen avun toimittamisessa. Toinen maailmansota ratkesi ennen kaikkea sotatalouteen, mutta myös siihen, että liittoutuneilla oli selkeä stra- tegia. Akselivalloilla ei. Länsimaiden talous on murskaavan ylivoimainen Venäjän talou- teen verrattuna, mutta länsimailta puuttuu visio ja voiton edellyttämä strategia Ukrainas- sa.”

Arvoisa puhemies! Taloudellisesti ja pitkään myös sotilaallisesti täysin alivoimainen Venäjä on voittamassa sodan Euroopassa. Ei siksi, että Venäjällä olisi voittava strategia,

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

vaan siksi, että länsimailla ei ole ollut strategiaa ollenkaan eikä päämäärätietoisuutta. Tyydyttiin odottelemaan. Aika ajoi liberaalien demokratioiden ohi.

EU:n heikentymistä tulee kiihdyttämään se, että lyhyellä tähtäimellä Suomen kaltaisten maiden edun mukaista tulee olemaan kahdenvälisen suhteiden vaaliminen Yhdysvaltojen kanssa Euroopan unionin yhteisrintamassa toimimisen kustannuksella. Siksi siirtynemme avoimesti kaksien rattaiden politiikkaan USA-suhteissa, ja niin tehnee moni muukin EU-maa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.29 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuuspolitiikka perustuu nimenomaan kokonaisturvallisuuteen. Muuttunut toimintaympäristö korostaa tarvetta varautua laajasti kaikilla hallinnonaloilla tukemaan puolustusvoimia pitkäkestoisessa, koko yhteiskuntaan vaikuttavassa korkean intensiteetin kulutussodankäynnissä.

Me olemme, valitettavasti, nyt siinä tilanteessa, että joudumme keskustelemaan vakavasti laajasta varautumisesta ja Puolustusvoimien tukemisesta. Korona tuntuu tänä päivänä hyvin pieneltä, ohi menneeltä, hetkelliseltä harmilta. En uskonut, että olisin voinut sanoa näin, että toivottaisin koronapandemian hyvin tervetulleeksi mieluummin kuin tämän Eurooppaa kohdanneen pitkän painajaisen.

Uudet turvallisuusuhat edellyttävät yhteiskunnalta vahvaa kriisinsietokykyä sekä kokonaisturvallisuuden mukaista varautumista ja kriisien hallintaa. Meidän tulisi huolehtia erityisesti huoltovarmuudesta, kotimaisesta ruuantuotannosta, energiantuotannosta ja erityisesti kansamme yhtenäisyydestä ja henkisestä kriisinsietokyvystä.

No, mitä tulee Eurooppaan, täällä on ollut hyviä puheenvuoroja. Tuossa edelläkin edustaja Jäntti laajasti kartoitti tätä Euroopan tilannetta. Mutta nostan tässä nyt nämä erityisen kireät ilmastotavoitteet, jotka vaikeuttavat Suomen talouden kasvua ja esimerkiksi maataloutta merkittävästi. Meidän on luovuttava ylikireistä tavoitteista ja keskityttävä talouden kasvuun ja Suomen talouden kuntoon laittamiseen. Vahva talous on meidän turvallisuutemme tae. Taistelut voitetaan ase-in, mutta sodat voitetaan taloudella.

Kokonaismaanpuolustus ja huoltovarmuus ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa, ja erityisen keskeisessä roolissa on kasvava kotimainen puolustusteollisuus. Tällä selontekokaudella panostetaan kokonaismaanpuolustuksen vahvistamiseen ja sen eri osa-alueiden yhteensovittamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.32 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä selonteko on tehty aikana, jolloin Ilkka Remksen romaanien juonissa seikkailevat venäläiset sabotöörit ja erilaiset fiktiiviset juonenkäänteet tuntuvat välillä jopa liian mahdollisilta tosielämän kuvauksilta. Menneinä vuosina entinen ulkoministeri Erkki Tuomioja SDP:stä älähtikin Remkselle, tämä kun esitti Tuomiojan mielestä Venäjän aina aivan liian huonossa valossa fiktiivisissä romaaneissaan. No, kuinka sitten kävikään?

Viime aikoina eri maiden tiedusteluviranomaiset ja Nato ovat varoittaneet Venäjän sabotaasi- ja hybridi-isku-uhasta. Naton neuvosto varoitti vastikään, kuinka Venäjä toteuttaa lisääntyvässä määrin erilaisia sabotaaseja, kyberhäirintää, disinformaatiokampanjoita, erilaisia hybridioperaatioita ja jopa väkivaltaisuuksia. Venäjä käy hyökkäyssotaansa Ukrai-

nassa ja lännessä. Sen haluna on luoda eripuraa sekä sisä- että myös ulkopoliittisesti eri maiden kesken. Kun katsoo Trumpin toimintaa Yhdysvalloissa, voi todeta surullisena ja huolestuneena, että tässä työssä Venäjä on osittain onnistunut. Venäjän pyrkimyksenä onkin luoda kaaos usealta eri suunnalta, jolloin päättäjät, valtiot ja jopa kokonaiset kansakunnat menettävät ensin kykynsä tunnistaa, mitä tapahtuu ja miksi, ja lopulta kykynsä toimia tilanteen vaatimalla tavalla. Katse ei ole enää pallossa, vaan aivan jossain muualla.

Surullista on, että jossakin määrin Suomikin meinasi saavuttaa toimimattomuuden lakipisteen, ja osa kansanedustajista ei katsonutkaan enää palloon — kiitos kaikille niille edustajille ja puolueille, että rajalaki meni viime vuonna täpärästi läpi, johon se tarvitsi viiden kuudesosan enemmistön eduskunnasta, Venäjä kun on tehnyt jo hybridihyökkäyksen Suomen itärajalla turvapaikanhakijoita hyväksikäyttäen, ja tämä hyökkäys pysähtyi vasta hallituksen sulkiessa itärajan rajanylityspisteet.

Arvoisa puhemies! Suomen toimintaympäristö on epävakaa ja vaikeasti ennakoitavissa. Turvallisuustilanne voi heikentyä nopeasti, ja sen vaikutukset ulottuvat koko yhteiskuntaan. Venäjän muodostama turvallisuushka on pitkäaikainen, eikä mahdollinen rauha Ukrainassa muuta tätä asetelmaa. Selonteossa mainitaan, kuinka puolustushallinto seuraa tarkasti turvallisuusympäristön ja eri suorituskykyjen kehitystä ja ottaa kokonaisuuden huomioon pitkän aikavälin kehittämisessä. Yhtenä osa-alueena puolustushallinnossa selvitetään jalkaväkimiinojen käytön tarvetta ja pelotevaikutusta Suomen olosuhteissa. Tässä otetaan huomioon havainnot Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa, teknologinen kehitys sekä Puolustusvoimien nykyiset suorituskyvyt. On selvää, että Suomeen on nyt syntynyt selkeä tarve saada myös jalkaväkimiinat turvaamaan itärajaamme.

Arvoisa puhemies! Suomi ratifioi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävän sopimuksen vuonna 2011 eduskunnan enemmistön tahdon mukaisesti, vain perussuomalaiset olivat liittymistä vastaan. On huomattava, että kaikki suvereenit valtiot sopimuksia ja sitoumuksia tehdessään myös pidättävät itsellään oikeuden harkita asiaa uudelleen, mikäli sopimusten ja sitoumusten hetkellä vallalla ollut tilanne muuttuisi ja uusi tilanne niin edellyttäisi.

Monet tahot ovat ilmaisseet, että liittyminen Ottawan sopimukseen oli suuri virhe. Muun muassa puolustusministeriö vastusti silloin sopimukseen liittymistä. Eduskunnan enemmistö kuitenkin ratifioi tämän sopimuksen. Myöhemmin asiantuntijat ovat tuoneet esille, että sopimukseen liittymiseen johtanut kansainvälinen paine johtui virheellisestä tulkinnasta siitä, miten Suomi jalkaväkimiinoja käytännössä käyttäisi.

Myös Suomen silloista kansainvälistä vaikuttamistyötä on myöhemmin kritisoitu. Suomen on kuvattu olleen kyvytön puolustamaan omaan maantieteeseensä soveltuvien erityisratkaisujen tarpeellisuutta. Kansainvälisissä piireissä levinneet väärät mielikuvat Suomen puolustustaisteluista menneisyydessä ja mielikuvat maastoon holtittomasti kylvetyistä, lasten jalkoja silpovista jalkaväkimiinoista eivät Suomen kohdalla ole pitäneet eivätkä pidä paikkaansa. Suomessa jalkaväkimiinoja käytettäisiin vain osana Suomen puolustusta, vihamielistä sotilaallista hyökkäystä vastaan. Jalkaväkimiinat olisi niin tarkoin sijoitettu ja kartoitettu, ettei niihin törmäisi kuin Suomeen hyökkäävä vihollinen.

Arvoisa puhemies! Kello käy. Jatkan puhettani loppuun seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

16.39 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva valtioneuvoston puolustusselonteko on erinomainen asiakirja, mutta itselläni särähtää hieman korvaan jo tilannekuvassa, jossa todetaan, että Venäjän hyökkäys helmikuussa 2022 Ukrainaan oli jatkumoa niille aggressiivisille toimille, jotka Venäjä aloitti vuonna 2014. Se, mitä Itä-Ukrainassa tapahtui helmikuun 2014 ja helmikuun 2022 välisenä aikana — voiko sitä muuten kuvailla kuin avoimeksi sodaksi? Ehkä tietysti, jos ajatellaan, että se oli yksi monista Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen syntyneistä jäätyneistä konflikteista, niin ehkä silloin ”aggressiiviset toimet” sopivat, mutta toivoisin, että kykenisimme jo vihdoinkin sanomaan asiat niin kuin ne ovat.

Samaten voisin tässä yhteydessä kommentoida edustaja Furuholmin puheenvuoroa, jossa hän nosti esiin Yhdysvaltain uuden presidentin Donald Trumpin puheet nimenomaan Ukrainaan liittyen ja sen, mitä vaikutuksia niillä on mahdollisesti selonteon päivitystarpeeseen. Itse näkisin, että tässä keskustelussa nyt tunnutaan vähän liikaa sekoitettavan toisaalta Nato ja toisaalta Ukraina toisiinsa. Ukraina on ymmärrettävästi erityistapaus Yhdysvaltain turvallisuuspolitiikassa. Uusi hallinto ei näe sitä samalla tavalla arvojen ja Yhdysvaltain johtajuuden kautta tapahtuvana hyvän ja pahan välisenä taisteluna vaan ennen kaikkea hyvinkin resurssien näkökulmasta olevana kysymyksenä, jossa Yhdysvaltain nykyhallinto etsii parempaa diiliä, kun taas sitten Natoon liittyen Yhdysvaltain uudelta hallinnolta ei ole tullut yhtä kriittisiä näkemyksiä. He ainoastaan toivovat sitä, että Eurooppa tekisi oman osansa kollektiivisessa puolustuksessa, ja oikeastaan se viesti on sama, mitä Washingtonista on tullut jo Bushin ja Obaman hallintojen aikana. Ja nyt kun vielä katsoo, minkälaisia lausuntoja Yhdysvaltain mahdollisesti tuleva Nato-suurlähettiläs Whitaker on sanonut siitä, mikä merkitys liittokunnalla on Yhdysvaltain turvallisuusstrategiassa, niin siinä suhteessa ei ehkä kannata sekoittaa sitä, mitä todetaan Ukrainasta, niin että se pätsisi myös Natoon.

Arvoisa puhemies! Puolustusselonteon aikajänne ylittää kuluva vaalikauden ja ulottuu 2030-luvulle asti, niin kuin näissä laajoissa puolustuspoliittisissa ratkaisuisissa pitääkin olla. Meillä on tällä hetkellä käynnissä uusien hävittäjien hankintaprosessi, niiden tulo Suomeen, ja Laivue-hankinta, ja seuraavana on vuorossa myös Maavoimien iskukykyyn parantaminen, joten on ymmärrettävää, että selonteossa pyritään suuntaamaan aikajännettä mahdollisimman pitkälle. Toivon, että se hyvä parlamentaarinen yhteistyö, mikä näissä aikaisemmissa valmisteluissa, hankinnoissa on ollut mukana, tulee myös säilymään tulevaisuudessa, sillä varmaan olemme siitä yhtä mieltä, että isänmaan turvallisuus on yhteinen asia.

Mitä tulee sitten itse Euroopan turvallisuuteen, ymmärrettävästi Yhdysvaltain uuden hallinnon linjaukset herättävät Euroopassa huolta, mutta uskon, että Euroopalla on, ja ennen kaikkea Euroopalla tulisi olla, enemmän itsekunnioitusta ja enemmän tahtoa, koska kykyjä nimittäin riittää. Euroopan unioni on 500 miljoonan ihmisen valtioiden liitto, jossa on vahvat ja iskukykyiset puolustusvoimat. Pelkästään Pohjoismailla yhteenlasketut hävittäjä määrät ovat yhden maailman suurimmista. Puola käyttää yli neljä prosenttia bruttokansantuotteesta puolustukseen ja on noussut alueelliseksi suurvallaksi Euroopassa. Britannian ja Ranskan sotilasdoktriinit perustuvat globaalin valtatasapainon ylläpitämiseen. Heidän iskukykynsä on, toisin kuin monella muulla eurooppalaisella maalla, globaalia. Aktiiviset asevoimat yhdistettynä reserveihin ovat miljoonaluokkaa, huomattavasti vahvemmat kuin mitä Venäjällä on käytössä. Yli 300 miljardia euroa Euroopan maat käyttävät puolustusmenoihin joka vuosi, pelkästään EU-maat. Siis tähän kun lisätään Britannia ja Norja, summa nousee useilla miljardeilla.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Tässä suhteessa tarkasteltuna hieman jopa hämmentää se tietynlainen paniikki, mikä Euroopassa nyt on tässä muuttuneessa turvallisuustilanteessa siitä, miten me voimme pärjätä, koska Euroopalla on kapasiteettia. Nyt se pitäisi saada käyttöön, ennen kaikkea se, miten me käytämme nämä olemassa olevat satojen miljardien eurojen puolustusbudjetit entistä tehokkaammin. Amerikkalaiset pärjäävät yhdellä taistelupanssarivaunulla, kun Euroopalla niitä on 14. Voisiko sieltä hakea synergiaa puolustusteollisuutta yhdistelemällä, katsomalla se, mitä omia vahvuuksia kukin jäsenmaa tuo siihen kollektiiviseen puolustukseen? Tästä varmasti kaikki eurooppalaiset veronmaksajat olisivat enemmän kuin tyytyväisiä, että ne olemassa olevat resurssit käytettäisiin entistä tehokkaammin, varsinkin kun tähän liittyy se sodan kuvan muutos.

Se on siinä mielessä ehkä nyt tällä hetkellä vielä ristiriitaisessa tilanteessa, että toisaalta Euroopassa panostetaan huomattavasti uusiin teknologioihin. Katsomme, että kyberulottuvuuden tuomat lisäykset näkyvät myös Maa-, Meri- ja Ilmavoimien teknologisessa kehityksessä. Se on ehkä se tulevaisuudenkuva, mihin lännen puolustusta, lännen sodankäyntiä, ollaan viemässä, mutta Venäjä on osoittanut, että se perinteinen massamainen sodankäynti on edelleen yksi sodankäynnin muoto. Siinä suhteessa Euroopan tulee olla varustautunut, ja sitä kautta myös Suomen olla varustautunut näihin molempiin sodankuviin: miten me saamme tämän teknologisen ylivertaisuuden, mikä lännellä ja Euroopalla on, toimimaan entistä vahvemmin puolustuksen eduksi ja mitenkä me saamme myös asevoimien käyttöä skaalattua ylöspäin niin, että niitä 155 millin kranaatteja riittää entistä enemmän myös asevoimien käyttöön. Tähän liittyy myös tietysti kyberturvallisuuden vahvistaminen, ennen kaikkea tiedustelun vahvistaminen ja myös siihen liittyvien mahdollisten vastaiskukykyjen tekeminen vihollista kohtaan.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin, niin tässä suhteessa toivon, että Euroopalla on oikeasti tahtoa ja halua hoitaa oma osuutensa tässä kollektiivisessa puolustuksessa, sillä se aika, jolloin Eurooppa on nojautunut pelkästään Yhdysvaltojen turvaan, lienee viimeistään nyt ohitse.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.46 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa puhemies! Tämänhetkinen maailmantilanne mietityttää ja pelottaakin ihmisiä. Viime päivien tapahtumat ovat vyöryn lailla tunkeutuneet meidän tajuntaamme. On tietoa, valetietoa ja spekulatioita ilmatila pullollaan. Ihmiset ovat hyvin huolestuneita siitä, mikä on Suomen tilanne, rooli ja tulevaisuus muuttuvassa maailmassa. Moni jättää myös lehden lukematta.

Kuvaavaa on, että kun me aloitettiin keskustelu tässä salissa viime viikolla, jo silloin mietittiin, onko selonteko jo joltain osin vanhentunut, ja yhtä kuvaavaa on, että maailmanpolitiikan tilanteet ovat jo tuon jälkeen muuttuneet ja uutta tietoa tuntuu tulevan tunneittain. Uhkakuvat ovat entistä monimutkaisemmat. Turvallisuusympäristö muuttuu, ja meidän on oltava hereillä, mutta ei hädissään. Nyt korostuu myös oikean ja luotettavan tiedonvälityksen merkitys. Samoin korostuu poliittisten päättäjien vastuu antaa oikeaa tietoa.

Kaiken tämän sirpaletiedon sateessa on hyvä muistaa perusasiat: Venäjä on jatkanut laitonta hyökkäyssotaansa Ukrainassa ja ulottanut vihamielistä toimintaa Eurooppaan. Ukrainan rauhanehdot vaikuttavat myös laajemmin turvallisuusympäristöön. On selvä, että Ukrainan on saatava oikeudenmukainen ja kestävä rauha maan omilla ehdoilla. Ukrainan tai Euroopan yli ei saa neuvotella tai sopia. Yhdysvaltain hallinnon linjaukset ovat haastaneet

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

meidän sääntöpohjaisen yhteistyön periaatteita. On selvää, että jokaisella maalla on oikeus valita oma turvallisuusjärjestyksensä, ja maitten alueellista koskemattomuutta ja itsenäisyyttä tulee kunnioittaa aina, olipa kyse sitten Ukrainasta tai Grönlannista.

Vaikka Suomi on Naton jäsen, on meidän silti pidettävä tarkasti huolta omasta puolustuskyvystämme, kuten me ollaan tehty viimeisten vuosikymmenten aikana. On ollut viisautta varautua silloin, kun on ollut tyyntä. Puolustuksemme on kunnossa, ja suomalaisten maanpuolustustahto on kunnossa — hyvä näin.

Meidän tulee myös pitää huolta siitä, että Pohjois-Suomen liikenneyhteydet ovat kunnossa. Jos Itämerellä sattuisi nyt jonkunlainen kriisi, meidän vienti ja tuonti käytännössä pitkälti tyssäisivät. Me tarvittaisiin junayhteys Norjan ja Ruotsin kautta merelle. Se on tässä avainasemassa, ja toivottavasti se jossain vaiheessa etenee. Myös jäänmurtajien sijoittamista tulee tarkastella huoltovarmuuden näkökulmasta. Molemmista asioista olen maininnut usein, ja nämä ovat tietenkin semmoisia asioita, jotka lähtevät eteenpäin ministeritasolta, mutta olen saanut myös Suomen arktisten parlamentaarikkojen puheenjohtajana tai tarkemmin arktisen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana näitä asioita tuoda esille ja käydä näistä keskustelua muitten arktisten maitten kollegoitten kanssa ja myös ministerien kanssa. Pohjoinen on uusi etelä, ja maantiede on nyt viimeistään kiepsautettava ympäri. Kyse ei ole pelkästään Suomesta, vaan myös esimerkiksi siitä, millä lailla me vaikutetaan tuonne Euroopan parlamentin suuntaan.

Arvoisa puhemies! Me ollaan ajautumassa tilanteeseen, jossa jokainen maa niin yksin kuin yhdessä ostaa niin paljon aseita kuin markkinoilta onnistuu hankkimaan, ja puolustuksen riittävästä rahoituksesta on pidettävä huolta. Mutta samalla pitää tietenkin huolehtia siitä, että valtiontalouden leikkaukset eivät vaaranna meidän kansallista eheyttä ja suomalaisten tunnetta oikeudenmukaisuudesta, koska se tunne oikeudenmukaisuudesta on kuitenkin meillä kaiken pohjalla. Viisasta on siis varautua ja samalla toivoa, että vahvan varautumisen myötä Suomi myös pysyy aina turvassa. Viime vuosien tapahtumat ovat kuitenkin valitettavasti osoittaneet, että sinisilmäinen ei turvallisuushkien suhteen pidä olla. Suomessa mielestäni yksi olennaisimpia asioita on hajautettu yhteiskunta ja hajautetun yhteiskunnan turvallisuus. Tähän kannustan kiinnittämään huomiota myös tulevaisuudessa. Pelottelulle ja populismille sen sijaan ei ole tässä ajassa tilausta.

Arvoisa puhemies! Toivon todella, että pian koittaisi semmoinen maailmanaika, jossa mieluummin haastateltaisiin sosiologeja kuin sotatieteiden dosentteja — rauha. Ja meille päättäjille toivon ennen kaikkea viisautta ja pitkiä hermoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.50 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Tämä vaalikauden yli 2030-luvulle asti ulottuva puolustusselonteko on tärkeä, ja tämän tavoitteena on tosiaan antaa kattava arvio tulevaisuuden tarpeista ja suunnitelmista. Puolustusselonteossa huomionarvoista on nimenomaan se, että se tukee pitkäjänteistä maanpuolustuksen suunnittelua. Olennaista on, että edelleen Suomen puolustusratkaisu on asevelvollisuuteen perustuva vahva kansallinen oma puolustuskkyky osana Naton luomaa pelotetta ja yhteistä puolustusta. Omasta puolustuksesta on huolehdittava, ja Suomi on tässä viisaasti toiminut.

Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että EU:ssa väläytelyihin erilaisiin ideoihin yhteisestä puolustusbudjetista täytyy sillä tavalla varauksella suhtautua ainakin siinä mielessä, että EU:ssa tahtoo olla aika usein esimerkiksi talous- ja ilmastopolitiikassa sitä ajatusta, että

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

koetetaan saada ne maat maksamaan, jotka ovat jo omat asiansa hoitaneet. Suomi on omasta puolustuksestaan pitänyt huolta, kunpa muutkin olisivat samalla tasolla sitä tehneet. Yhteistyö EU:n kanssa ja jäsenmaiden puolustuksen vahvistaminen on ilman muuta tärkeää, mutta se pitää tehdä niin, että sitä ei tehdä Suomen kustannuksella. Päinvastoin, Suomi turvaa EU- ja Nato-maista pisintä Venäjän vastaista rajaa, ja tämä tarkoittaa sitä, että meille päin pitää tulla EU:sta rahaa, jos sitä jonnekin siirrellään.

Arvoisa puhemies! Suomen puolustusjärjestelmän kehittämisen painopisteet ovat maanpuolustuksen uudistaminen, meri- ja ilmapuolustuksen uusien järjestelmien käyttöönotto sekä puolustusjärjestelmän yhteensovittaminen Natoon. Selonteko toteaa, että maanpuolustuksen uudistamisella on kriittinen merkitys Suomen puolustuskyvyille. Suomella on oltava kyky vastata nopeasti kehittyvään laajamittaiseen, pitkäkestoiseen ja korkean intensiteetin sodankäyntiin. Huomionarvoista on, että tämä selonteko on suunniteltu tarjoamaan suuntaviivat ja kestävä pohja pitkäaikaisille puolustuspoliittisille linjauksille, jotka eivät riipu hetkellisistä poliittisista muutoksista. On selvää, että tällaisessa hyvin epävarmassa ja nopeasti muuttuvassa maailmantilanteessa johdonmukainen ja pitkäjänteinen puolustusstrategia on silti avainasemassa.

Elämme tosiaan nopeasti muuttuvaa aikaa, ja se tarkoittaa sitä, että on näissäkin asioissa keskityttävä aivan olennaisiin ja konkreettisiin toimiin puolustuksen vahvistamiseksi ja maanpuolustuksen ylläpitämiseksi. Kun keskitymme konkreettisiin asioihin, voimme varmistaa Suomen turvallisuuden. Vahva puolustus takaa rauhaa. Kyse on nimenomaan puolustusvoimista — mitä vahvempia olemme, sitä isompi kynnys kenelläkään on hyökätä. On täysin ymmärrettävää, että nämä nopeat maailmanpolitiikan muutokset eivät ole aina ennakoitavissa, ja selonteko on tehty saatavilla olevan tiedon ja analyysin pohjalta. Olennaista on nimenomaan se, että Suomi kykenee sopeutumaan muutoksiin nopeasti, vaikka peruslinjat ja pitkän aikavälin suunnitelmat pysyisivätkin samoina. Yhdysvaltojen politiikan ja Venäjän toimien muutokset voivat vaikuttaa Suomen puolustustilanteeseen, mutta näiden vaikutuksia arvioidaan jatkuvasti ja tarvittaessa puolustusstrategiaa tai sen toteutusta mukautetaan, jotta se pysyy ajan tasalla.

Arvoisa puhemies! Suomessa toteutettava kokonaisturvallisuuden malli on erittäin hyvä, ja niin kuin tässä keskustelussa on jo todettukin, sitä ihmetellään ja siitä otetaan esimerkkiä myös ulkomailla. Siitä on pidettävä kiinni. Tämä muuttunut toimintaympäristö korostaa entisestään tarvetta varautua laajasti kaikilla yhteiskunnan aloilla tukemaan tarvittaessa puolustusvoimia. Uudet turvallisuusuhat edellyttävät yhteiskunnalta vahvaa kriisinsietokykyä ja yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Kuten todettu, nyt pitäisi viimeistään luopua viimeisistäkin hyväuskoisuuden rippeistä, ja tämä tarkoittaa sitä, että on irtauduttava maamiinat kieltävästä Otawan sopimuksesta. Tällä olisi tärkeä viesti, ja se olisi myös tärkeä konkreettinen toimi. Suomen olosuhteissa maamiinojen käytöllä olisi merkittävä ehkäisevä pelotevaikutus. Kaikki on tehtävä, jotta rauha ja vakaus säilyvät. Suomi tavoittelee rauhaa. Mitään uhoa ei tarvita. Hoidamme omat asiamme ja kehoitamme muita tekemään samoin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

16.56 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva valtioneuvoston puolustusselonteko linjaa selkeästi, että Suomen puolustuskyvyn on vastattava laajamittaisen, pitkäkestoisen ja korkean intensiteetin sodankäynnin vaatimuksiin. Tämä vaatii paitsi

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

sotilaallista suorituskykyä myös teknologista edelläkävijyyttä ja kykyä hyödyntää pohjoisen erityisolosuhteita. Myös Kainuulla on tässä merkittävä rooli. Suomi on Naton ulkorajavaltio, ja arktinen alue on strategisesti kriittinen niin Itämeren, pohjoisen kuin koko Euroopan näkökulmasta. Nato on vahvistamassa läsnäoloaan myös pohjoisessa. Kainuun ainutlaatuiset olosuhteet tarjoavat loistavan mahdollisuuden testata ja kehittää järjestelmiä, jotka toimivat äärimmäisissä kylmyys-, lumi- ja pimeysolosuhteissa, maasto-olosuhteissa, joissa kaikki ovat arktisissa elementeissä.

Selonteossa korostetaan, että Puolustusvoimat tutkii ja kehittää uusia teknologioita hyödyntäviä miehittämättömiä ajoneuvoja ja autonomisia järjestelmiä. Kajaanissa sijaitseva Lumi-supertietokone on Euroopan tehokkain laskentaympäristö, ja sen rinnalle Kajaaniin on tulossa uusi yhteiseurooppalainen tekoälytehdasinvestointi. Olen ylpeä siitä, että istuva hallitus varasi tämän investoinnin edistämiseen 250 miljoonaa euroa. Täällä salissa on keskusteltu Itä-Suomen kehittämisestä. Täällä salissa on väitetty, että Itä-Suomea ei tämä hallitus kehittäisi. Uuden supertietokoneen ja uuden tekoälytehtaan investointi Kajaaniin on yksi esimerkki siitä, mitä tarkoittaa Itä-Suomen kehittäminen korkean teknologian alalla pitkälle tulevaan, pitkälle seuraavalle vuosikymmenelle. Tämä teknologia luo mahdollisuuden kehittää esimerkiksi digitaalisia kaksosia, joissa voidaan simuloida sodankäynnin olosuhteita ja tehdä valintoja siinä.

Selonteon mukaan kyberpuolustuksen kehittäminen on välttämätöntä. Kajaanin ammatikorkeakoulu on jo erikoistunut digitalisaatioon, ja sen roolia voidaan laajentaa tukemaan puolustusalan teknologista kehitystä. Puolustusteollisuuden ja koulutusyhteistyön tiivistäminen mahdollistaisi entistä paremman varautumisen digitaalisiin uhkiiin. Suomi on jo saanut vahvemman aseman Naton teknologiaekosysteemissä. Oulu on valittu Naton DIANA 6G -testauskeskukseksi. Oulun yliopisto hallinnoi testikeskusta yhdessä VTT:n kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että Pohjois-Suomeen voidaan rakentaa kokonaisuus, jossa yhdistyvät arktinen kenttätestaus ja huipputason digitaalinen simulointi. Myös tekoälyn täysi hyödyntäminen on mahdollista. Kajaanin ja Oulun yhteistyöllä voimme luoda puolustus- ja teknologiakäytävän, joka palvelee sekä kansallisia että liittokunnan tarpeita.

Arvoisa puhemies! Olen työskennellyt puolustusteollisuudessa yli 14 vuotta. Olen tyytyväinen siitä, että selonteko linjaa selvästi, että Suomen puolustuksen on oltava teknologisesti edistyskennällä ja kyettävä vastaamaan modernin sodankäynnin vaatimuksiin. Kainuulla on tässä mahdollistava rooli. Meillä Suomessa tulee olla Euroopan johtava arktisen sodankäynnin testialue, jossa yhdistyvät huipputeknologia, puolustusteollisuus ja koulutus. Voimme mahdollistaa puolustuselonteon tavoitteita toimivaksi puolustuksemme kehittämiseksi ja tuotteiksi lyhyelläkin aikavälillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

16.59 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Maailma on ollut alkuvuoden ajan suurvaltapoliittisessa myllerryksessä, ja tilanne Euroopassa ja varsinkin Ukrainassa muuttuu sen vuoksi päivittäin. Euroopan maiden on jatkettava Ukrainan tukemista, vaikka Yhdysvallat ei sitä enää tekisikään, tai on kai nyt jo käytettävä sanamuotoa ”ei enää teekään”. Onneksi Euroopassa ollaan hereillä, ja Suomi on vahvasti ja aktiivisesti mukana Ukrainan tuessa.

Arvoisa puhemies! Jokaisen valtion tärkein tehtävä on sen omien kansalaisten turvallisuuden takaaminen. Suomen puolustuksen tukipilareita ovat kansallinen puolustuskyky, Nato-jäsenyys, puolustusyhteistyö muiden maiden kanssa sekä yhteiskunnan kaikkiin sek-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

toreihin nojaava kokonaismaanpuolustus. Valtioneuvoston puolustusselonteon mukaan asevelvollisuus, laaja ja koulutettu reservi sekä korkea maanpuolustustahto muodostavat Suomen puolustuksen perustan myös Naton jäsenenä. Asevelvollisuuden Suomelle tuottamat hyödyt ovat erityisen mittavat, vaikka niiden arvo ei näykään täysimääräisesti kaikissa tilastoissa.

Arvoisa puhemies! Kuluvan vuoden talousarviossa eduskunta osoitti puolustusmenoihin yli 6,5 miljardia euroa, mikä on selvästi yli 2 prosenttia Suomen tämän vuoden ennustetusta bruttokansantuotteesta. Summasta noin 1,9 miljardia euroa kohdistuu F-35-hävittäjähankinnan kuluihin ja noin 1,3 miljardia euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin, ja nämä ovat erittäin merkittäviä panostuksia Suomen turvallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Täällä aiemmin lisätalousarvioletusta käsiteltäessä kuultiin, että hallitus on päättänyt korottaa kotimaisilta puolustusalan yrityksiltä Ukrainan tueksi tehtävien tilausten kokonaisrahoituksen 660 miljoonaan euroon. Tämä on erittäin tervetullut esitys. Tällä materiaalityöllä yritetään vahvistaa Ukrainan edellytyksiä oikeudenmukaisiin rauhannehtoihin ja samalla vahvistetaan suomalaista puolustusmateriaaliteollisuutta ja huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on varautunut Venäjän vaikutusyrityksiin myös muun muassa säätämällä viime kesänä väliaikaisen rajaturvallisuuslain välineellistetyn maahan-tulon ehkäisemiseksi, ja lisäksi Itämerellä toistuvien kaapelirikkojen torjumiseksi on lisätty yhteistyötä ja valvontaa muiden Nato-maiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Totean vielä lopuksi, että Suomi voisi edelleen vahvistaa puolustus-kykyään hyvin merkittävästi irtautumalla jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Perussuomalaiset vastustivat tähän sopimukseen liittymistä jo alun perinkin, ja nyt olisi aika irtisanoa se.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.03 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käyty erittäin hyvää, hyvin analyttivistakin keskustelua. Muutama näkökulma vielä tähän tärkeään teemaan.

Ensinnäkin Suomi on tietysti vuosikymmenten saatossa onnistunut valtavan hyvin puolustusratkaisunsa osalta. Ukrainan sodan tylyt opetukset osoittavat, että nimenomaan sen-tyyppinen puolustusratkaisu, jonka Suomi on valinnut ja jota olemme haki vuosikymmenten vaalineet, on ollut oikea tapa järjestää puolustus tilanteessa, jossa valitettavasti itänaa-purissamme on aggressiivinen suurvalta, joka julmalla tavalla hyökkää naapurimaihinsa. Voi hyvin olla, että Putinin kaltaisen hallitsijan mielenliikkeet ovat sellaisia, että edes se pelote, jonka Suomen kaltainen vahva puolustus pystyy tuottamaan, ei estä sitä, etteikö so-tilaallista voimaa olla valmiita käyttämään, mutta sitäkin tärkeämpää sitten on, että meillä todella on se vahva oma puolustus. Ja nyt osana Nato-liittokuntaa myös tässä myrskyisessä maailmanpolitiikan tilanteessa, voimme olla varsin luottavaisin mielin sen suhteen, että kun meillä on oma vahva puolustuksemme ja osana liittokuntaa olemme mukana yhteises-sä turvallisuusjärjestelyssä, niin olemme perinteiseltä sodalta turvassa. Mutta aina pitää va-rautua kaikkein pahimpaan, ja joka tapauksessa puolustusratkaisumme ja valmiusajatte-lumme tarjoavat hyvät työkalut myös kohdata se hybridisota, joka valitettavasti aggressii-visen itänaapurimme toimesta on muuttunut vallitsevaksi todellisuudeksi myös rauhan-ajan oloissa.

Arvoisa puhemies! Pari näkökulmaa vielä tähän laajaan reserviin:

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Mielestäni meidän tulee tulevaisuudessa pyrkiä nostamaan myös tätä niin sanottua sodanajan joukon kokoa mutta ennen kaikkea reservin kokoa. Tähän päästään tietysti sillä, että toisaalta suurempi osa ikäluokasta suorittaa asepalveluksen. Se on hyvä mittari myös hyvinvointiyhteiskuntamme muiden instituutioiden, kuten koululaitoksen, varhaiskasvatuksen mutta myös kuntien, palveluiden onnistumisesta ylipäätään.

Toinen puoli sitä on se, että reservin yläikärajaa nostetaan. On aivan selvää, että sellaiset henkilöt, jotka esimerkiksi pystyvät vaikkapa seurueina hirven kaatamaan ja tuomaan pois metsästä, pystyvät kyllä suojaamaan vaikkapa tietyn strategisen kohteen. Eli kohti tällaista miljoonan taistelijan reserviä tulisi mielestäni tämän puolustuseläntöön käsittelyyn viitoittamalla tiellä edetä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

17.06 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Olen saanut olla tässä eduskunnassa puolustuselontekeskusteluissa kolmen edellisen hallituksen aikana, ja jotain tästä historiallisesta ajasta kertoo se, että ensimmäistä kertaa puolustuseläntöön lähetekeskustelua käydään jo toista päivää. Aikaisemmin lähetekeskustelu on koko lailla laitettu purkkiin muutamien tuntien aikana ja tässä salissa on ollut ehkä suunnilleen tämän verran kansanedustajia paikalla. Täällä käytettiin hyviä puheenvuoroja myös siitä, että yritämme luoda tätä deterrenssiä emmekä uhkailla, mutta nyt tietenkin asioiden vakavoituessa myös kansanedustajat ovat ottaneet nämä asiat laajemmin yhteiseksi, mikä on erinomaisen hyvä. Erinomaisen hyvä pohja tälle kaikelle on se, että eduskunnassa on pitkä historiallinen narratiivi ja pitkä historiallinen perinne siihen, että puolustukseen ja ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvät asiat käsitellään yhdessä ja haetaan yli hallitus—oppositio-ajan semmoista kestävästä linjaa, joka kestää aina aikanaan sen, että joku meistä tämän päivän kansanedustajista, joka on hallituksessa, saattaa olla tulevaisuudessa oppositiossa, ja varmistetaan, että kaikkina aikoina myös eduskunnan tiedonsaanti näiden asioiden yhteydessä on kestävällä pohjalla.

Ensi sijassa tällä hetkellä kyse on ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tietenkin Ukrainan tilanteesta. Se on keskeinen osa tätä meidän puolustuseläntöäkin, ja on todella tärkeitä päiviä edessä. Huomenna on EU:n epävirallinen huippukokous, joka on varmasti monella tavalla historiaan jäävä, ja toivotaan, että se on jäävä hyvällä tavalla. Euroopalla on kyky puolustaa itseään ja tahto puolustaa itseään ja nämä keinot, joita täällä on mainittu. Meillä on paljon vahvuuksia suhteessa Venäjään, mutta on huomionarvoista, niin kuin edustaja Autto tuossa totesi, että kyse ei ole vain siitä, kuinka paljon meillä on keinoja ja kykyjä, vaan myös siitä, ovatko ne keinot ja kyvyt riittäviä ehkäisemään Venäjän aggressiivista politiikkaa jatkaa sodan keinoin siitä, mihin he politiikalla ovat päässeet.

Tuossa aikaisemmin listalla oli tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomus, ja olin siihenkin varannut puheenvuoron, mutta valitettavasti toisen työtehtävän takia en sitä päässyt hoitamaan. Mutta toisaalta voin sen osalta myös tässä yhteydessä sanoa, ja se liittyy myös tässä puolustuseläntöön olevaan siviili- ja sotilastiedustelukokonaisuuteen, että on tärkeää huolehtia siitä, että meillä on myös Nato-jäsenyytemmekin kautta hyvät transatlanttiset yhteydet ja Nato-yhteydet mutta myös hyvä tilannekuva siitä, missä maailmassa kuljemme, ja että tieto näiden asioiden yhteydessä myös eduskunnalle kulkee. Tähän tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomukseen liittyvät julkinen osa ja salainen osa, ja toivon entisenä tiedusteluvalvontavaliokunnan puheenjohtajana vuoden 23 aikana toimineena, että

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

myös eduskunnassa keskustellaan tästä tiedustelukokonaisuudesta hieman enemmän ja hieman tarkemmin, mutta salaisuudet jäävät tuonne alakertaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä.

17.09 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa herra puhemies! Illan trilogiani toinen osa:

Laissa sotilaallisesta kriisinhallinnasta säädetään, että korkeintaan 2 000 suomalaista kriisinhallintasotilasta voi olla samaan aikaan operaatioissa ulkomailla. Vuonna 2024 sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin hakeutui yli 3 000 reserviläistä, mikä on suurin määrä yli 20 vuoteen. Kriisinhallintatehtäviin haluavat reserviläiset hakeutuvat ensin toimintavalmiuteen, johon hyväksyttiin viime vuonna yli 2 300 henkilöä. Näistä henkilöistä osa käsketään koulutus- ja valintatilaisuuteen, jonka jälkeen he ovat valmiita palvelemaan kriisinhallintaoperaatioissa. Tällä hetkellä kriisinhallintatehtävissä eri puolilla maailmaa on noin 500 suomalaista. Vertailun vuoksi pelkästään Nato-johtoisessa KFOR-operaatioissa Kosovossa oli parhaimmillaan yli 800 henkeä. Se vastaa noin kansainvälisen valmiusjoukon pataljoonaa tarvittavine tukiosineen.

Suomen sodanajan joukkojen vahvuus on 280 000 taistelijaa, joista 2 000 henkilöä edustaa noin seitsemää promillea. Koko 870 000 henkilön reservistä 2 000 kriisinhallintasotilasta on alle kaksi ja puoli promillea. Kun sodanajan joukot perustetaan, perustamista ei kyetä tekemään kerralla, vaan kuukausien ja vähintään viikkojen kuluessa joukon tarpeen ja kiireellisyyden mukaan.

Kun opiskelin sodankäyntiä jo lähes 30 vuotta sitten, korostettiin sodankäynnin liikkuva luonnetta. Se tarkoitti muun muassa sitä, että sotilasjoukkojen siirtämiskyvyn on oltava hyvä.

Eurooppalaisessa keskustelussa Ukrainan rauhanprosessiin liittyen on väläytelty, että jossain vaiheessa saattaisi ehkä olla tarkoituksenmukaista lähettää eurooppalaisia kriisinhallintajoukkoja Ukrainaan. Esimerkiksi Iso-Britannia ja Ranska ovat indikoineet valmiudesta asettaa kyseisiä joukkoja. Suomen valtionjohto sen sijaan on viestinyt, että Suomi osallistuisi tällaisessa tilanteessa operaatioon sotilaiden osalta vain vähäisessä määrin, jos ollenkaan, koska olemme etulinjan valtio. En tunne pokerin sääntöjä enkä muista pelanneeni sitä lapsuuden jälkeen, mutta jos pelaisin, luulisin, että olisi typerää ilmoittaa etukäteen, etten tule käyttämään ässiä tai kuninkaita pelissä ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Muun muassa näistä lähtökohdista olen pohtinut seuraavia kysymyksiä: 1) Kenelle valtionjohdon viesti siitä, että Suomi tuskin tulee juuri osallistumaan mahdolliseen kriisinhallintaoperaatioon, on ensisijaisesti tarkoitettu, miksi viesti on tärkeä, ja mitä sillä tavoitellaan? 2) Kun puhutaan korkeintaan vähäisestä osallistumisesta, verrataanko määrää suhteessa kriisinhallintalain mahdollistamaan 2 000 sotilaaseen vai Ison-Britannian ja Ranskan ehkä lähettämien sotilaiden arvattuun määrään? 3) Jos pelätään, että korkeintaan 2 000 taistelijan joukko ulkomailla vaarantaa sodanajan joukkojen iskukyvyn, olisiko mahdollista irrottaa Ukrainassa palveleva reservi rotaation eli noin neljän—kuuden kuukauden ajaksi sodanajan tehtävästä varalisään, eli siihen joukkoon, jolla mainostettu noin 870 000 sotilaan kokonaisreservi täyttyy? 4) Jos pelätään, että Venäjän aloittaessa hyökkäyksen Suomeen meidän kriittinen kalusto onkin Ukrainassa, olisiko hypoteettinen suomalainen joukko Ukrainassa mahdollista varustaa Suomen puolustamisen kannalta kriittisen kaluston osalta pohjoismaisella tai muulla länsieurooppalaisella kalustolla operaation ajaksi?

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Arvoisa puhemies! Vielä noin kaksi vuotta sitten Suomen valtionjohto pelkäsi Venäjää ja siksi myös Natoon liittymistä. Silloinen pääministeri kertoi ulkomaiselle medialle tammiukuun lopussa 2022, ettei usko Suomen hakevan sotilasliiton jäsenyyttä hänen kaudellaan, joka päättyi kesällä 2023. Muutamaa kuukautta myöhemmin jäsenhakemus jätettiin, ja Suomi hyväksyttiin jäseneksi 4. päivä huhtikuuta 2023, vain reilu vuosi pääministerin vakuuttelusta. Venäjän aloitettua laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaan 24. helmikuuta 22 länsimaat eivät uskaltaneet alkuun antaa maalle raskasta kalustoa, kuten panssarivaunuja, myöhemmin hävittäjiä, lupaa käyttää ohjuksia strategisiin kohteisiin Venäjän maaperällä, ja niin edelleen. Vasta kun Ukraina hyökkäsi Venäjälle kuuluvalla Kurskin alueelle ilman sen kummempia seurauksia, USA myöntyi ohjusten tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Britit ja ranskalaiset ovat estäneet omien ohjustensa käytön Venäjän alueella ohjelmoimalla maaliinhakeutusjärjestelmät itse. Ukrainassa toimineekin ainakin brittiläisiä juuri tässä tehtävässä. Saksa ja sen liittokansleri puolestaan ovat olleet monimuotoisen pilkan ja arvostelun kohteena aina Suomea myöten, koska Saksa ei ole vielä kukaan uskaltanut toimittaa Taurus-risteilyohjuksia Ukrainalle.

Arvoisa puhemies! Kun tarkastellaan historiaa, voidaan todeta, että heikkouden osoitukset Venäjän edessä ovat lähes poikkeuksetta eskalaatioita. Sen sijaan voimanoitukset ja määrätietoisuus toimivat de-eskalaatioina. Siksi Suomen ei pitäisi jäädä pois ainakaan Venäjän tai eskalaation pelon takia, jos Ukrainaan lähetetään rauhanprosessiin liittyen jossain vaiheessa eurooppalaisia joukkoja. Ei sinne kukaan epäonnistumaan lähde.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.16 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Meillä on täällä salissa lähetekeskustelussa valtioneuvoston uusin puolustusselonteko, joka onkin viime päivinä noussut esiin ihan uutisotsikoihin asti pieneltä osin, sillä kyseessä on 113 sivua paksu paketti. Ihan kovin kattavaa ja syvällistä analyysia muutama uutisjuttu ei vielä selonteosta anna, ja joka tapauksessa koen puolustusvaliokunnan jäsenenä oikeudekseni tai pikemminkin velvollisuudekseni sanoa tässä muutaman sanan. Keskityn valikoiden pariin selonteossa käsiteltyyn aihealueeseen, koska haluan korostaa näitä aihealueita, ja eihän tähän rajattuun puheenvuoroon kovin paljoa näitä asioita sovi.

Puolustusselonteko määrittää puolustuspoliittiset linjaukset Suomen puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle osana Natoa. Siinä tarkastellaan puolustuksen toimintaympäristöä ja arvioidaan puolustuksen kehittämistarpeita. Selonteon aikajänne ylittää kuluva vaalikauden ulottuen 2030-luvulle. Puolustusselontekoa on valmisteltu syksystä 2023 lähtien puolustusministeriön johdolla ja poikkihallinnollista valmisteluryhmää konsultoiden. Selontekoprosessiin on liittynyt myös yli vuoden mittainen läheinen yhteistyö parlamentaarisen seurantaryhmän kanssa. Seurantaryhmän käsitellessä puolustusselontekoa puheenjohtajana toimi perussuomalaisten kansanedustaja Jari Ronkainen, ja kiitos hänelle hänen panoksestaan tähän työhön.

Arvoisa puhemies! Suomi on sotilaallisesti liittoutunut maa. Nato-jäsenyys on sodanjälkeisen ajan suurin muutos Suomen puolustuksessa. Naton jäsenenä Suomen puolustusratkaisu muodostuu asevelvollisuuteen perustuvasta vahvasta kansallisesta puolustuskyvystä osana liittokunnan pelotetta ja puolustusta.

Selonteon loppupuolella on alaluku otsikolla Infrastrukturi ja energia. Siinä todetaan osuvasti, että Puolustusvoimien toiminta on sekä normaali- että poikkeusoloissa riippu-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

vaista yhteiskunnan infrastruktuurista. Mielestäni onkin tässä yhteydessä tärkeä puhua muustakin kuin vain Puolustusvoimista, sen joukoista ja materiaaleista tai strategioista. Sotilaat eivät toimi irrallaan muusta yhteiskunnasta. Maanpuolustuksen onnistuminen edellyttää, että myös ei-sotilaalliset perusasiat ovat kunnossa. Linaan energialuvusta pienen pätkän: ”Energiasiirtymä otetaan huomioon Puolustusvoimien tukeutumisen järjestyksessä ja suorituskykyjen rakentamisessa. Energiajärjestelmän muutoksessa edistetään myös energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta sekä parannetaan häiriönsietokykyä. Energiasiirtymään sopeutuminen ei saa vaarantaa puolustuskykyä ja huoltovarmuutta.”

Kappaleen olennainen sana on mielestäni ”energiaomavaraisuus”. Nimittäin Naton viesti viime vuoden puolella puolustusvaliokuntaan oli selkeä: sotilasmateriaalin lisäksi on yhtä tärkeää huolehtia energiansaannista. Mahdollisen kriisin kohdatessa energiariippuvuutemme aiheuttaisi ongelmia. Mitä vähemmän olemme riippuvaisia ulkomaisesta energiasta, sitä parempi on kriisinkestävyys ja huoltovarmuutemme. Kotimainen turve on tähän valmis ja hajautettu ratkaisu, joka samalla turvaa ruokaturvaamme ja turvaa metsäteollisuutemme kannattavuutta. Tämä suomalaisen, kotimaisen energian ylläpito ja siitä huolehtiminen on tosi tärkeä asia, että sitä on myöskin tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Vaikka selonteko onkin kattava, niin eräs maanpuolustukseen liittyvä keskeinen asia sieltä mielestäni puuttui. Se on tämä Euroopan unionin kemikaaliviraston toinen lyijyasetus, jonka tavoitteena on rajoittaa lyijyn käyttöä luodeissa.

Arvoisa puhemies! Totean kyllä tähän, että tässä on tämä hallitus tehnyt parhaansa, ja sieltä on tullut jo hieman myönteisiä uutisiakin asiasta. Erityisesti suomalaiselle reserviläisarmeijalle se olisi suuri haaste, jos lyijyn käyttö kiellettäisiin luodeissa. Jos lyijy korvataan jollain muulla materiaalilla, niin se moninkertaistaa luotien hinnan sekä vaikeuttaa ampumaratojen sekä ampumaharrastuksen toimintaa ja ylläpitoa. Suomessa reserviläiset harjoittelevat hyvin suurelta osin omilla aseillaan ja itse maksamillaan luodeilla. Reserviläisjärjestöjen kautta erilaisissa ampumarjoituksissa ammutaan noin yhdeksän miljoonaa laukausta vuosittain.

Arvoisa puhemies! Haluan nyt vähän nostaa omaa egoani tässä ylös. Minä nimittäin sain tänään uitettua tämän lyijyasetushomman semmoiseen paikkaan, että minä en olisi ikinä uskonut, että sen saan niin syvälle. Oli oikein voittajafilis, kun sain sen vietyä sellaiseen paikkaan, josta minä tiedän, että siellä siihen varmasti puututaan ja sitä edistetään. [Sanna Antikainen: No niin, hyvä!]

Noin viisi vuotta sitten tein tästä puolustusvaliokunnassa ensimmäisen kerran lausumaesityksen, ja vasemmiston silloisen edustajan Markus Mustajärven tuella tämä asia eteni sinne papereihin, ja Markukselle kiitos tästä. Se hyväksyttiin puolustusvaliokunnan lausuntoon, ja se on sieltä edennyt jokaiseen tärkeään paperiin. Se on noussut monessa paikassa esiin. Se nousi viimeksi kesällä 23 hallitusneuvotteluissa esiin, ja tämä hallitus on pitänyt siitä hyvää huolta, ja sitä asiaa on käsitelty tuolla Euroopan päässäkin hyvin myönteisesti tämän hallituksen ansiosta. Mielestäni tänään onnistuin saamaan siihen semmoisen sinetin, että uskon, että se varmasti turvaa meidän reserviläisten harjoittelua täällä Suomessa. — Kiitoksia, herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.23 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi on todettava, että jos Suomi tarvitsee joskus hyvää lobbaajaa ja edunvalvojaa näissä asioissa, niin kyllä edustaja Mäen-

päähän kannattaa olla siinä tapauksessa yhteydessä. On ollut hienoa seurata, miten hän pyyteettömästi on Suomen eteen työskennellyt, kun ollaan tuolla nähty ja tavattu erilaisia toimijoita Euroopasta ja muualta.

Arvoisa puhemies! Ollaan käyty keskustelua tässä viimeiset viikot siitä, onko tämä puolustusselonteko vanhentunut. Itse kirjoitin viime viikon lähetekeskusteluun puheen, ja tämä puhe on osittain jo vanhentunut, mutta nähdäkseni — toisin kuin kriitikot antavat ymmärtää — puolustusselonteko ei isossa kuvassa ole millään tavalla vanhentunut asiakirja. Jos katsotaan esimerkiksi kohtaa 2.1, ”Globaalien valtasuhteiden muuttuminen”, niin siellä hyvin todetaan, että Yhdysvaltojen kulloinenkin sitoutuminen monenkeskiseen yhteistyöhön ja ylipäättänsä Yhdysvaltojen ja Euroopan väliseen suhteeseen riippuu hyvin pitkälti siitä, kuka siellä hallinnossa kulloinkin valtaa pitää. Toisaalta siellä todetaan ilmiselvästi se asia, että Yhdysvaltojen painopiste siirtyy kohti Kiinaa — toistan: Yhdysvaltojen painopiste siirtyy kohti Kiinaa — mistä voidaan vetää suora johtopäätös siihen, että Euroopan täytyy kantaa itsestään enemmän vastuuta, ja tähän ei ole mikään uusi asia. Tähän tapahtui jo Obaman kaudella, itse asiassa jo varmasti aiemmin ennen sitä, sen jälkeen Trump ykkösessä, Joe Bidenin kaudella ja nyt Trump kakkosessa.

Mutta jos palataan sinne Trump ykköseen, niin muistan hyvin, kun Donald Trump kävi Euroopassa, ja siitä löytyy videokin, missä Donald Trump taitaa Saksassa itse asiassa todeta saksalaisille päätöksentekijöille, että hei, tämä nyt ei ole ihan hirveän järkevää touhua, että te ostate Venäjältä kaasua tähän malliin, että luotte riippuvuussuhteen Venäjään. Mikä oli reaktio silloin? Reaktio taisi olla nauraminen. Ja nyt täytyy ymmärtää se, että silloin kun Donald Trump tämän totesi Euroopalle, me oltiin nähty jo Venäjältä hyvin aggressiivisia ja imperialistisia toimia. No, silloin naurettiin, sitten unohdettiin taas, ei tehty oikeastaan mitään.

Sitten tuli Joe Bidenin kausi. Pitkälti sama viesti jatkui, mutta ei samalla tavalla kuin Donald Trumpin suulla, vaan se tuotiin sitten enemmän diplomaattisia teitä pitkin, että hei, Eurooppa, nyt pitäisi herätä. Mitään ei tapahtunut. No, nyt Trump kakkosen alettua sitten ihmetellään, että miten voi olla, että Donald Trump todella toteaa, että Euroopan pitää kantaa isompi vastuu itsestään, tai miten voi olla, että Donald Trump toimii Ukrainan kanssa kuin se nyt toimii. Jos palataan hänen vaalikampanjaansa, niin hänhän toi hyvin esiin sen, että hän haluaa Ukrainan sodassa rauhan yhdessä päivässä. No, siitä yhdestä päivästä voidaan olla montaa mieltä ja todeta, että se ei toteutunut, mutta se varmaan kuvastaa yleisellä tasolla sitä, mikä on hänen ja hänen hallintonsa ajatus siitä, kuinka nopeasti Ukraina se rauha pitää saada.

Euroopassa tämä keskustelu, ja jonkun verran myös Suomessa, tuntuu käyvän sen ympärillä, mitä Donald Trump nyt tekee ja mitä Yhdysvallat tekee, sen sijaan, että käytäisiin keskustelua siitä, mitä Eurooppa tekee. No, siitäkin on tietysti käyty keskustelua, mutta vähiin ovat jääneet ne toimet. Nyt täytyy sanoa, että harvemmin kiitän komissiota, mutta nyt oli iloinen uutinen se, että siellä tunnutaan nyt vihdoinkin ottavan tämä asia vakavasti, jonkun näköinen avaus siitä, että Euroopan puolustusta toden totta lähdetään vahvistamaan. Täsähän on ollut aika varovaisia otteita. Jos ajatellaan Euroopan investointipankkia, niin ei edes sieltä ole saatu rahoitusta eurooppalaiselle puolustusteollisuudelle, kun se on ollut vastoin joitain ESG-kriteereitä. Onhan tämä nyt ihan naurettavaa, että meillä on Euroopassa sota, Venäjä hyökkää Ukrainaan, tappaa siviilejä, naisia, lapsia, viattomia miehiä, ja täällä ihmetellään, että no ei näillä meidän rahoitusehdoilla kyllä pystytäkään tukemaan puolustusteollisuutta, ja samaan aikaan ihmetellään, että ei vitsi, kun ei meillä ole kalustoa, mitä

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

antaa Ukrainaan, että kunpa Yhdysvallat toimittaisi. Tai että kun meillä on Venäjän jäädytettyjä varoja Euroopassa toistasataa miljardia euroa tällä hetkellä ja niidenkin päällä käytännössä istutaan sen sijaan, että niitäkin käytettäisiin yhä tarmokkaammin Ukrainan auttamiseen, niin olen vähän ihmetellyt tätä Euroopan suuntautumista.

Mutta nyt tuntuu, että pikkuhiljaa alkaa heräämisen ootetta tapahtua, ja Suomessa onkin tapahtunut. Täällä on pidetty puolustuksesta huolta. Nyt tämä uusi 660 miljoonan euron paketti suomalaiselle puolustusteollisuudelle, josta hankittavat järjestelmät ohjataan Ukrainan avuksi, on todella fiksua politiikkaa, ja kiitos siitä hallitukselle.

Mutta yksi osa tästä puheesta ei ollut vanhentunut, ja sen haluan vielä lukea.

Arvoisa herra puhemies! Haluan kuitenkin sanoa suomalaisille, ettei meillä hätää ole, kun vain teemme osamme, kuten tähänkin asti. Emme ole olleet koskaan niin varautuneita kuin nyt, eikä meillä ole koskaan ollut niin paljon liittolaisia kuin meillä on nyt. Olemme osa puolustusliittoa, meillä on kahdenvälisiä kumppaneita, ja meillä on useita erilaisia järjestelyitä, jotka eivät ole vain yhden maan tai yhden ihmisen varassa. Meillä on hyvin koulutettu ja iso reserviläisarmeija, ja meillä on viranomaisissa töissä huippuammattilaisia, jotka valvovat Suomen turvallisuutta kellon ympäri 365 päivää vuodessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

17.28 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Jatkan tässä edellistä puhetani, ja jäimme kohtaan, jossa aloin puhumaan Ottawan sopimuksesta.

Eli ottaen huomioon Suomen yli 1 300 kilometriä pitkän Venäjän vastaisen rajan ja Ukrainassa toteutuvan Venäjän käyttämän massamaisen jalkaväen käytön ovat jalkaväkimiinat tehokas keino torjua laajamittaista hyökkäystä ja estää kustannustehokkaasti hyökkääjän eteneminen muiden puolustuksellisten keinojen tukena. Jalkaväkimiinojen luoma pelote on erittäin tehokas.

On huomattava, että Venäjähän itse ei ole Ottawan sopimuksen osapuoli, ja se onkin käyttänyt jalkaväkimiinoja Ukrainassa traagisin seurauksin. Käytännössä Venäjän jalkaväkimiinat ovat haitanneet suuresti myös Ukrainan puolustuksen yrityksiä saada aiemmin Venäjän oikeudettomasti itselleen valtaamia alueita takaisin Ukrainalle. Yksipuolisen Ottawan sopimuksen aiheuttamat rajoitteet ja haitat Ukrainan puolustustaistelulle ovat Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jälkeen tulleet käytännössä näkyviksi viimeisen kolmen vuoden ajalta.

Tällä hetkellä myös Virossa selvitetään jalkaväkimiinojen palauttamista. Viron puolustusvoimat arvioi Ukrainan sodan kokemuksia ja mahdollisuuksia saada aseita, joilla estetään jalkaväen eteneminen. Alkuvuodesta Washington Post uutisoi, että kaikki Baltian maat arvioivat jalkaväkimiinojen käyttöä uudelleen Ukrainan sodan perusteella ja Venäjän uhan takia. Puolassa ulkopoliittikan instituutin tutkijat ovat keväällä arvioineet, että osa itäreunan Nato-maista voisi irrota miinakieltosopimuksesta, ja jos tähän päädyttäisiin, pitäisi siitä tehdä yhteinen ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Muuttuneessa turvallisuustilanteessa myös Suomi voisi tehdä täyskäännöksen kansallisen turvallisuuden nimissä, ja Suomi saisi varmasti myös maailmalla ymmärrystä osakseen geopolittisen sijaintinsa vuoksi. Ymmärrystä lisäisi tieto siitä, että Suomi on aina tunnettu ja tunnetaan toimintatavoistaan, jotka ovat vastuullisia ja turvallisia. Kuten olen aiemmin sanonut, Suomella on 1 300 kilometriä pitkä Venäjän vastainen raja puolustettavanaan aikana, jolloin Venäjä käyttäytyy aggressiivisesti pienempiä naapu-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

rimaitaan kohtaan. On huomattava, että tämä Suomen raja on myös EU:n ja Naton Venäjän vastainen ulkoraja, jonka puolustussuunnittelusta ja käytännön puolustuksesta Suomi on vastuussa liittolaistensa avustuksella.

Puolustusvoimain komentaja on lausunut tiedotusvälineissä turvallisuusympäristön muuttumisesta sen jälkeen, kun Suomi liittyi Ottawan sopimukseen. Komentajan mukaan sopimukseen liittymisen jälkeen tehdyt korvaavat hankinnat kuvastivat silloisen maailman tapahtumia.

Ottawan sopimuksesta irtisanoutuminen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun irtisanoutuminen on jätetty. Huomattavaa tässä on, että jos kuitenkin sopimuksen irtisanonut on kyseisen kuuden kuukauden ajanjakson päättyessä osallisena aseellisessa selkkauksessa, tulee irtisanominen voimaan vasta aseellisen selkkauksen päättyttyä. On siis selvää, että mikäli Suomi joutuisi hyökkäyksen kohteeksi, ei Ottawan sopimuksesta irtisanoutuminen olisi silloin enää mahdollista, ja siksi täytyisi irtautua siitä mahdollisimman nopeasti.— Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

17.33 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Turvallisuuspolitiikassa idealismi ei saa mennä realismiin edelle, ja siksi on siinä mielessä hyvä, että myös tässä selontekokeskustelussa nostetaan esille kysymys Ottawan sopimuksesta ja jalkaväkimiinojen käytöstä. Itse tietysti toivon ja odotan Puolustusvoimien ja sitä kautta sen asiantuntemuksen panosta tähän keskusteluun ja näkemystä siitä, onko Ottawan sopimuksesta irtaantuminen ja jalkaväkimiinojen käyttöönotto tarpeellista kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi, vai onko jonkinlaisia muunlaisia ratkaisuja, jotka olisivat yhtä kustannustehokkaita meidän oloissamme käydä puolustustaistelua, jos sellainen tilanne joskus tulee vastaan.

Tiedostan sen, että varmasti tämä keskustelu herättää monissa kansalaisissa huolta ja erityisesti se näkymä, mikä on Suomen kansainvälinen asema ja julkikuva, jos tästä sopimuksesta päätetään irtaantua. Varmasti monella tulee heti ensimmäisenä mieleen kuvat Bosniasta ja Angolasta, joissa miinoja erityisesti sisällissotien seurauksena on kylvetty minne sattuu, ja ne tekevät jopa edelleen julmaa tuhoa siellä liikkuville siviileille. Siksi on tärkeitä, että myös miinanraivaukseen on kansainvälisellä yhteistyöllä panostettu erittäin vahvasti.

Nähdäkseni se linja, mitä Suomi on edustanut ei pelkästään jalkaväkimiinojen vaan muidenkin miinoitteiden käytössä, on tiettyssä mielessä ollut vastuullista, jos nyt koskaan sodassa voi vastuullisuudesta puhua, eli kun niitä on käytetty, niin on selkeät kartat, menettelytavat sen suhteen, miten nämä miinoitteet puretaan sitten rauhan tultua. Joten siinä suhteessa en ehkä tekisi niitä rinnastuksia, mitä aina välillä julkisessa keskustelussakin on, että se sama, mikä on aikanaan Bosniassa ja Angolassa tapahtunut, tapahtuisi sitten Suomessa, että miinat jäisivät suomalaisten vaivoiksi, vaan uskon siihen, että siinä tilanteessa sitten kyllä Puolustusvoimat toimii vastuullisesti ja raivaa kaikki miinoitteet pois.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

17.35 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Vielä muutama kuukausi sitten kerrottiin, että Britannian, Norjan ja Ruotsin ohella Naton eteen työnnettyihin joukkoihin Pohjois-Suomessa osallistuisi myös Yhdysvaltain asevoimia. Nähtävästi äskettäin pidetyssä

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Naton puolustusministereiden kokouksessa selvisi, ettei Yhdysvallat aiokaan lähettää joukkojaan Suomen Natolle tarjoamaan tukikohtaan. Sitä vastoin Italian asevoimat aikovat olla mukana.

Puolustusministeri Antti Häkkänen ei nyt ole paikalla, mutta jätän kuitenkin hänen vastattavakseen muutaman kysymyksen. Häkkäsen tulisi vastata ainakin siihen, onko Yhdysvaltain uusi hallinto jo ryhtynyt toimiin Suomen USA:n asevoimien käytettäväksi DCA-sopimuksen nojalla antamien 15 tukikohta-alueen ottamiseksi käyttöön. Häkkäsenhän totesi äskettäin, että jonkin verran amerikkalaisia aseita olisi jo varastoituna Suomen alueelle. Meitä kansanedustajia kiinnostaisi tietenkin tietää, minkälaisista aseista tai asejärjestelmistä on kysymys. Onko kysymys puolustuksellisista aseista, vai onko Yhdysvallat sijoittanut Suomen maaperälle hyökkäysaseita? Vai onko niin, että ei lainkaan tiedetä, mitä aseita Yhdysvallat on Suomeen sijoittanut?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

17.37 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä lyhyesti jatkan tästä Suomen eurooppalaisittain, voi sanoa, ainutlaatuisesta mutta nyt tässä maailmantilanteessa erityisen hyväksi havaitusta puolustusratkaisusta, joka perustuu laajaan reserviin ja sitä myötä riittävän suureen sodanajan joukkoon, jolla pystytään uskottavasti koko maan puolustus järjestämään. Todella se, kuinka iso osa ikäluokan miehistä ja vapaaehtoisista naisista kykenee palveluksen suorittamaan, kertoo todella hyvin siitä, miten meillä varhaiskasvatus, peruskoulu, toisaalta toisen asteen koulutus, toisaalta kaikki kuntien tarjoamat nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut toimivat ja antavat eväitä elämään, koska asepalveluksen suorittaminen varmasti kertoo sekä sitoutumisesta yhteiskuntaan, sitoutumisesta kanssaihmiisi ja siitä alttiudesta palvella heitä että myös siitä yksilön kyvystä suoriutua jonkin verran fyysistä ja kognitiivista haastetta tarjoavista tehtävistä. Kun pystyy palveluksen hyvin suorittamaan, niin varmasti silloin kykenee myös esimerkiksi jatko-opintoihin tai ylipäättään työelämään ja sitä myötä sitten toimimaan hyvin yhteiskunnan jäsenenä. Siksi tämä pitäisi ottaa sellaiseksi kunnia-asiaksi, että asevelvollisuuden laaja suorittaminen on kaikkien puolueiden yhteinen tavoite ja todella pyritään korkeaan palveluksensuorittamisasteeseen. Tällä tavoin myös saadaan vähennettyä sitä painetta, joka luonnollisesti tulee siitä, että ikäluokat tällä hetkellä pienenevät voimakkaasti, jotta saadaan tuo tarvittava sota-ajan joukko kokoon.

Mutta tosiaan, tämä puolustusratkaisumme perustuu reserviläisiin. Jotta jokainen reservin johtaja kokee sen, että valtiojohto tarjoaa heille kaikki käytettävissä olevat keinot suoriutua niin sen oman joukkonsa suojaamisesta kuin sitä kautta sitten tehtävänsä täyttämisestä, niin että Suomen koskemattomuus turvataan ja sitä myötä niin heille rakkaiden ihmisten kuin rakkaan isänmaan turvallisuus taataan, niin kyllä valtiovallan täytyy myös huolehtia siitä, että kaikki käytettävissä olevat keinot ovat reserviläisjohtajien käytössä. Kun tässä on käyty mielestäni hyvää keskustelua esimerkiksi tästä Ottawan sopimuksesta, niin on aivan päivänselvää, että näiden lähiviikkoina ja lähikuukausina käytävien keskustelujen tulee johtaa siihen, että Suomi pystyy jälleen alkaa omia varushenkilöitään, varusmiehiä ja vapaaehtoisia naisiaan, kouluttamaan siihen, miten miinoja käytetään. Suomi pystyy tuottamaan itselleen mutta toivottavasti myös esimerkiksi Ukrainalle riittävästi miinoja, jotta niitä pystytään sitten nimenomaan Euroopan puolustukseen, niin Suomen kuin

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

vaikkapa Ukrainan puolustamiseen, käyttämään. Tämä on ainoa järkiperäinen ratkaisu, jonka tässä yhteydessä voimme tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

17.40 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun Eurooppa on heräämässä mahdolliseen rahoituspakettiin edistämään yhteistä sotilaallisen voiman kehittämistä, niin on paikallaan ottaa muutama huomio keskusteluun. Olemme vuonna 2025 todistamassa yhdessä koronapandemian varjolla rakennetun, Suomelle yli kaksi miljardia maksaneen rahoituksen valumista Etelä-Eurooppaan. Korona meni, niin menevät rahatkin, tänäänkin pala veronmaksajiemme ansaitsemia, joten on paikallaan huomioida, että nyt ei ole aika tehdä samoin, työntää tyhjää rahalla ja intohimolla.

Olen työskennellyt puolustusvälineiteollisuudessa yli 14 vuotta koti- ja ulkomailla. Jos jokin on tullut selväksi, niin se, että paras tapa edistää puolustusvälineiteollisuutta on tehdä pitkiä toimitus- ja tuotekehityssopimuksia suoraan teollisuuden kanssa. Jos tähän väliin rakennettaisiin elpymispaketin kaltaisia himmeleitä, joiden perässä ei EU:n oma kirjanpito-kaan pysy, niin rahat palavat poliittisesti vahvoille maille, eivät sinne, missä on parhaat tuotteet ja innovaatioita, tai sinne, minne halutaan kyvykkyyttä kehittää.

Puolustusteollisuuden tuotekehityshankkeiden osalta on toki mahdollista saada hyötyjä aiemman kaltaisista Euroopan puolustusteollisuuden kehittämisohjelman EDIDP:n mukaisista ylikansallisista tuotekehitys- ja yhteistyöhankkeista, jos ne on kytketty suoraan Puolustusvoimien tarpeisiin ja seurantaan, kuten FAMOUS-hanke, jossa Patrian — puolustusvälinekonserni, entinen työnantajani — johtamana on rakennettu tela-ajoneuvoa, jonka kyvykkyys vastaa arktisen liikkuvuuden nykyisiin ja tulevaisuuden tarpeisiin, tai yhteiseurooppalainen hanke, joka ottaisi huomion ja kaiken hyödyn irti Kajaanissa sijaitsevasta Lumi-supertietokoneesta, mikä on Euroopan tehokkain tietokone, ja tiedoksenne, tällä hetkellä maailman kolmanneksi nopein tekoälyalusta, mutta sekin tarkoitus asiakkaiden tarpeista lähtien.

Siis kaikkien varojen käyttämisen lähtökohtana on oltava loppuasiakkaan tarve saada kyvykkyyttä, ei valtioiden omat intressit rakentaa teollisuuttansa muiden kustannuksella. Näistä syistä puolustukseen lisättävien määrärahojen kehittämisen tulee olla kytketty todellisiin tarpeisiin lisätä Euroopan puolustuksen kyvykkyyttä, ja ajassa, kriteereillä, joiden tekemiseen ei menetetä rauhanarvoista aikaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.43 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Puolustuskykyämme vahvistetaan merkittävästi tulevina vuosina. Kaikkiaan yli kymmenen miljardin euron puolustusinvestoinnit jakautuvat pitkälle aikavälille, aina ensi vuosikymmenen loppuun saakka. Suurimpana painopisteenä on Suomen oman puolustuskyvyn vahvistaminen ja uudistaminen. Puolustusvoimien materiaalsen kehittämisen painopiste siirtyy maanpuolustukseen, jonka uudistaminen on monitahoinen, pitkäkestoinen ja koko puolustusjärjestelmään vaikuttava kokonaisuus.

Suomi päätti loppuvuodesta 2021 — kiitos muuten silloisille päättäjille — hankkia Yhdysvalloilta F-35-hävittäjäkoneet. Hävittäjien hankinta toki maksaa meille, mutta se oli aivan välttämätön hankinta kokonaispuolustuksen näkökulmasta. Ilmavoimat ottaa ensim-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

mäiset F-35-hävittäjät Suomessa käyttöön vuonna 26, ja ne sijoitetaan Lapin lennostoon Rovaniemelle.

Maavoimien suorituskyky muodostuu liikkuvuudesta, tulivoimasta ja suojasta, ja seuraavaksi onkin Maavoimien puolustuskyvyn tarpeiden huomioiminen sitten listalla. Siellä on Leopard-taistelupanssarivaunujen eliniän pidentämistä, taisteluajoneuvojen korvaamista uudemmilla ja monenlaisia hankintoja, mikä on erittäin hyvä asia.

Haluan vielä tähän loppuun sanoa jalkaväkimiinoista, että ne olisivat kyllä Suomen kokonaispuolustuksen näkökulmasta aivan välttämätön elementti täydentämään meidän puolustuskykyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

17.45 Aleks Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan siitä, mihin edustaja Seppänen jäi, eli repliikki tuohon jalkaväkimiinakeskusteluun, mitä tässä on osana tätä puolustusselontekokeskustelua käyty.

Kun opiskeluaikana pioneeriopettaja opetti kirkasotsaisille kadeteille suluteselosteen laatimista, niin en muista, oliko se siinä alun motivaatio-osassa vai kesken harjoittelun, kun hän totesi, että kuulkaas, se on sellainen juttu, että hävittiin me tai voitettiin me sota, niin se on varmaa, että me raivataan, ja silloin on erittäin tärkeää tietää tarkalleen, mitä miinoja sulutteissa on käytetty, miten ne on asetettu, ansoitettu ja niin edelleen. Eli suomalainen miinojenkäyttötapa poikkeaa merkittävästi siitä, mitä esimerkiksi edustaja Kokko mainitsi vaikkapa Kambodžassa käytetyn.

Mutta sitten itse pihviin:

Arvoisa rouva puhemies! Maailma on siirtynyt hyvin lyhyessä ajassa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä puolustuspolitiikassa sopimus pohjaisen maailmanjärjestyksen jälkeiseen aikaan. Sen tilalle on tullut voimapolitiikka, jossa vahvat vievät ja heikot vikisevät. On jo pitkään näyttänyt siltä, että Venäjällä kaikki politiikan lohkot ovat alisteisia geopolitiikalle. Nyt näyttää myös siltä, että USA:ssa kaikki politiikan lohkot ovat alisteisia kauppapolitiikalle. Emme toki saa unohtaa niin sanotun kulttuurisodan vaikutusta tai yksittäisten päämiesten päähänpistoja, sellaisessa maailmassa elämme.

Hyvällä tuurilla nyt nähty muutos ja uusi linja USA:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa jää vain neljän vuoden mittaiseksi, mutta ainoastaan hölmö rakentaa tulevaisuutensa onnen varaan. Trump on onnistunut siinä, missä Putin melkein epäonnistui, sopimus pohjaisen, monenkeskeisen maailmanjärjestyksen murskaamisessa, moninapaisen suurvaltapolitiikan palauttamisessa maailmannäyttämölle diileineen ja EU:n syrjäyttämässä globaalina toimijana.

EU:lla ja Naton eurooppalaisilla jäsenmailla on ollut vähintään kolme vuotta aikaa ajaa oma puolustusteollisuutensa ylös ja antaa Ukrainalle ajoissa riittävästi tukea. Sen sijaan eskalaation pelossa apua on annettu liian vähän ja aina liian myöhään. Pelkuruudesta seuraava arvovaltatappio ei kuitenkaan ole Euroopan suurin ongelma. Paljon vakavampi ongelma on Venäjän voitto.

Arvoisa puhemies! Ellei Venäjä jatka hyökkäystä Ukrainaan tai aloita hyökkäystä johonkin muuhun Euroopan maahan lyhyen ajan sisällä tulitauon solmimisesta, se tekee sen keskipitkällä tai pitkällä aikajänteellä. Pieni Venäjä näyttää onnistuneen USA:n suosiollisella avustuksella saamaan niskalenkin EU-goljatista ja nousemaan suurvallaksi USA:n ja Kiinan rinnalle sekä samalla pudottamaan EU:n alempaan kastiin.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Vaikka lahjoitamme voiton Venäjälle, emme saa unohtaa Ukrainaa. Kaikki se, mitä on pelastettavissa, on pelastettava. Eurooppalaisten joukkojen sijoittaminen Ukrainaan ei takaa rauhaa meidän ajaksemme, mutta se on tehokkain keino viivyttää sodan jatkumista ja uuden alkamista. Vain Ukrainaan sijoitetuilla länsisotilailla voidaan pelata aikaa, jonka turvin Euroopalla on mahdollisuus varustautua Venäjän seuraavaan hyökkäykseen. Tuo aika on viimein kyettävä käyttämään tehokkaasti. Sitä paitsi asiat etenevät tällä hetkellä niin nopeasti, että muutaman viikon sisällä Eurooppa saattaa saada eteensä USA:n ja Venäjän solmiman sopimuksen Ukrainan sodan lopettamiseksi ota tai jätä -periaatteella. Jos Euroopalla ei siinä tilanteessa ole puheiden kyljessä sellaista todellista voimaa, jolla se voi tarvittaessa kiistää päidemme yli tehdyn sopimuksen, joudumme valitsemaan ota-vaihtoehtoon, vaikka se olisi Ukrainalle ja sitä kautta koko Euroopalle kuinka epäedullinen tanssa.

Venäjä on voinut vetää lähes kaikki joukkonsa muun muassa Suomen rajoilta Ukrainaan, koska Venäjän retoriikasta poiketen länsimaat ja Nato eivät ole muodostaneet sille minkäänlaista sotilaallista uhkaa. Ukrainaan sijoitettavien eurooppalaisten joukkojen on kuitenkin lähitulevaisuudessa kyettävä muodostamaan sellainen uhka, mikäli ne sinne sijoitetaan, että Venäjälle olisi valtava riski aloittaa hyökkäys mihinkään muualle Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Olemme palanneet valitettavasti tilanteeseen, jossa ilman ydinaseitakin jonkinlainen kauhun tasapaino on ainoa mahdollisuus saavuttaa tasapaino Euroopassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

17.50 Mats Löfström r: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Vi diskuterar här regeringens försvarspolitiska redogörelse, som man avgav till riksdagen före årsskiftet och som har diskuterats här i salen. En stor fråga är: Har läget förändrats så pass mycket att den här redogörelsen redan är föråldrad? Elementen och grundelementen finns ändå i försvarsredogörelsen, och det är viktigt att nu i utskottsbehandlingen noggrant med sakkunnighörande titta på det och göra nödvändiga justeringar, om utskotten så finner det.

Ärade talman! Ålands demilitarisering betyder inte att Åland är försvarslöst. Det finns noggrann planering och kapacitet att försvara Åland, en kapacitet som också har förstärkts med både Natomedlemskap och andra insatser. Jag är tacksam för alla som har i uppgift att försvara i Åland i ett skarpt läge, även om vi ska hoppas att en sådan tid aldrig kommer. Just därför är det viktigt att Finland har ett trovärdigt försvar med starkt och djupt internationellt samarbete på flera nivåer och där dessa samarbeten inte utesluter varandra utan tvärtom stärker varandra.

Ur ett åländskt perspektiv var det ytterst viktigt att också Sverige blev Natomedlem, eftersom det innebär att försvarsintegreringen mellan Finland och Sverige kan fortsätta och Åland bäddas in i den planeringen, även om Finland i likhet med de övriga Natoländerna respekterar internationella avtal såsom Ålands demilitarisering.

Det täta samarbetet med Sverige är viktigt ur många perspektiv. Det stärker förmågan att skydda färleder och havsområden som är kritiska för Finlands och Ålands försörjningsberedskap, där 96 procent av Finlands utrikeshandel går med sjöfart och en betydande del av styckegodshandeln går på färjor mellan Finland och Sverige via Åland.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

För det andra har geografins betydelse. Trots allianser med många länder kommer Sverige alltid vara Finlands granne, och det skapar en naturlig och stark bas för samarbetet. Det djupa samarbetet med Sverige är också en stark bas för alla andra samarbeten: med Norge, med Norden, med Norden och Baltikum, med JEF, med Nato och EU och med DCA-avtalen med Förenta staterna.

Samarbetet med andra demokratiska länder i världen är också viktigt, exempelvis med Japan och Sydkorea, gällande bland annat försvarsmaterial. Finland har ett starkt, trovärdigt försvar och en stark förmåga som försvarsredogörelsen redogör för, men där internationellt samarbete och starkare europeisk egen förmåga behövs som ett komplement till den transatlantiska länken, som vi vill att förblir viktig men som vi antagligen inte kommer att kunna förlita oss på fullt på det sättet som vi hade hoppats.

Arvoisa rouva puhemies! Ahvenanmaan demilitarisointi ei tarkoita, että Ahvenanmaa olisi puolustuskyvytön. Ahvenanmaan puolustamiseksi on olemassa tarkat suunnitelmat ja suorituskyvyt. Näitä suorituskykyjä vahvistetaan sekä Nato-jäsenyyden että muiden toimien kautta. Olen kiitollinen kaikille, joiden tehtävänä on puolustaa myös Ahvenanmaata tiukoissa tilanteissa, vaikka toivommekin, ettei sellaista aikaa koskaan tule. Juuri sen vuoksi on tärkeää, että Suomella on uskottava puolustus sekä vahvaa ja syvää kansainvälistä yhteistyötä eri tasoilla. Nämä yhteistyömuodot eivät sulje pois toisiaan, päinvastoin ne vahvistavat toisiaan. Se on myös seikka, joka nostetaan puolustusselonteossa esille.

Ahvenanmaan näkökulmasta oli todella tärkeää, että myös Ruotsista tuli Naton jäsen, koska näin puolustuksen integrointi Suomen ja Ruotsin välillä voi jatkua. Ahvenanmaa on mukana tässä suunnittelussa, vaikka Suomi Ruotsin ja muiden Nato-maiden ohella kunnioittaa Ahvenanmaata koskevia kansainvälisiä sopimuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.55 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Jatkan vielä hieman tuosta edellisestä puheenvuorosta, tästä Yhdysvaltojen muuttuneesta tilanteesta. Eli se aikaisempi pääpointtini oli siinä se, että jos me nyt käytetään kaikki se aika pöyristymiseen siitä, mitä Yhdysvaltojen hallinnon edustajat jokaisena päivänä tai jokaisena hetkenä sanovat, niin minun mielestäni me menetetään silloin se ote siitä, mihin meidän tosiasiallisesti pitäisi keskittyä, eli siihen, että Eurooppa on nykyistä vahvempi.

Jos katsotaan, miten Venäjä on toiminut, katsotaan Georgiaa tai katsotaan Krimin valtaamista, Itä-Ukrainan separatistien tukemista tai laajamittaisempaa hyökkäystä vuonna 2022, niin mistä se johtuu? Se johtuu tosiasiallisesti siitä, että Venäjä on arvioinut omassa toiminnassaan, että näillä mailla, joihin on isketty, kuten Georgia tai Ukraina, ei ole riittävästi voimaa torjua sitä hyökkäystä eikä toisaalta siellä takana ole riittävästi pidäkkeitä, jotka estäisivät sen, että Venäjä voisi niissä toimitissaan onnistua. Tämän takia on äärimmäisen tärkeää, että Eurooppa vahventaa niitä omia pidäkkeitään riippumatta jopa Yhdysvalloista. On totta kai positiivinen asia, että Yhdysvallat on meidän liittolainen, ja sitä liittolaisuutta tulee vaalia ja kehittää edelleen, mutta ehkä sitä pitää muuttaa myös vähän tasavertaisemmaksi. Kuten on todettu, Yhdysvallat on monta kertaa sanonut, että Euroopan pitää kantaa oma vastuu omasta puolustuksestaan — juuri näin, ja näin pitääkin toimia.

Nyt kun katsotaan tätä Ukrainan rauha -keskustelua, niin Yhdysvallathan johtaa sitä keskustelua tällä hetkellä ja laittaa syötteitä ja laittaa aloitteita, jotka meitä täällä järkyttävät,

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

mutta sen järkytyksen sijaan pitäisi ehkä pohtia, mitkä ovat ne Euroopan syötteet ja mitkä ovat ne Euroopan aloitteet siihen mahdolliseen tulevaan rauhaan, koska sehän on se avainkysymys. Kaikkihan meistä haluaa rauhaa, mutta millä ehdoilla se rauha saadaan, se on se kysymys. Jos se saadaan ehdoilla, joissa Ukrainalle ei anneta riittäviä turvakuuita, niin voidaan olla melko varmoja siitä, että jonain päivänä Venäjä aloittaa uuden hyökkäyksen Ukrainaan. Ja en usko, että se on kenenkään etu, kaikista vähiten Ukrainan etu. Tämän takia meidän pitää pohtia, mitä me halutaan.

Nyt tässä on monta viikkoa mennyt, ja tuntuu siltä, että edelleenkin ei ole ihan täysin selvää linjaa, mitä halutaan. Ymmärrän sen, että jos katsotaan etulinjan maita, niin täältä ei välttämättä ole ensimmäinen ajatus se, että siirretään joukkoja, mutta sitten meidän pitää katsoa koko Euroopan suorituskykyä, missä ne kulloinkin ovat ja mihin niitä sijoitetaan. Totta kai rauhankeskusteluja ei varmaan tämän täysistuntosalin pöntöstä nyt ruveta suuremmin linjaamaan eikä strategisia näkemyksiä kehittämään, mutta painotan sitä, että Euroopan pitää pystyä kantamaan enemmän vastuuta.

Komission avaus siitä, että nyt Eurooppa panostaa omaan puolustukseensa, on ihan positiivinen, kunhan siinä tosiasiallisesti huomioidaan se, että ei ainakaan rankaista niitä maita, jotka jo tähän mennessä ovat huolehtineet omasta puolustuksestaan. Se on aivan yksiasia. Meillä on kuitenkin maita, jotka ovat huolehtineet siitä, ja meillä on maita, jotka ovat alkaneet heräilemään. Esimerkiksi katsotaan Puolaa, joka käyttää yli neljä pinnaa bkt:stä tällä hetkellä omaan puolustukseensa — todellinen esimerkki koko Euroopalle. Jos katsotaan Suomea, joka käyttää yli kaksi prosenttia puolustukseen bkt:stä — esimerkki muulle Euroopalle. On pidetty yleinen asevelvollisuus, on kehitetty armeijaa, Ilmavoimille uutta kalustoa Yhdysvalloista, Merivoimien aluksia uusitaan — positiivinen esimerkki. Mutta nyt on avainkysymys se, saadaanko me Eurooppa mukaan tähän toimintaan.

Yhdysvaltojen yhteistyötä, kuten sanoin aiemmin, on syytä vaalia ja sitä on syytä kehittää, mutta nähdäkseni meidän tehtävä on nyt osoittaa Yhdysvalloille, minkä takia Eurooppa on puolustamisen arvoinen ja että Eurooppa todella haluaa kantaa myös omasta maanosastaan vastuuta enemmän, koska minä en aidosti usko siihen, että tämä tilanne ratkeaa sillä, että me vain järkytytään uudelleen Yhdysvaltain hallinnon edustajien lausunnoista. Se ei todennäköisesti tule ratkaisemaan tätä tilannetta, vaan se edellyttää Euroopalta selkeitä panostuksia, ja siihen pitää laittaa nyt se kaikki energia tässä ajassa. Se on kriittistä myös Ukrainan kannalta, ja oletan, että myös Ukraina odottaa Euroopalta vahvempaa osallistumista. Donald Trump sanoi eilen kongressille puheessaan, että Eurooppa käyttää enemmän rahaa ostaakseen Venäjältä kaasua kuin Ukrainan puolustamiseen, ja tämä oli itse asiassa, oliko se, Ilta-Sanomissa, ja siinä ilmeisesti todettiin, että tämä väite oli totta. Herää kyllä kysymys, ollaanko me itse ihan oikealla asialla tässä. Pitäisikö välillä katsoa vähän peiliin täälläkin? Ehkä, mahdollisesti kyllä. Jos me halutaan kestävä rauha, niin se edellyttää, että Eurooppa ottaa aivan uudenlaisen otteen tässä Ukraina-keskustelussa ja rupeaa ohjaamaan sitä siihen suuntaan, että Euroopassa ei enää syty sotaa imperialistisen Venäjän vuoksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

18.00 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä ihan tuoreeltaan tähän edustaja Bergbomin puheenvuoroon liittyen: myös itse pidän hyvin tärkeänä sitä, että tämä USA- suhteemme katsotaan myös meidän oman puolustuksemme tarpeiden silmälasien läpi. Mutta

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

samaan aikaan tietenkin meidän pitää olla Ukrainan tukena ja kyseenalaistaa niitä ratkaisuja, jotka eivät tue Euroopan vakautta ja joita Yhdysvaltojen puolelta tehdään. On reilua sanoa ne asiat, joista emme voi jakaa Yhdysvaltain kanssa kaikkia toimenpiteitä, nyt viimeisimpänä CIA:n puolelta tullut julkinen tieto heidän ratkaisuistaan Ukrainan tukemiseen. Huolestuttavia viestejä Ukrainan, Euroopan, Suomen ja myös — ja uskon ja uskomme kaikki täällä Suomessa — Yhdysvaltain kannalta. Tämä valittu tie ei ole näillä näkymin ainakaan kestävä tie. Mutta toivotaan, että Yhdysvallat ja Ukraina pääsevät neuvottelupöytään ensiksi myös yhdessä. Se on kaiken kaikkiaan tärkeä toive, ja täytyy toivoa, että sille on polku olemassa, koska viime päivinä on tapahtunut niin paljon niin huolestuttavia asioita, että myös jotain toivoa pitäisi pystyä rakentamaan. Ja olen kyllä siitä samaa mieltä, että meidän pitää hakea fokusta niihin asioihin, joihin voimme itse vaikuttaa tässä ajassa, ja siinä on myös kansallisia etuja.

Mutta täytyy sanoa, että en ihan ymmärtänyt edustaja Yrttiahon kommenttia puolustuksellisista tai hyökkäysaseista, tai vihjailuja tai viittauksia siihen, että Suomeen olisi eri syistä sijoitettu tällaisia asioita. Suomalaiset itse päättävät maanpuolustuksesta. Siitä ei päätä kukaan muu kuin Suomi ja tämä eduskunta, ja vihjailu, että meille olisi annettu aseistusta, josta suomalaiset eivät tietäisi, tai että niitä käytettäisiin ilman Suomen eduskunnan ja hallituksen lupaa, on minun mielestäni vähän väärämielistä vihjailua.

Jotain positiivistakin — ja se on se, että tänään tapasin keskustan edustaja Mikko Savolan kanssa meidän Nato-nuoria. Meillä on poliittisesti sitoutumaton nuorisojärjestö, jonka edustajia tänään eduskunnassa kävi, ja oli hienoa nähdä, kuinka valveutunutta meidän nuoriso on myös tästä ajasta. Yhtä hienoa oli se, että tässä joukossa oli monen puolueen edustajia, monia kunnallisia aluevaaliehdokkaita, nuoria ihmisiä ja eri puolueista, ja kaikki siinä joukossa jakoivat yhteiset tavoitteet ihan samalla lailla kuin me täällä eduskunnassa. Tähän nuorisoon meidän pitää luottaa, ja minusta se on hyvä osoitus myös siitä, että tämä meidän ulkopoliittinen linja ja työskentelytapa on myös ylisukupolvista. Myös tulevat kansanedustajat tulevat olemaan täällä ensi sijassa aina isänmaan asialla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

18.03 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Kun nyt otetaan Yhdysvaltain ja Ukrainan suhteet esille, niin ei liene liioiteltua sanoa, että viime perjantai oli varmasti yksi häpeällisimmistä hetkistä Yhdysvaltain presidenttiyden historiassa toisen maailmansodan jälkeen. Kun siinä tilanteessa, missä Ukraina tällä hetkellä on, on sotinut yli vuosikymmenen Venäjää vastaan, Yhdysvaltain presidentti katsoo asialliseksi säättää sen maan johtajaa, jonka kansalaiset taistelevat ja kuolevat niiden arvojen puolesta, joita Yhdysvallat ainakin sanoo johtavansa ja edustavansa, niin se on siinä mielessä huolestuttavaa. Ja täytyy yhtyä tähän edustaja Karin näkemykseen, että toivon mukaan tätä tilannetta saadaan liennytettyä Yhdysvaltain ja Ukrainan välillä ja kyetään saamaan palautettua se keskusteluyhteys, että muun muassa tämä arvokas tiedustelutieto pystyisi vaihtumaan.

Mutta mitä todellakin Euroopan pitää tehdä ja siinä mukana Suomen? Me olemme se hyvä esimerkki Euroopassa. Olemme turvallisuuden tuottaja, emme sen kuluttaja. Olemme pitäneet kansallisesta puolustuskyvystämme huolta, ja nyt se puolustuskyky takaa meidän turvallisuutemme mutta myös liittolaistemme turvallisuuden, mutta Euroopassa. Se yli 300 miljardia euroa, mitä EU-maat käyttävät puolustukseen, tehokkaampaan käyttöön, 300 miljardia euroa Venäjältä jäädytettyjä varoja Euroopassa — eiköhän nyt ole jo saatu se sel-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

vyys siitä, että ne varat voidaan ottaa lännen haltuun puolustuksen parantamiseksi, Ukrainan tueksi. Ja sitten vielä näitä aikaisempiin kriiseihin otettuja elvytysrahoja pitäisi kyetä EU-byrokratiasta huolimatta käyttämään tämän kollektiivisen puolustuksen vahvistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Mutta yksi näkökulma, joka tässä keskustelussa ei ole tullut esille, vaikka tätä on jo pitkään käyty, liittyy ennen kaikkea ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen aiheuttamiin uhkiin, joita eivät pelkästään Puolustusvoimat kohtaa vaan kaikki kansakunnat. Puolustusvoimien pitää olla varautuneita siihen, että ilmastonmuutoksen aiheuttamat ongelmat nimenomaan puolustukselle, rakenteille ja joukoille tullaan huomioimaan entistä tarpeellisemmin mutta myös se laaja-alainen kuva, mistä jo kiitettävästi ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa nostettiin esille, että ilmastonmuutoksen ja luontokadon aiheuttamat ongelmat ovat yksi konfliktin lähteistä. Me tiedämme, että Euroopan lähialueilla ja Afrikassa laajat alueet ovat todennäköisesti muuttumassa elinkelvottomiksi lähivuosisikymmenen aikana johtuen juuri ilmastonmuutoksen aiheuttamista vaikutuksista, ja tähän tietysti Euroopan pitää olla varautunut. Siinä mielessä ehkä aktiivinen ilmastopolitiikka on myös turvallisuuden vahvistamista, koska mitä paremmin pystymme tuolle jättiläismantereelle luomaan elinmahdollisuuksia, sitä vähemmän kansalaiset kokevat tarpeellisuutta sieltä siirtyä kohti Eurooppaa ja tätä kautta sitten aiheuttaa puolustuksellista turvallisuusuhkaa Euroopalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

18.06 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Olemme viime aikoina kuulleet moineen kertaan, että Suomen turvallisuus perustuu kolmeen elementtiin: vahvaan omaan armeijaan, Nato-jäsenyyteen ja Yhdysvaltain kanssa solmittuun puolustusyhteistyösopimukseen eli DCA-sopimukseen. Tämän DCA-sopimuksen nojallahan amerikkalaisaseiden varastointi Suomeen on mahdollista, ja se on käsittääkseni mahdollista myös suomalaisten tietämättä.

Puhemies! Olen pannut merkille, että aivan viime päivinä eniten Yhdysvaltain horjuttamaan sotilaalliseen tukeen uskoneet ovat olleet hiljaa DCA-sopimuksesta ikään kuin peläten, ettei tätä kolmatta elementtiä ole enää olemassa. Onkin syytä kysyä, mitä keskusteluissa DCA-sopimuksesta on sovittu Yhdysvaltain kanssa viime viikkoina. Onko jotakin uutta tapahtunut presidentti Donald Trumpin aikana, mitä ei toistaiseksi olisi eduskunnalle kerrottava? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko, vastauspuheenvuoro.

18.08 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Yrttiahon vihjailu siitä, mitä mahdollisesti Suomeen on varastoitua, on siinä mielessä kyllä erikoista, että kyllä itse DCA-sopimus on hyvin selkeä sen suhteen, miten Yhdysvaltain joukot voivat toimia Suomessa, mitä he voivat tänne varastoida, miten he tukeutuvat suomalaisten viranomaisten apuun ja mitkä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa ovat. Samaten myös sekä Yhdysvaltain että Suomen asevoimat toimivat kyllä tiiviissä yhteistyössä, kun tätä DCA-sopimusta syvennetään, ja siinä, minkälaisella rotaatiolla joukot toimivat, kun ne harjoittelevat täällä. Itse en oikein nyt ihan ymmärrä, mihinkä tällä vihjailulla tähdätään, varsinkin jos puhutaan, että täällä olisi jotain hyökkäyksellisiä aseita, koska se on selvää, että kyl-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

lä sekä Suomen asevoimat, liittokunnan asevoimat että Yhdysvaltain asevoimat Euroopassa ovat ennen kaikkea torjumassa Venäjän valtapyrkimyksiä, joita nyt on nähty kohdistuvan jo useampaan Venäjän rajanaapuriin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.09 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! En myöskään ihan saa kiinni, mitä edustaja Yrttiaho hakee puheillaan takaa. Määritellään nyt ensin, mitä tarkoittaa hyökkäysase, mikä on hyökkäysase. Onko se kenties joku rynnäkkökivääri? Onko se taistelupanssarivaunu? Taistelupanssarivaunua voidaan käyttää hyökkäykseen, ja sitä voidaan käyttää puolustukseen. Puolustustaistelussa voidaan tehdä vastahyökkäys. Mitä tarkoittaa hyökkäysase? Voitteko avata tätä termiä hieman? Olen törmännyt siihen netin pimeissä päädyissä, mutta en vielä tässä salissa.

Sitten vielä vähän tähän Yhdysvaltojen muuttuneeseen poliittiseen kuvioon: En missään nimessä tarkoita sitä, että meidän pitää ikään kuin hyväksyä täällä. Totta kai meidän näkemys on se, että Ukrainaa pitää tukea kaikin mahdollisin keinoin, mutta kysymys on nähdäkseni siitä, mitä Eurooppa tuo siihen pöytään, mitkä ovat ne kortit, millä me Eurooppa pelataan — EU-jäsenmaat ja laajemmin Eurooppa, mukaan lukien Britannia. Mitä me viestitään Yhdysvalloille siitä, mitä me halutaan, ja mikä on se meidän kontribuutio, mitä me tuodaan ja mitä me annetaan siihen neuvottelupöytään? Sehän on Ukrainan kannalta tärkeitä. Totta kai meidän pitää tuoda selväksi se viesti, minkä takia me näemme Ukrainan tehokkaan puolustuksen niin tärkeänä kuin näemme ja minkä takia näemme tärkeänä, että se rauha, joka toivottavasti tulevaisuudessa Ukrainaan saadaan aikaan, on myös kestävä. Se on äärimmäisen tärkeitä.

Se, mikä on jäänyt ehkä vähemmälle tässä puolustuskeskustelussa laajemminkin, on meidän sisäisen turvallisuuden resurssit. Kun katsotaan vaikka nyt viimeaikaisia tapahtumia itärajalla ja Itämerellä, niin paljon siinä keskustelussa aina lähdetään ensimmäisenä kysymään, mitä mieltä puolustusministeri on tai mitä mieltä ulkoministeri on, mutta jos katsotaan ihan oikeasti, mitkä viranomaiset näissä tilanteissa ovat ensimmäisenä toimineet, niin siellä on ollut Rajavartiolaitos ja siellä on ollut poliisi — sisäisen turvallisuuden viranomaisia.

Tässä tullaankin siihen toivomukseen, että kun huolehditaan puolustuksesta, niin varmistetaan ja varmistutaan myös siitä, että meidän sisäisen turvallisuuden resurssit Rajalla, poliisilla, suojelupoliisilla ja Tullilla, kaikilla näillä toimijoilla, ovat kunnossa, koska ne pitkälti vastaavat hyvin pitkälle kaikista tapahtumista, mitä esimerkiksi hybrdivaikuttamiseen liittyy, ennen kuin mennään todella pahaan skenaarioon. Eli on tärkeitä, että meillä Rajalla ja poliisilla ovat resurssit kunnossa, koska ne vastaavat siitä. Muistetaan tämä tässä keskustelussa, kun puhutaan siitä, minkälaisia resursseja tähän puolustukseen käytetään. Tavallaan puolustuskeskustelussa hyvin usein nämä summat ja lukemat liikkuvat miljardeissa, mutta siis sisäisessä turvallisuudessa puhutaan monesti miljoonaluokassa niistä tarpeista ja hankinnoista. Tämä on myös semmoinen asia, mihin toivon, että eduskunta kiinnittää huomiotaan, ja olenkin onnellinen siitä, että hallitus ei ole kohdentanut sisäiseen turvallisuuteen sellaisia sopeutustoimia kuin monille muille sektoreille tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

18.12 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Se on totta, että tänään saimme uutisista lukea, että Yhdysvallat on keskeyttänyt tiedustelutietojen jakamisen Ukrainalle presidentti Trumpin päätöksellä, ja näiden aseapujen keskeyttämisen lisäksi vaikuttaa siltä, että Yhdysvallat on kovin aktiivinen toimija niin sanotusti pakottamaan Ukrainaa rauhaan. Ja kun me tiedämme, että yhdysvaltalaisella yrittäjällä, innovaattorilla, on hallinnassa myös näitä Ukrainan sodankäynnin osapuolten, ainakin ukrainalaisten, kommunikaatioyhteisyyksiä, joita hän voi tarvittaessa vähentää, katkaista tai muuttaa tai heikentää, niin ollaan tilanteessa, jossa yhdysvaltalaisella kaksikolla, Trumpilla ja Muskilla, on paljon ideoita ja ajatuksia ja vaikutusvaltaa tämän sodan ratkaisemiseksi suuntaan, jonka he itse parhaaksi näkevät.

Tämä Starlink-kysymys itseäni askarruttaa siksi, että sen mahdollinen keskeyttäminen vaikuttaa suoraan sodan johtamiseen, kansakunnan resilienssiin ja logistiikkaan ja yhteiskunnan päivittäiseen toimimiseen, joten kyllä tässä valitettavasti Euroopan mahdollisuus reagoida tähän nopealla aikavälillä on kovin, kovin vähäinen, ja toivon, että näissä diplomaattisissa suhteissa päästään vaikuttamaan politiikan, eduskunnan voimin, ministerien voimin tuonne Yhdysvaltain suuntaan, että tuki Ukrainalle jatkuisi ja tämä CIA:n johtajan toive siitä, että tauko näiden tiedustelutietojen jakamisesta jäisi väliaikaiseksi, toteutuisi mahdollisimman pian.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

18.13 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on kahden eri päivän aikana keskusteltu puolustuselonteosta paljon, ja nyt kun katsoin, niin tässä on riski, että pääsen käyttämään viimeisen puheenvuoron. Kollegoita katson sillä silmällä, että jos joku muu haluaa vielä. [Naurua]

Mutta vakavasti sanottuna tähän Ottawan sopimuskeskusteluun, joka myös täällä on lainehdintunut: on hyvä, että siitä selvitys tehdään. Se tehdään meidän Puolustusvoimien asiantuntijoiden toimesta. Ja niin kuin viime marraskuussa Montrealissa medialle kommentoin, niin jos selvitys osoittaa jalkaväkimiinojen palauttamisen, niin minulla ei ole mitään estettä äänestää niiden puolesta, mutta hyvä, että tehdään selvitys, koska tämä ei saa perustua meidän puolustushuutoäänestykseen eikä varsinkaan vanhoihin mielikuviin pelkästään. Totta kai sodankäyntiin liittyy monenlaisia elementtejä, jotka myös historiasta ovat tuttuja, mutta ennen kaikkea pitää nähdä tämä sodankäyntitapa, täällä kun käytettiin termiä puolustus- tai hyökkäysaseet — sodankäynnin muutos on valtava.

Me olemme aloittaneet jo puolustusvaliokunnassa tämän kokonaisuuden kuulemisen, ja siihen liittyvät asiantuntijakuulemiset ovat meidän puolustusvaliokunnan jäsenillä hyvin tiedossa. Ja tämä kaukovaikuttaminen on päivän sana, valitettava päivän sana, taistelukentillä. Yhä kauempaa toimitaan, kun dronet ovat tulleet taistelukentille, mutta vaikuttaminen on tullut myös siviilielämään, erilainen vaikuttaminen, infrastruktuuri ja niin edelleen. Tämä ei ole pelkästään hyökkäystä tai puolustusta, mistä täälläkin hyviä puheenvuoroja oli, vaan täydellistä vaikuttamista kaikin keinoin.

Hienoa eduskunnassa on se, että meillä on täällä mahdollisuus olla asiasta myös eri mieltä ja kunnioitamme toistemme erilaisia näkemyksiä. Halusin myös itse vain tarkistaa ja tarkastaa sen, että puhumme kuitenkin samaa kieltä DCA-sopimuksesta, sen toteuttamisesta ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Mutta haluan myös hyvässä hengessä muistuttaa edustaja Bergbomin tapaan näistä sisäisen turvallisuuden resursseista. Itse sain melkein 12 vuotta olla hallintovaliokunnassa, jossa on poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos, hälytyskeskukset, sisäisen turvallisuuden kokonaisuus ja silloin aikanaan myös suojelupoliisi, hieman toisessa roolissa nyt sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikön alla. Haluan vielä ehkä loppuun semmoisen muistijäljen jättää supon rahoituksen tarpeista. Tehdään se pieni korjausliike sinne yhdessä. Hallitus tietenkin vastaa, mutta olen aika varma, että täältä opposition puolelta tulee täyslaidallinen tukea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

18.16 Johannes Yrttiaho vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Totean vielä tähän ehkä hieman hämmentyneenä tästä reaktiosta, jota muutamat edustajat edellä esittivät: Minähän siis puheenvuorossani peräänkuulutin vain tietoa ja totesin, että valitettavasti ministeri Häkkänen ei täällä ole vastaamassa näihin esittämiini kysymyksiin. Halusin kuitenkin jättää nämä kysymykset ministerin vastattavaksi ehkä jossakin myöhemmässä tilanteessa jo tässä yhteydessä.

Nähdäkseni kysymys siitä, minkälaisia aseita Yhdysvallat sijoittaa tai ei sijoita Suomen maaperälle, on sellainen, johon kyllä Suomen eduskunnan pitäisi saada vastaus, kyllä ainakin jonkinlainen. Jotakin tietoa pitäisi eduskunnankin saada siitä, mitä tässä maassa tapahtuu näissä asioissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

18.17 Mika Kari sd: Arvoisa puheenjohtaja! Vuodesta 2011 eduskunnan puolustusvaliokunnassa istuneena voin sanoa, että eduskuntaa on hyvin informoitu puolustusvaliokunnassa erilaisista asioista, mutta on myös paljon turvaluokiteltua tietoa, joka jää vain, ainoastaan valiokunnan jäsenten tietoon, ja nämä tiedot on vielä lainsäädännöllä suojattu niin, että siellä on myös rikosvastuu.

Pidetään kuitenkin kohtuus näissä asioissa. Ei meidän tehtävänämme ole aukaista ovia semmoisiin tietoihin, jotka ovat kansallisen turvallisuuden takia suljettuja. Mutta meidän viranomaisilla on kyky tietää, että lainsäädäntö toteutuu myös kansainvälisten sopimusten yhteydessä, ja niistä asioista eduskunnan puolustusvaliokuntaa informoidaan. Myös vastemmistoliitolla on siellä oma edustajansa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.18 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Juuri kuten edustaja Kari tässä edellä hyvin todisti puolustusvaliokunnan tiedonsaannista, haluan siihen itse asiassa vielä todeta tämmöisen loppuanekdotin, että ennen kuin nousin eduskuntaan ja seurasin tätä Ukrainan tilannetta ja yleisesti maailmanpolitiikan tilannetta, huolestutti enemmän, mutta nyt kun olen päässyt mukaan tähän päätöksentekoon ja osaksi puolustusvaliokunnan hyvähenkistä porukkaa, niin on sataprosenttinen luottamus suomalaisiin viranomaisiin, sataprosenttinen luottamus Suomen puolustusvoimiin ja heidän ammattitaitoonsa ja osaamisensa. Meillä ei ole hätää, kun me huolehditään siitä, mitä me itse tehdään. Kun pidetään oma puolustus

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

kunnossa, ylläpidetään meidän liittolaisuussuhteita Pohjoismaissa, Euroopassa, Yhdysvalloissa ja kahdenvälisesti monen maan kesken, niin kyllä tästä hyvä tulee.

Totta kai maailmanpoliittinen tilanne on haastava. Venäjä on imperialistinen valtio, ja siihen pitää suhtautua vakavasti, mutta nähdäkseni meillä on aika hyvin kortit tällä hetkellä hanskassa.

Kiitän vielä myöskin puolustusvaliokunnasta edustaja Karia ja monia muitakin, että siellä on ollut hyvähenkinen yhteistyö hallitus—oppositio-rajat ylittävästi. Se on sellainen asia, jota puolustuksen osalta on syytä jatkossakin vaalia. — Kiitos siitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

7. Lakialoite laiksi mielenterveyslain 22 j §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 40/2024 vp Anne Rintamäki ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa 45 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.20 **Anne Rintamäki ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloudellisen hyödyn saaminen kauppaamalla netissä tavaraa, jota ei ole olemassa, eli saaden siitä taloudellista hyötyä on rikos. Tästä rikollisesta toiminnasta on tullut monelle elinkeino ja helppo tienaanmistapa ilman, että täytyy poistua asunnostaan.

Petosrikosten määrä on noussut huomattavasti vuosina 12—22. Poliisin tilastoista käy ilmi, että etenkin perusmuotoiset sekä lievät petokset ovat olleet määrältään nousussa. Maallikolle on hyvä selventää, että petoksen lajeja on kaikkiaan kolme: törkeä petos, perusmuotoinen petos ja lievä petos. Törkeä petos on kyseessä silloin, kun petos on kokonaisuudessaan arvostellen törkeä, tekijä tavoittelee huomattavaa hyötyä, teolla aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa tai rikos tehdään käyttämällä hyväksi vastuuliseen asemaan perustuvaa erityistä luottamusta, toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa. Petoksessa rikoksentekijä saa erehdyttämällä toista tai erehdytystä hyväksikäyttämällä toisen tekemään tai tekemättä jättämään jotakin, mikä aiheuttaa erehtyneelle taloudellista vahinkoa, joka puolestaan tuo rikoksentekijälle oikeudetonta taloudellista hyötyä tai vahingoittaa tätä toista henkilöä. Näissä molemmissa myös yritys on rangaistava. Jos petos huomioon ottaen tavoitellun hyödyn tai aiheutetun vahingon määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava lievästä petoksesta sakkoon.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämän käsittelyssämme olevan lakialoitteen alullepanon syy on käytännöllisyys ja myös oikeudenmukaisuus. Kun henkilö on tehnyt jonkun vakavan rikoksen, jonka vuoksi hänet on passitettu pakkohoitoon valtion oikeuspsykiatriseen sairaalaan Vaasaan, on kansalaisilla oltava oikeus luottaa siihen, että henkilö on poissa pahan teosta niin kauan kuin huoneen ovesta on kahva vain ulkopuolella. Näin ei kuitenkaan ole, koska meidän lainsäädäntömme mahdollistaa rikollisen toiminnan valtion laitoksen sisällä valvotuissa olosuhteissa. Tarkoituksena on siis muuttaa mielenterveyslakia siten, että psykiatrisessa sairaalassa hoidossa olevan potilaan yhteydenpitoa sairaalan ulkopuolelle voidaan rajoittaa enintään 90 päivää kerrallaan, mikäli on syytä epäillä, että potilas käyttää yhteydenpitoa rikollisessa tarkoituksessa. Yhteydenpidon rajoituksesta päättää rikosta tutkiva poliisi. Olen itse ollut tutkijaryhmässä, joka tutki useita Vanhan Vaasan sairaalassa pakko-hoidossa olleiden petoksia. Hoitava lääkäri rajoitti puhelimen käyttöä hetkellisesti, mutta hyvin pian saimme kuulla rajoittamisen olevan ihmisoikeuksia loukkaavaa. Koko tutkin-
nan ajan epäillyt jatkoivat rikosten tekemistä.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyspotilaiden yhteydenpitoon käytettävien välineiden ja laitteiden käytön rajoittaminen, jos heitä epäillään rikollisesta toiminnasta, on perusteltua potilaan oman hoidon ja turvallisuuden, muiden potilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden sekä muiden henkilöiden yksityisyyden suojaamisen näkökulmasta. Uudistus ennalta-ehkäisee uusien rikosten tekemistä ja siten osaltaan edistää hoidon onnistumista. Uudistus helpottaa hoidosta vastaavan lääkärin ja tapausta tutkivan poliisin työtä, kun uusia päätöksiä ei tarvitse tehdä kuukauden välein. Muistan takavuosilta kollegan, joka palasi Vanhan Vaasan sairaalasta kuulustelureissulta ja oli nähnyt siellä tunnetun murhamiehen. Kollega tokaisi: ”Kyllä nyt oli Latella lääkitys kohdillaan, kun se virkkasi iloisena patalappuja.” Käsityöpajan virkkuutyöt olisivat vielä tänä päivänäkin tulleet valtiolle halvemmaksi kuin nettiliittymän antaminen, koska on oikeuksia. Yhteydenpitoa varten valtion laitoksissa on riittänyt vallan hyvin vanha nokialainen puhelin. Siinä on pahimpaan peliahdistukseen matopeli. Poliisin resurssit riittäisivät paremmin, ja oikeuslaitoskin olisi päässyt vähemmällä, puhumattakaan isosta joukosta asianomistajia, joiden henkisiä kärsimyksiä ja taloudellisia menetyksiä ei ole korvannut kukaan.

Arvoisa puhemies! Selvyiden vuoksi on paikallaan kertoa seuraamuksista, mitä aiheutuu siitä, kun kukaan ei kiellä rikollista toimintaa. Pohjanmaan käräjäoikeus on antanut tämän vuoden tammikuussa tuomion poikkeuksellisen laajassa rikosasiassa. Jutussa 13:a vastaajaa syytettiin yhteensä 257 rikoksesta, pääosin petoksista ja rahanpesusta. Huhtikuussa 2022 syyttäjä laittoi asian vireille. Käsittelyä on ensin peruttu, istuttu ja sitten odotettu, kunnes käräjäoikeus antoi tuomionsa vasta nyt, lähes kaksi vuotta oikeudenkäynnin jälkeen — ja huomio: tuomiot ovat ehdollisia. Huhtikuussa 2024 elikkä vuosi takaperin on käsitelty käräjillä noin 120 petosta, mutta tuomioita niistä ei ole vielä tullut. Ryhmäni on saanut tutkintaan 70—80 uutta petosta, jotka ovat pääosiltaan 500 euron käsirahoja trakto-reista ja klapikoneista. Rikoshyöty, minkä kaverukset ovat tällä toiminnallaan saaneet, oli 2023 keväällä 200 000 euron luokkaa. Ulosotto on päässyt ainakin kerran väliin, kun pää-tekijä voitti nettipeleistä 60 000 euroa. Ei liene yllätys, että tämän valtion sairaalan kuntou-tusjakson aikana rahat ovat kuluneet nettipeleihin. Miettikääpä: Kansalainen osti tarpee-seensa klapikoneen ja maksoi siitä 500 euron käsirahan hyvässä uskossa. Myyjä, valtion valvonnassa oleva, sai eläkeläisen tilistä leijonanosan vain pelataksaan pelejä.

Arvoisa puhemies! Päätekijän, 1992 syntyneen miehen, syyksi luettiin 93 petosta, 17 pe-toksen yritystä, törkeä petos sekä törkeän petoksen yritys vuosien 2017—2020 aikana.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Törkeän petoksen yrityksessä mies tavoitteli jopa 130 000 euron hyötyä kopioimalla asuntomyynti-ilmoituksen. Kun se meni mönkään, hän teki kaverinsa kanssa uuden ilmoituksen ja ehti jo saada 9 000 euron käsirahan 90 000 euron asunnosta. Nämä rikokset on mahdollistanut hyvä hoitosuhde ja kaiken salliva politiikka. Tuomio päätekijälle yksi vuosi kymmenen kuukautta ehdollista, ja toiminta jatkuu. Tuomari oli oikeudessa kysynyt päätekijältä, aikooko hän jatkaa rikollista toimintaa. Tekijä oli vastannut: ”Tietenkin, sen verran helppoa rahaa.” Kysynkin teiltä, arvon edustajat: onko psykiatrinen sairaala ylipäänsä oikea paikka näinkin terävälle kaverille, joka on todettu vuosi takaperin syyntakeiseksi?

Poliisin rikostutkinta tarvitsee tämän lain päivittämistä kipeästi. Kun tutkinnanjohtaja rajoittaa puhelimen käytön heti tutkinnan aluksi, voidaan olettaa olevan edes kolmen kuukauden tauko rikoksissa. Aukotonta tämäkään ei toki ole, koska laitokseen on helppo saada uusi puhelin tai tekijä voi ottaa puhelimen toiselta potilaalta. Huomattavaa on sekin, että potilashuoneeseen ei voi mennä tarkastamaan asiaa ilman potilaan lupaa. Kun esimerkiksi huumeita löytyy, potilaan nimeä ei saa poliisille kertoa. Järjestelmässämme on paljon korjattavaa.

Arvoisa puhemies! Mobiililaitteen rajoittamisessa ei ole kyse perusoikeuksien polkemisesta. Syyntakeinen henkilö pystyy tekemään sen kuuluisan arvovalinnan, tehdäkö rikoksia vai ei. Potilas saa olla vapaasti yhteydessä perheeseensä, avustajaansa ja niin edelleen, mutta nettiliittymää, jonka avulla on eri alustoilla tehty kauppaa, ei saa käyttää. Rajoitustoiminnassa on siten kyse myös rikosten ennaltaehkäisystä ja uhrien suojelemisesta. Odotan mielenkiinnolla ennakkopäätöstä myös siihen, onko valtio korvausvelvollinen asianomistajien taloudellisiin menetyksiin, koska tekijät ovat olleet valtion valvonnassa tekojen aikaan.

Olen kiitollinen edustajakollegoille runsaasta allekirjoittajien määrästä. Mielestäni moni ymmärsi asiaa esitellessäni, että tähän on saatava muutos. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.30 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Mielenterveyden haasteet ovat yksi aikamme suurimmista yhteiskunnallisista ongelmista. Meidän on varmistettava, että jokainen saa tarvitsemansa avun ajoissa ja turvallisesti. Terapiatakuu oli merkittävä askel nuorten mielenterveyspalveluiden parantamisessa, mutta se ei yksin riitä. Lakialoitteemme mielenterveyslain muuttamisesta on tärkeä osa tätä kokonaisuutta, sillä turvallinen hoitoympäristö on avain tehokkaaseen hoitoon ja kuntoutukseen.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteen tavoitteena on mahdollistaa psykiatrisessa sairaanhoidossa olevan potilaan yhteydenpidon rajoittaminen, jos on syytä epäillä, että sitä käytetään rikollisiin tarkoituksiin. Tämä muutos on välttämätön niin potilaan oman hoidon kuin muiden potilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden kannalta. Samalla lakiin lisätään mahdollisuus rajoittaa yhteydenpitoa enintään 90 päivän ajaksi, mikä varmistaa, että rikollinen toiminta ei häiritse hoitotyötä ja kuntoutumista.

Arvoisa puhemies! Turvallinen mielenterveyden hoito on kaikkien oikeus. Potilailla tulee olla suojaisa ja turvallinen hoitoympäristö, jossa heidän paranemisensa on etusijalla. Tämä lakialoite antaa viranomaisille ja hoitohenkilökunnalle selkeämmät keinot varmistaa, että psykiatrisessa sairaanhoidossa olevien potilaiden hoito voidaan järjestää turvallisesti ilman ulkopuolisia häiriöitä tai rikollista hyväksikäyttöä. Mielenterveyspalvelujen ke-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

hittäminen vaatii kokonaisvaltaisia ratkaisuja. Tämä uudistus on tärkeä askel oikeaan suuntaan.

Kannatan lakialoitetta. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.32 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme edustaja Rintamäen tekemää erinomaista lakialoitetta mielenterveyslain muuttamiseksi. Kannatan tätä lakialoitetta ja olen itse tämän myös allekirjoittanut, koska se toisi lainsäädäntöön kaivattua selkeyttä, estäisi rikoksia ja vahvistaisi psykiatristen sairaaloiden turvallisuutta.

Nykyinen lainsäädäntö ei anna riittäviä keinoja puuttua tilanteisiin, joissa psykiatrisessa sairaalassa hoidossa oleva potilas käyttää yhteydenpitovälineitä rikollisiin tarkoituksiin. Tällä hetkellä yhteydenpidon rajoittaminen on mahdollista vain 30 päivän ajaksi, mikä ei ole riittävä aika esitutkinnan suorittamiseen ja siten uusien rikosten estämiseen. Tämä lakialoite ehdottaa, että rajoitusaikaa pidennetään 90 päivään, mikä helpottaisi sekä poliisin että hoitohenkilökunnan työtä.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole siitä, että potilailta vietäisiin oikeudet, vaan siitä, että sairaaloiden turvallisuus paranee. Me emme voi sallia, että psykiatrisessa hoidossa olevat henkilöt jatkavat rikollista toimintaa sairaalan seinien sisältä. Tämä lakimuutos antaa viranomaisille tarvittavat työkalut estää rikosten suunnittelua ja toteuttamista. Muutenkin oman näkemykseni mukaan rikollisten oikeudet otetaan Suomessa monessa mielessä liiankin kirjaimellisesti ja tällä tavalla pahimmillaan edesautetaan rikollista toimintaa, joka olisi voitu estää.

Arvoisa puhemies! Tämä lakimuutos on välttämätön askel kohti järjestelmää, jossa rikolliseen toimintaan voidaan puuttua tehokkaammin. Kannatan edustaja Rintamäen lakialoitetta ja toivon eduskunnan hyväksyvän sen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

18.34 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä on edustaja Rintamäen laatima erinomainen lakialoite, jonka tavoitteena on muuttaa mielenterveyslakia. Tällä aloitteella annettaisiin mahdollisuus rajoittaa psykiatrisessa sairaalassa hoidossa olevien potilaiden yhteydenpitoa sairaalan ulkopuolelle, jos on syytä epäillä, että potilas käyttäisi tätä yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin. Lakialoitteen taustalla on tarve parantaa sairaaloiden turvallisuutta sekä potilaan että henkilökunnan kannalta. Samalla se tukee sitä, että potilas saa mahdollisimman tehokasta hoitoa, ja edistäisi sairaalan yleistä turvallisuutta.

Tavoitteena on estää sellaisia tilanteita, joissa mielenterveyspotilaat voisivat käyttää sairaalan tarjoamia yhteydenpitovälineitä esimerkiksi rikolliseen toimintaan, kuten laittomien kauppojen tekemiseen internetissä. Jos epäillään, että potilas käyttää yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin, yhteydenpitoa voitaisiin tällä lakimuutoksella rajoittaa enintään 90 päivän ajaksi. Tämä pidentäisi nykyisin voimassa olevan 30 päivän rajoituksen pituutta ja mahdollistaisi esitutkinnan etenemisen ilman että potilas voisi jatkaa rikollista toimintaa, kun hänen hoitonsa psykiatrisessa sairaalassa jatkuu.

Mielenterveyspotilaiden yhteydenpidon rajoittaminen on perusteltua, koska se voi edistää potilaan hoitoa sekä parantaa muiden potilaiden ja henkilökunnan turvallisuutta. Kyse

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

ei ole siitä, että lisäisimme potilaiden kontrollia, vaan varmistaisimme hoitoympäristön turvallisuuden kaikille, myös potilaalle itselleen.

Esitutkintaviranomainen, tässä tapauksessa poliisi, tekee arvion potilaan mahdollisesta rikoksesta ja esittää sen perusteella rajoituksia yhteydenpitoon. Tavoitteena on, että rajoitukset kohdistuvat vain niihin välineisiin, joita rikolliseen toimintaan epäillään käytettävän. Esimerkiksi jos potilaan epäillään käyttävän internetyhteyksiä rikollisiin tarkoituksiin, rajoitus voisi koskea pelkästään matkapuhelinta tai tietokonetta mutta ei muiden yhteydenpitojen välineitä, kuten kirjoja.

Mielenterveydenhuollon henkilöstöä ja poliisia on kuultu tämän asian tiimoilta, ja esityksen mukaan lakimuutos helpottaisi heidän työtään. Nykyisin, kun yhteydenpitoa voidaan rajoittaa vain 30 päivän ajaksi, uusia päätöksiä on tehtävä säännöllisesti. Tämä saattaa hidastaa hoidon etenemistä ja esitutinnan suorittamista. Uudistus mahdollistaa pidemmän aikarajan, mikä osaltaan vähentää byrokratiaa ja nopeuttaa oikeudellisia prosesseja.

Tässä esityksessä on myös varmistettu se, ettei esitys loukkaa potilaan perusoikeuksia. Esimerkiksi potilaalla olisi edelleen täysi oikeus yhteydenpitoon läheisiinsä, oikeusavustajaansa, sairaalan potilasasiamieheen tai viranomaisiin, eikä sitä voida rajoittaa.

Lopuksi haluan korostaa sitä, että rajoitukset tehdään aina tapauskohtaisesti ja niistä päätetään lääketieteellisesti ja oikeudellisesti harkiten. Potilaalle annetaan mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä, ja päätös on aina määräaikainen. Rajoituksia voidaan siis jatkaa vain, jos se on täysin välttämätöntä potilaan hoidon ja turvallisuuden, muiden potilaiden ja yhteiskunnan turvallisuuden vuoksi. Tämän lakimuutoksen myötä hoidon ja turvallisuuden välinen tasapaino säilyisi myös silloin, kun rikollinen toiminta olisi mahdollisesti osana tilannetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.37 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kokenutta poliisikansanedustaja Rintamäkeä tästä erinomaisesta lakialoitteesta. Olen itsekkin tämän allekirjoittanut, ja tämä lakialoite tuo jälleen nyt, sanotaanko, maalaisjärkeä ja myös tätä käytäntöä lähemmäs ihmisten oikeustajua. Eli kun mielenterveyspotilaat ovat tähän asti saaneet melko rajattomasti sieltä hoitopaikastaan tehtailla erilaisia rikoksia, kuten kuulumme tässä Rintamäen puheenvuorossa näitä esimerkkejä, niin onhan tämä perin merkillistä, että meillä on edelleen tällaisia epäkohtia runsain määrin.

Nimenomaan tässä me oikeastaan näemme, mitä se tarkoittaa, kun täällä eduskunnassa meillä on ammattilaisia, jotka pystyvät tuomaan sen viestin sieltä kentältä ja korjaamaan myöskin lainsäädännössä näitä epäkohtia. Tämä on oikeastaan se meidän työn tarkoitus, ja olen tästä aloitteesta hyvin, hyvin iloinen — kiitos edustaja Rintamäelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.39 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rintamäen lakialoite on erittäin tärkeä. Tähänkin turvallisuuteen liittyvään lakialoitteeseen tarvittiin perussuomalainen, asiantunteva edustaja. Lakialoitteen tarkoituksena on muuttaa mielenterveyslakia siten, että psykiatrisessa sairaalassa hoidossa olevan potilaan yhteydenpitoa sairaalan ulkopuolelle voidaan rajoittaa, mikäli on syytä epäillä, että potilas käyttää yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin. Samalla mielenterveyslakia muutetaan siten, että potilaan yhtey-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

denpitoa voidaan rajoittaa enintään 90 päivää kerrallaan, mikäli hänen epäillään käyttävän yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin.

Mielenterveyspotilaiden yhteydenpitoon käytettävien välineiden ja laitteiden käytön rajoittaminen on tärkeää, jos heitä epäillään rikollisesta toiminnasta ja se on perusteltua potilaan oman hoidon ja turvallisuuden, muiden potilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden sekä muiden henkilöiden yksityisyyden suojaamisen näkökulmasta. Lainsäädännön täydentäminen tämän mahdollistamiseksi antaa selkeän oikeudellisen perustan toimille, jotka parantavat sairaalan yleistä turvallisuutta ja potilaiden hoidon tehokkuutta.

Arvion epäilystä rikoksen teosta tekee esitutkintaviranomainen. Esitutkintaviranomaisena aloitteen tarkoituksissa tapauksissa toimii poliisi. Jos potilaan epäillään käyttävän yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin, on yhteydenpidon rajoittaminen perusteltua nykyisissä määritellyä 30:tä päivää pidempään. Tämä ennalta ehkäisee uusien rikoksien tekemistä ja siten osaltaan edistää hoidon onnistumista. Uudistus helpottaa hoidosta vastaavan lääkärin sekä tapausta tutkivan poliisin työtä, kun uusia päätöksiä ei tarvitse tehdä kuukauden välein ja esitutkinta ehditään suorittaa loppuun ilman että uusia rikoksia tapahtuu. Rajoitus kohdistuisi vain siihen nimenomaiseen yhteydenpidon välineeseen, jolla rikoksia epäillään tehtävän.

Kiitän tästä lakialoitteesta ja esittelystä edustaja Rintamäkeä ja kannatan tätä lakialoitetta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi perusopetuslain 11 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 25/2024 vp Paula Werning sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Werning.

Keskustelu

18.42 **Paula Werning sd** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelyssämme on lakialoite, joka on ennen kaikkea investointi Suomen nuorten tulevaisuuteen ja heidän taloudelliseen pärjäämiseensä. Tämä lakialoite esittää taloustaitojen opetuksen vahvistamista perusopetuksen yläluokilla, sen tekemistä pakolliseksi osaksi opetussuunnitelmaa. Muutoksen tavoitteena on varmistaa, että jokainen nuori saa riittävät tiedot oman taloutensa hallintaan ja itsenäiseen elämään ja siihen valmistautumiseen.

Elämme ajassa, jossa taloudellinen epävarmuus ja kuluttajien ostovoiman heikentyminen koskettavat yhä useampia suomalaisia perheitä. Inflaatio, korkeat elinkustannukset ja talouden epävarmuus ovat osa monen perheen arkea. Samalla velkaantuminen on yhä

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

useamman suomalaisen, myös nuoren ongelma. Me näemme tilastoista, kuinka maksuhäiriömerkinnät yleistyvät jo varsin varhaisessa iässä ja kuinka pikavipit ja muut nopean rahan houkutukset voivat johtaa pitkäaikaisiin taloudellisiin vaikeuksiin.

Nykyjärjestelmässä taloustaitojen oppiminen on myös suuressa määrin perheiden vastuulla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että nuorten taloudelliset valmiudet riippuvat myös perhetaustasta. Joissain kodeissa taloudesta puhutaan avoimesti, nuoria ohjataan säästämään ja suunnittelemaan tulevaisuuttaan. Toisissa kodeissa rahasta voi olla vaikea puhua tai perheen omat taloudelliset haasteet voivat estää talousasioiden oppimisen. Tämä eriarvoisuus on merkittävä ongelma, ja me voimme korjata sen varmistamalla, että jokainen nuori saa taloustaitojen opetuksen koulussa entistä tasalaatuisemmin ja riippumatta oman kodin tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Suomen taloudellinen tilanne on haastava. Tällaisessa tilanteessa erityisesti nuorten talousosaamisen merkitys vain korostuu. Meidän on annettava nuorille eväät ja keinot, jotta he voivat ymmärtää, mitä tarkoittaa esimerkiksi velkaantuminen, korkojen nousu, säästäminen ja ylipäättään oman talouden hallinta. Ensimmäiset omat taloudelliset päätökset tehdään usein jo varsin varhain. Kesätyöpaikka, ensimmäinen oma vuokra-asunto, opintotuki tai jopa luottokortti ovat asioita, joiden kanssa nuoret joutuvat tekemisiin ennen kuin heillä välttämättä on riittävästi tietoa niiden hallitsemiseen. Liian usein kuulemme tarinoita siitä, kuinka nuoret ajautuvat vaikeuksiin, koska eivät ole osanneet ennakoida taloudellisia seurauksia. Kuka tahansa voi joutua taloudelliseen ahdinkoon, mutta oikeilla tiedoilla ja taidoilla moni ongelma voi olla ennalta ehkäistävässä.

Taloustaitojen oppiminen ei ole vain yksilön etu, vaan se on myös koko meidän yhteiskunnan etu. Kun nuoret oppivat hallitsemaan omaa talouttaan, he tekevät parempia taloudellisia päätöksiä eivätkä ajaudu tietämättömyyttään velkakierteeseen. Tämä puolestaan vähentää sosiaaliturvan tarvetta ja pienentää julkisen talouden kuormitusta. Taloudellisesti valveutuneet kansalaiset ovat myös yhteiskunnan ja talouden kehityksen kannalta elintärkeitä. He osaavat säästää, sijoittaa ja käyttää rahaa vastuullisesti, mikä tukee Suomen talouden vakautta pitkällä aikavälillä.

Rouva puhemies! Moni kysyy, eikö taloustaitoja opeteta jo koulussa. No, kyllä opetetaan ja niitä käsitellään esimerkiksi yhteiskuntaopin ja kotitalouden tunneilla, mutta opetus on tällä hetkellä varsin vaihtelevaa. Joissain kouluissa taloustaitoja opetetaan jo nyt todella kattavasti, toisissa se taas jää kevyemmälle käsittelylle. Nykyinen perusopetuslaki ei erikseen velvoita taloustaitojen opetukseen, mikä tarkoittaa, että niiden laajuus ja painotus riippuvat opetussuunnitelmasta ja koulukohtaisista ratkaisuista. Tämä johtaa siihen, että osa nuorista saa kattavamman talousosaamisen ja osa taas pintaraapaisun verran, ja tämä on juuri se epäkohta, mitä meidän tulee muuttaa.

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan perusopetuslain 11 §:n muuttamista siten, että taloustaitojen opetus sisällytetään perusopetukseen yläluokkien pakolliseksi osaksi. Tämä tarkoittaa, että taloustaitojen opetus ei jäisi enää sattuman varaan vaan jokainen nuori saisi yhtäläisen mahdollisuuden oppia keskeiset taidot, kuten henkilökohtaisen budjetoinnin, velkaantumisen hallinnan, verotuksen ja palkkatulot, sekä tietenkin arkielämän taloudelliset velvoitteet.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite on ennen kaikkea tasa-arvokysymys. Jokaisella nuorella tulee olla samat lähtökohdat elämään riippumatta siitä, kuinka paljon taloustietoa koulusta annetaan. Me voimme täällä yhdessä yhteisellä päätöksellä varmistaa, että jokainen

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

peruskoulusta valmistuva nuori tietää, mitä taloudellinen vastuu tarkoittaa, ja osaa tehdä parempia päätöksiä omassa tulevaisuudessaan.

Kiitän kaikkia niitä 64:ää kansanedustajaa itseni lisäksi, jotka ovat tämän lakialoitteen allekirjoittaneet, ja toivon, että aloite saa tukea kattavasti kaikilta kansanedustajakollegoilta. Meillä on siis mahdollisuus tehdä päätös, joka vahvistaa suomalaisen nuoren talousosaamista, vähentää velkaantumista ja tukee yhteiskuntamme taloudellista vakautta. Tämä ei ole lyhytnäköinen ratkaisu vaan pitkän aikavälin investointi, josta hyötyvät niin yksilöt kuin koko yhteiskunta. Siksi esitän, että eduskunta hyväksyy tämän lakialoitteen perusopetuslain muuttamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.48 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Taloustaidot ovat elämänhallinnan perustaito, jonka jokainen nuori tarvitsee itsenäiseen elämään valmistautuessaan. Lakialoite taloustaitojen sisällyttämisestä pakolliseksi osaksi perusopetuksen opetussuunnitelmaa on tärkeä askel kohti nuorten taloudellisen osaamisen vahvistamista. Taloudellisten taitojen opettaminen ei voi jäädä pelkästään perheiden varaan ja vastuulle, sillä nuorten lähtökohdat ja talousosaaminen vaihtelevat suuresti.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite varmistaa, että jokainen peruskoulusta valmistuva nuori saa riittävät tiedot oman talouden hallinnasta. Oppisisältöihin kuuluvat muun muassa henkilökohtainen budjointi, verotus, velkaantumisen hallinta ja arkielämän taloudelliset velvoitteet, kuten vuokranmaksu ja laskujen hoitaminen. Näiden taitojen opettaminen koulussa ennalta ehkäisee nuorten velkaantumista ja antaa paremmat valmiudet kestävien taloudellisten päätösten tekemiseen läpi elämän.

Arvoisa rouva puhemies! Taloustaitojen lisääminen opetussuunnitelmaan on ennen kaikkea tärkeä panostus tulevaisuuteen. Se edistää nuorten tasa-arvoa, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa koko kansantalouden kestävyyttä. Tavoitteena on, että nuoret ymmärtävät rahankäytön vaikutukset jo varhaisessa vaiheessa ja voivat kohdata itsenäisen elämän taloudelliset haasteet valmistautuneena. Talousosaaminen on taito, joka kantaa pitkälle, ja siksi sen merkitys tulee tunnistaa myös koulutuksen rakenteissa. Nuorissa on tämän maan tulevaisuus. Kannatan lakialoitetta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.51 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Taloustaitojen oppiminen on hyvin tärkeää ja elämän perustaito. Tulee huomata, että Suomen kaltaisessa maassa markkinatalous on hallitseva suuntaus ja talous nivoutuu yhteen yksilön ja kotitalouden lisäksi myös yritysmaailmaan ja julkiseen talouteen ja siten ne muodostavat kansantalouden kokonaisuuden. Kokonaisuuden hahmottaminen on hyvin haastavaa ilman perustaitoja. Tältä osin aloitteen mukainen uudistus antaisi lisävalmiuksia opiskella myöhemmin taloutta myös laajemmin.

Tässä lakialoitteessa opetusta on ajateltu suunnattavan vain yläkouluun. Tämän lisäksi voitaisiin miettiä vastaavien taitojen sisällyttämistä myös alemmille luokille. Esimerkiksi prosenttilaskun oppimisen yhteydessä voidaan käyttää taloustaitoja tukevia soveltuvia esimerkkilaskuja. Samalla myös matematiikan oppiminen tehostuu, kun oppilas kokee esimerkkien voivan koskettaa juuri oppijaa ja tulla sitä kautta merkityksellisiksi.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä yhteydessä nostaa esille yrittäjyyskasvatuksen, jolla on monia mahdollisuuksia ja keinoja harjaannuttaa taloustaitoja jo varhaiskasvatuksesta lähtien aina toiselle asteelle. Yrittäjyyskasvatus on nuorille suunnattua kasvatusta, joka edistää positiivista suhtautumista opiskeluun, työhön ja elämässä menestymiseen ja opettaa niihin liittyviä taitoja. Se voi sisältää yrittäjyyttä, työelämän taitojen vahvistamista ja talouden hallinnan oppimista.

Arvoisa puhemies! Olen toiminut erityisopettajana, rehtorina ja luokanopettajana jo 27 vuotta ja näen, että maamme perusopetuksen tulee kasvattaa elämäntaitoja, joista nämä taloustaidot ovat yksi. Olen tehnyt toimenpideoitteen, jossa perusopetuksen opetussuunnitelmiin ja koulujen arkeen lisättäisiin kansalaistaidot. Kansalaistaidot käsittäisivät taloustaitojen ohella muun muassa ensiaputaitojen, erätaitojen ja vuorovaikutus- sekä tunnetaitojen oppimisen ja kehittymisen. Meidän tulee kaikessa keskittyä perustehtävään ja ydinasioihin. Tavoitteena näillä kaikilla taidoilla ja tiedoilla tulee olla kasvaminen hyvään, tasapainoiseen ja vastuulliseen elämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.53 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Werning on valmistellut tärkeän lakialoitteen niin yksittäisiä kansalaisia ajatellen kuin koko yhteiskunnankin näkökulmasta, ja olen myös itse tämän lakialoitteen allekirjoittanut. Kiitän edustajaa tästä aloitteesta ja toivon, että aloite etenee toteutukseen.

Lakialoitteen tavoitteena on sisällyttää taloustaitojen opetus kiinteäksi osaksi perusopetuksen opetussuunnitelmaa, jotta sen tarjoaminen ei jää sattuman varaan. Taloustaitojen opetus osana perusopetusta antaa kaikille nuorille tasavertaisen mahdollisuuden oppia taloudenhallinnan taitoja. Lisäksi taloustaitojen integroiminen osaksi olemassa olevia oppiaineita vähentää lisäresurssien tarvetta ja tukee opetussuunnitelman joustavuutta. Taloustaitojen opetuksen tulee kattaa keskeiset taloudenhallinnan osa-alueet, kuten henkilökohtainen budjetointi, velkaantumisen hallinta ja verotus, sekä arkielämän taloudelliset velvoitteet, kuten vuokranmaksu ja laskujen hoitaminen. Tämä muutos yhtenäistää taloustaitojen opetusta ja varmistaa, että kaikilla nuorilla on mahdollisuus saada riittävät taloudelliset valmiudet itsenäistä elämää varten.

Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan taloustaitojen tärkeydestä opetuksessa, haluan korostaa myös sitä, että niin peruskoulussa kuin myös toisen asteen koulutuksessa on myös yhteiskuntaopin opettaminen ensiarvoisen tärkeää. Tämä kannattaa huomioida ihan näin kunta- ja aluevaalien alla, kun tavoitellaan parempaa demokratian toteutumista ja korkeampaa äänestysprosenttia vaaleissa tulevaisuudessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.55 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelemme lakialoitteesta, jonka tarkoituksena on lisätä taloustaitojen opettamista yläkouluikäisille nuorille. Allekirjoitin aloitteen itsekin, sillä nykyisellään taloustaitojen opettaminen on yläkoulussa sellaista, että peruskoulusta päättötodistuksen saanut ei välttämättä osaa laskea 30 prosentin alennusta farkuista, saati ymmärrä, että menot tulee suhteuttaa tulojen mukaan. Joissain kouluissa on toki pystynyt esimerkiksi valinnaisena opiskelemaan ekonomiaa, mutta pakollista se ei ole ollut.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

Tässä aloitteessa esitetään, että taloustaitoja tulisi opettaa osana kotitaloutta. Lainojen korkojen tai vaikkapa osakkeiden voittoprosenttien laskeminen sopisi hyvin myös ihan tavalliseen matematiikan opetukseen. Esimerkkilaskujen avulla talouteen liittyvät termit tulisivat tutuiksi nuorille jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Taloustaidot edistävät nuoren elämänhallintataitoja myös tulevaisuudessa, kun aikuisena ymmärtää rahan arvon. Valitettavan monelle on käynyt niin, että tultuaan täysi-ikäiseksi on ottanut toistuvasti pikavippejä ymmärtämättä alkuunkaan, paljonko korkoa noihin lainoihin sisältyy. Tämä on johtanut monen kohdalla jopa ulosottokierteeseen ja luottotietojen menettämiseen. Tuosta suosta on todella vaikea nousta, ja riskit esimerkiksi syrjäytymiselle ovat ilmeiset.

Arvoisa rouva puhemies! Itse kuulun vanhaan koulukuntaan, jolla oppiaineena koulussa oli kansalaistaito. Se oli erinomainen oppiaine viime vuosituhannella, joten arvioisin tämänkin lakialoitteen taloustaitojen lisäämisestä johtavan johonkin parempaan, joko ymmärtäen kotitalouden yhteyteen, kuten aloitteessa toivotaan, tai sitten omana aineenaan.

Lämmin kiitos edustaja Werningille tästä erinomaisesta lakialoitteesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.57 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelyssä on lakialoitte, minkä tavoitteena on saada taloustiedot peruskoulun yläasteen opintokokonaisuuteen. Suomen kaltaisessa maassa markkinatalous on hallitseva suuntaus. Talous nivoutuu yhteen yksilön ja kotitalouden lisäksi myös yritysmaailmaan ja julkiseen talouteen, ja siten ne muodostavat kansantalouden kokonaisuuden. Kokonaisuuden hahmottaminen on hyvin haastavaa ilman perustaitojen osaamista. Taloustaitojen opetuksen lisääminen varmistaa, että kaikilla oppilailla on riittävät tiedot ja taidot oman talouden hallintaan ja itsenäiseen elämään valmistautumiseen. Ikätasoa vastaavat taidot voitaisiin viedä myös matematiikan kautta alemmillekin luokille. Esimerkiksi prosenttilaskujen oppimisen yhteydessä voidaan käyttää taloustaitoja tukevia soveltuvia esimerkkilaskuja. Samalla myös matematiikan oppiminen tehostuu, kun oppilas kokee esimerkkien voivan koskettaa juuri oppijaa, ja taito tulee sitä kautta merkitykselliseksi.

Nuorten taloudenhallinnan taidot vaihtelevat suuresti taustasta riippuen. Taloustaitojen oppiminen on pitkälti perheiden vastuulla, mikä johtaa siihen, että nuorten taloudelliset valmiudet ovat eriarvoisia. Perheissä on ylisukupolvista työttömyyttä, eivätkä lapset ole välttämättä koskaan nähneet vanhempiensa lähtevän töihin. Perheillä voi olla haasteita arjen hallinnassa, siellä joudutaan elämään kädestä suuhun, eikä rahaa ole koskaan ollut sijoitettavaksi asti. Tähän kun nivoutuvat päihde- ja mielenterveysongelmat sekä ulosoton velkakierre, niin talouden hallinnasta jää varsin yksipuolinen kuva.

Asiat voisivat olla toisinkin. Köyhyys ei ole periytyvää, jos on valmis tekemään töitä sen eteen. Ensimmäiset kokemukset taloudellisista vastuista, kuten palkan saamisesta ja verotuksesta, tulevat monelle nuorelle yllättävinä. On tärkeää opettaa lapsille ja nuorille, mitä kaikkea hyvää verorahoilla saadaan yhteiseksi hyväksi: on koulut, kirjastot, tiet, terveydenhoito ja niin edelleen.

Asenne veroihin on yleensä se, että ne ovat vain välttämätön paha. Ajatusmaailmaa pitäisikin muuttaa siihen suuntaan, että verorahoilla me rakennamme parempaa yhteiskuntaa ja jokaisen on kykyjensä mukaan osallistuttava siihen.

Tähän liittyy myös harmaan talouden torjunta. Hyviä esimerkkejä siitä löytyy valtakunnallisesta kampanjasta, joka toteutettiin vuosina 2013—2015 toisen asteen kouluissa. Vi-

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

ranomaiset laajalla rintamalla osallistuivat kampanjaan ja kävivät luennoimassa toisen asteen oppilaitoksissa harmaan talouden vaaroista. Harmaa talous — musta tulevaisuus -kampanja avasi monille nuorille silmiä siitä, minkälaisia vaikutuksia yksilön omilla päätöksillä voi olla pitkälle elämään. Harmaan talouden luennoitsijoina olivat edustajat Verohallinnosta, Tullista ja poliisista. Esimerkit elävästä elämästä kiinnostivat nuoria. Esimerkiksi väärennettyjen tuotteiden ostaminen on yksi harmaan talouden muoto, joka voi olla jopa vaarallista, jos puhutaan vaikka väärennetyistä lääkkeistä. Luennolla selvisi sekin, mikä on suurin asia, joka on todettu väärennetyksi. No, se on kokonainen Ikean myymälä ja löytyi Kiinasta.

Saatavissa olevat suuret taloudelliset hyödyt johtavat usein harmaan talouden toimintaan, ja viranomaisia tarvitaan sitä hillitsemään. Samalla jokainen kuluttaja itse voi toimia vastuullisesti, kunhan vain tietää riittävästi alaan liittyvästä rikollisuudesta ja sen vaikutuksista talouselämään. Nuoret ovat myös alttiita pikavippien ja muiden nopeiden luottojen houkutuksille, mikä voi johtaa taloudellisiin ongelmiin jo varhaisessa vaiheessa itsenäistä elämää. Rahan hankkiminen velaksi on tullut niin helpoksi, että velkaa otetaan, jotta selvittäisiin entisistä veloista. Sitten onkin kierre valmiina. Täälläkin salissa tuntuu välillä siltä, että meillä on joku taikaseinä, mistä sitä rahaa pitäisi saada.

Arvoisa puhemies! Pidän lakialoitetta kannatettavana ja toivon, että siinä huomioidaan myös edellä mainitsemani harmaan talouden negatiiviset vaikutukset meidän kaikkien elämään. Taloustaitojen opetuksen tulee kattaa keskeiset taloudenhallinnan osa-alueet, kuten henkilökohtainen budjetointi, velkaantumisen hallinta ja verotus, sekä arkielämän taloudelliset velvoitteet, kuten vuokranmaksu ja laskujen hoitaminen. Nämä ovat aivan välttämättömiä taitoja itsenäiseen elämään siirryttäessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

19.02 Pia Sillanpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä edustaja Werningin lakialoitetta taloustaitojen opetuksen lisäämisestä perusopetuksen yläluokille. Olen jo vuosia miettinyt, että lapsillemme tulisi opettaa rahankäytön perusteita enemmän ja paremmin eli sitä, että osattaisiin ajatella, paljonko on tuloja ja paljonko on menoja, ja sopeuttaa rahankäyttö niin, ettei eletä velaksi.

Liian moni nuori ja aikuinen elää tällä hetkellä yhteiskunnassamme yli varojen. Yli 350 000 suomalaista omaa tälläkin hetkellä maksuhäiriömerkinnän. Tässä aloitteessa taloustaito-opetusta on ajateltu suunnattavan vain yläasteelle, mutta ajattelisin, että tämän lisäksi voitaisiin miettiä vastaavien taitojen sisällyttämistä myös matematiikan kautta jo alemmillekin luokille. Ala-asteikäisen soveltavissa matematiikan tehtävissä voitaisiin laskea esimerkiksi viikkorahabudjetin kautta sitä, mihin kaikkeen lapsi toivoo rahan riittävän ja mihin se oikeasti riittää. Taloustaitojen opetuksen tulisi lähteä kotoa kasvatuksesta, mutta kuten tiedämme, monilla vanhemmilla on itselläänkin haasteita taloustaidoissa. Tästä syystä ajattelen, että opetuksen sisälle lisättävä taloustaito-opetus olisi ilmainen ja todella tarpeellinen keino saada suomalaisten taloustaidot paremmalle mallille.

Kiitos, edustaja Werning, tästä erinomaisesta lakialoitteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

19.03 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustaja Werningiä tästä erinomaisesta aloitteesta.

On ihan totta, että peruskoulussa meidän pitäisi jo aikaisemmassa vaiheessa ensinnäkin keskustella näistä taloudenhoitoon liittyvistä asioista lasten ja nuorten kanssa ja harjoitella niitä, ja aivan kuten täällä edellisissä puheenvuoroissa otettiin esille, meillä oli ennen todellakin tällainen kansalaistaito ja näitä taitoja harjoiteltiin myös koulussa.

Se, mikä tässä ehkä — jos nostaa vähän lentokorkeutta — on huolestuttavaa, on se, että meillä juurikin perheet eriarvoistuvat sen suhteen, osataanko niitä taitoja siellä kotona opettaa lapsille. Kuitenkin näen, että tämäkin asia on sellainen, että tämä on ensisijaisesti kotien tehtävä. Koulu voi tehdä oman osansa, voidaan esimerkiksi harjoitella erilaisten laskutoimitusten avulla tai harjoitella sitä, miten pankkiin avataan tili tai miten laskut pitäisi maksaa ynnä muuta, mutta tämän aloitteen lisäksi kyllä meidän pitäisi puhua enemmän siitä, että Suomessa ylipäätään perheissä puhuttaisiin näistä taloustaidoista. Jos verrataan esimerkiksi muihin Pohjoismaihin, niin siellä itse asiassa kotitaloudet ovat paljon, paljon edellä suomalaisia perheitä siinä, miten esimerkiksi sijoitetaan varallisuutta. Meillä ei oikeastaan puhuta niistä asioista.

Sen lisäksi, että näitä taitoja opetettaisiin yläkouluissa, tämän pitäisi kyllä jatkua minun mielestäni myöskin sinne toiselle asteelle, koska juurikin nämä ongelmat näitten pikavippien suhteen kasautuvat nuorilla varmasti sinne lukioikäisille ja ammattikouluikäisille nuorille ja siitä ylöspäin sitten vanhemmille. Se on aika peruuttamatonta, jos silloin nuoruudessa sitten ottaa näitä pikavippejä ja joutuu isoihin hankaluuksiin. Siinä voi mennä useita vuosia, että niistä ongelmista sitten selviytyy.

Kannatan kyllä tätä aloitetta ja kiitän edustaja Werningiä hyvästä aloitteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

19.06 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustajakollegoita erittäin hyvistä puheenvuoroista ja myös niistä ehdotuksista koskien esimerkiksi toista astetta ja koulutien aloittavia nuoria lapsia, miten voidaan jo sieltä varhaisesta vaiheesta tukea siihen talouden hallintaan.

Toivon hartaasti, että myös sivistysvaliokunta suhtautuu tähän lakialoitteeseen yhtä hyvin kuin miten me täällä lähetekeskustelussa puheenvuorot käyttäneet ja ne lukuisat lakialoitteen allekirjoittaneet. Toivotaan yhdessä, että tämä aloite menee myötätulessa maaliin asti. — Kiitän. [Perussuomalaisten ryhmästä: Perussuomalaiset naiset ovat täällä!] — Hyvä, tämä on yhteinen asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.07 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Haluan vielä palata tähän asiaan. Talouteen liittyy kaupanteko hyvin läheisesti, ja tämä perusopetuslain muutos varmasti edistää ja edesauttaa siinä, kun nuoret tänä päivänä tekevät hyvin paljon kauppaa koulussa. He tilaavat muutamalla eurolla Kiinan markkinoilta tavaraa, kuten vaatteita, lääkkeitä, vapeja ja sähkötupakkaa ynnä muuta, ja sitten niitä kauppitaan koulussa ja vapaa-ajalla. Tämä onkin ihmetyttänyt monia opettajia, kun oppilas heiluttelee setelinippua tunnilla. Tässäkään ei ole oppilaalla tietoa, mihin hän esimerkiksi syyllistyy, kun hän välittää ja myy tupakkatuotteita toiselle. Tämä on äärimmäisen tärkeää. Tämä tukee meidän

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

muutakin lakiesityksiämme, mitkä tulevat menemään läpi. Pidän äärimmäisen tärkeänä tätä, että myöskin tämä asia siinä taloudenpidossa huomioidaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

9. Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024

Kertomus K 16/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

11. Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta ja eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vasta- vuoroisesta suojaamisesta Brazilian kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 201/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 17/2025 vp

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 6.3.2025 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi: